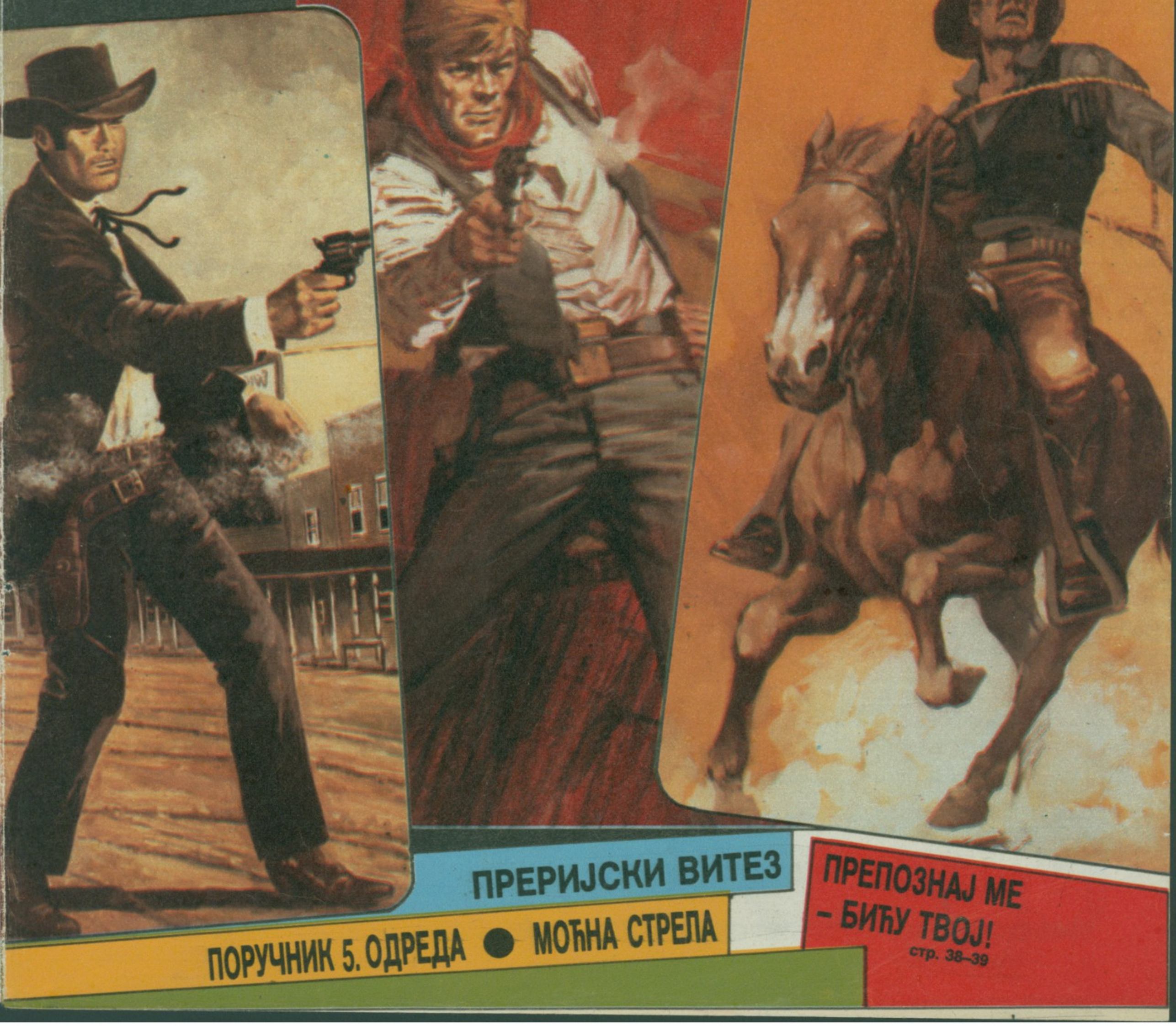
ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

24. IV 1987. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLIX ● 200 ДИН ● БРОЈ 1843

40 60 1947-1987 ЈАТ 1927-1987

ПРЕРИЈСКИ ВИТЕЗ

ПОРУЧНИК 5. ОДРЕДА ● МОЋНА СТРЕЛА

ПРЕПОЗНАЈ МЕ – БИЋУ ТВОЈ!

стр. 38–39

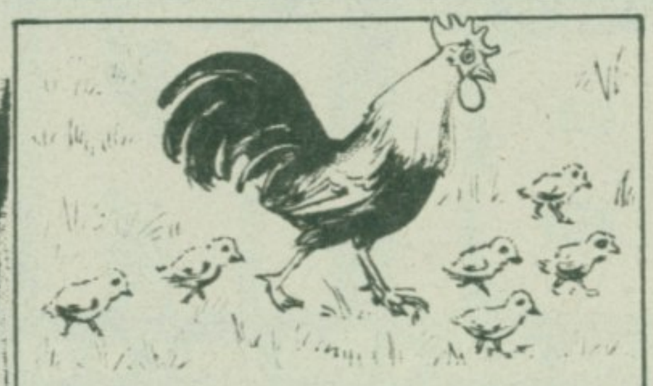
Фирдеу

Веровали или не!

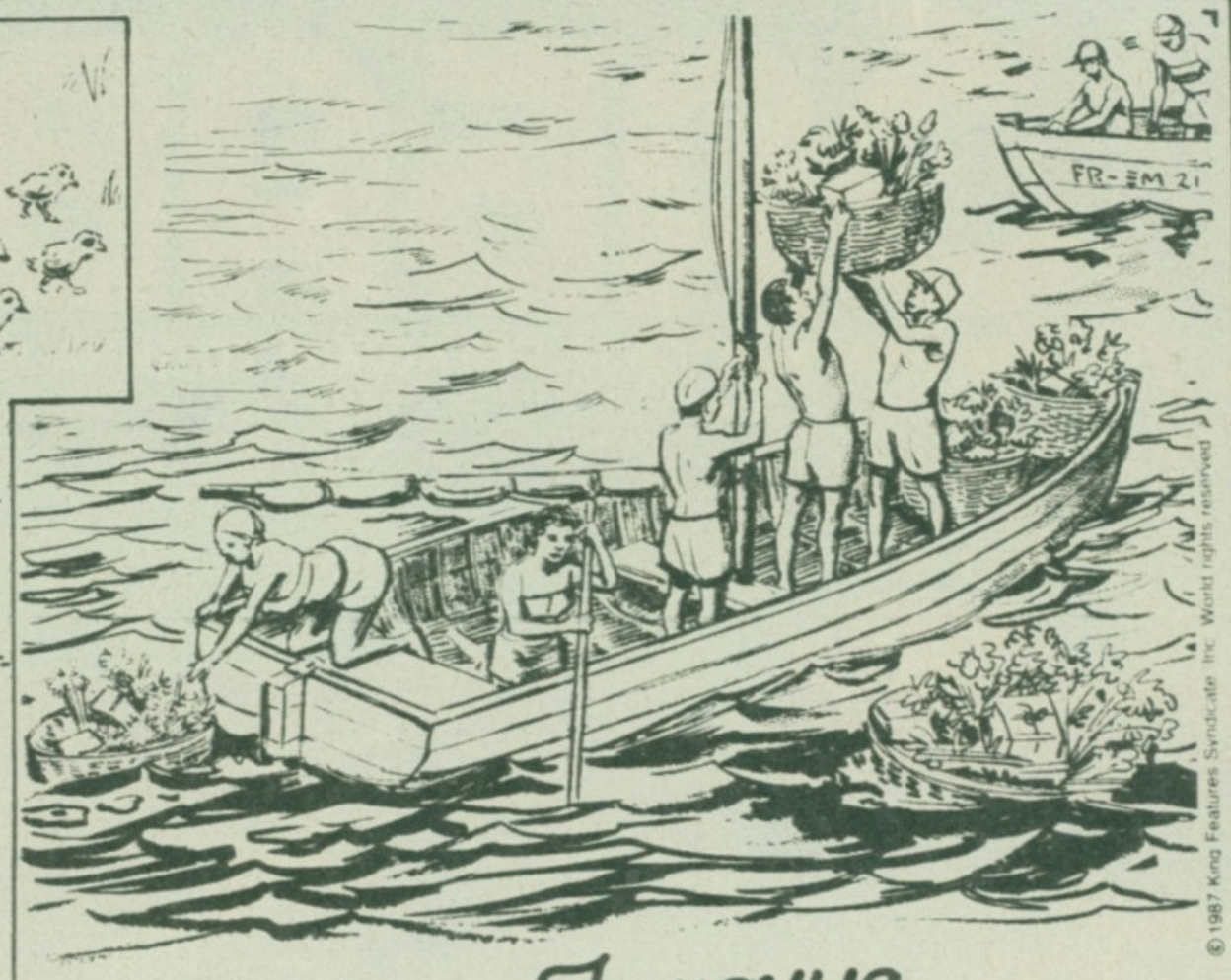
ЦАР ТУДУК

КОЈИ ЈЕ ЗАВЛАДАО ВИЈЕТНАМОМ 1847. ГОДИНЕ, ПОДИГАО ЈЕ ЗАГРОБНИ ГРАД НА ПОВРШИНИ ОД 12 ХЕКТАРА. ГРАДИЛО ГА ЈЕ 3000 РАДНИКА, А САСТОЈАО СЕ ОД 50 СПОМЕНИКА, ВРТОВА, ЈЕЗЕРА, ПАВИЉОНА ПА ЧАК И **ПОЗОРИШТА.**

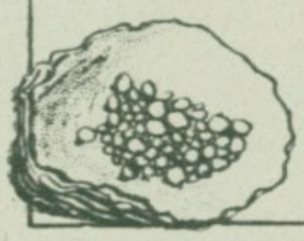
МАМА ПЕТАО

ШЕСТ ПИЛИЋА КОЈЕ ЈЕ КВОЧКА НАПУСТИЛА, УСВОЈИО ЈЕ ЦРВЕНИ ПЕТАО СА ФАРМЕ МЕРИ ХАРИС ИЗ ТАКОМЕ У ДРЖАВИ ВАШИНГТОН (САД). ПЕТАО ИХ ЈЕ ЧУВАО, ХРАНИО И ГРЕЈАО ПОД КРИЛИМА КАО ПРАВА МАЈКА.

© 1987 King Features Syndicate Inc World rights reserved

60 БИСЕРА

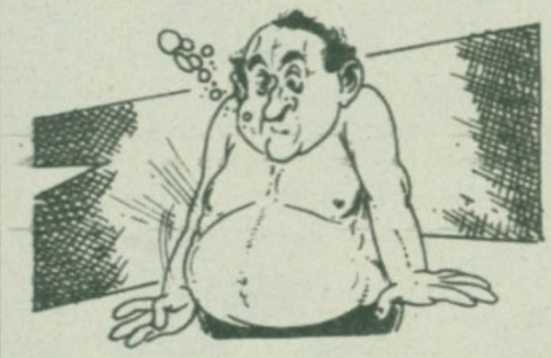
ПРОНАШЛА ЈЕ БОНИ БЛЕЈЗ ИЗ ЏЕКСОНВИЛА У ФЛОРИДИ (САД) САМО У **ЈЕДНОЈ** КАМЕНИЦИ.

Јеманџа

АФРИЧКА БОГИЊА МОРА, СЛАВИ СЕ СВАКОГ 2. ФЕБРУАРА ШИРОМ БРАЗИЛА. У ОБАЛСКОМ ГРАДУ САЛВАДОРУ (ДРЖАВА БАИЈА) БРАЗИЛЦИ У МОРЕ БАЦАЈУ КОШАРЕ ПУНЕ ДАРОВА. ПРЕМА ВЕРОВАЊУ, АКО КОШАРЕ ПОТОНУ, ЗНАЧИ ДА ЈЕ БОГИЊА ЗАДОВОЉНА, А АКО ОСТАНУ НА ПОВРШИНИ – НИЈЕ!

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

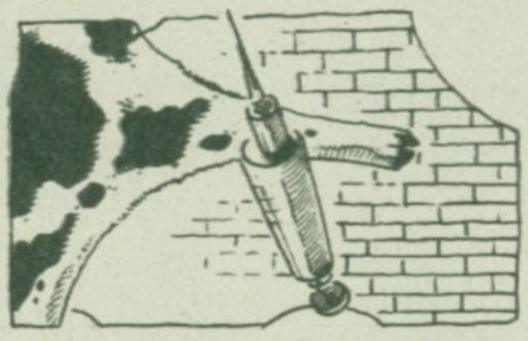
● ● ● на универзитету Емори у Атланти, држава Џорџија, дебљину однедавно лече на оригиналан начин: у желудац се убацује балон, који се ту, на лицу места, надува и пацијент тако има утисак да је сит.

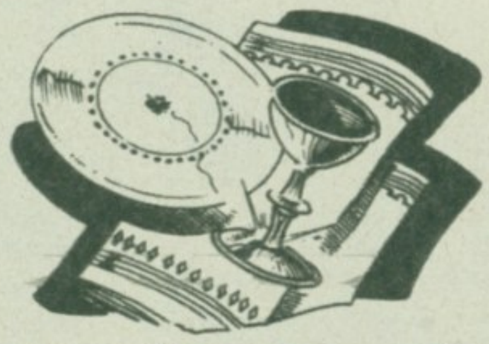
● ● ● у долини Гаракепек у Азербејџану (СССР) откривене су стреле са врховима од метеоритског гвожђа. То је вероватно најстарији пример коришћења „ванземаљских" материјала – више од 5.000 година.

● ● ● вакцину против великих богиња открио је енглески лекар Едвард Џенер. Мање је познато да се кожа једне од крава које је Џенер користио да би добио вакцину и данас може видети у библиотеци Медицинског института при болници Светог Џорџа у Лондону.

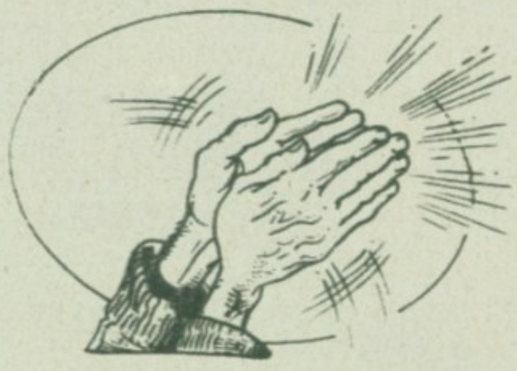

● ● ● узалуд амерички лекари упозоравају да се с хамбургерима у организам уноси велика количина холестерола. Популарни сендвичи се све боље продају.

● ● ● у бечком дворцу Хофбург постоји соба коју годишње посети десетак хиљада туриста. Овде се чувају столњаци, салвете, сервиси и есцајг, кристал и порцулан којим се служила хабзбуршка династија. Колекција садржи 177.558 предмета.

● ● ● проучавајући аплаузе амерички физиолог Бенџамин Реп утврдио је да је пљесак сваког од нас врло карактеристичан, готово као и глас. У сваком случају компјутер коме су дали да редом слуша пљесак двадесеторо људи касније је по фреквенцији звука погађао ко пљеска. Погрешио је само у десет одсто случајева.

● ● ● Американци највише читају новине између 25. и 44. године. После 50. године интересовање за дневну штампу слаби готово до нивоа који је постојао пре 25. године. Закључак стручњака: активан човек заинтересован је за информације. Пре и после „бизнис доба", млади и стари окрећу се телевизији.

● ● ● брзина којом се континенти померају једнака је брзини раста ноктију.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

БАШ ТИ ХВАЛА, ПАТО! ОБАВЕШТАВАЈУ МЕ ДА ЋЕ ОТКУПИТИ ЦЕО РОД ГЛОГИЊА!

ДАНАС ЈЕ ЗАИСТА **МОЈ ДАН!**

ПС! ОД ЈУТРОС ЈЕ ДОБРЕ ВОЉЕ!

ПРАВИ ЈЕ ТРЕНУТАК ДА ОДЕШ КОД ЊЕГА!

СТРИЋЕ БАЈО, ЈА БИХ ЖЕЛЕО **СОПСТВЕНУ** КАНЦЕЛАРИЈУ!

СЛАЖЕМ СЕ!

АЛ' ДА ГЛЕДА НА ГЛАВНУ УЛИЦУ!

У РЕДУ!

И ДА ИМА ДИРЕКТАН ТЕЛЕФОН!

ПРИСТАЈЕМ!

И ВЕЋУ ПЛАТУ, МАКАР ХИЉАДАРКУ МЕСЕЧНО!

ЈЕ СИ Л' ТИ ТО СИШ'О С УМА, МЛАДИЋУ?

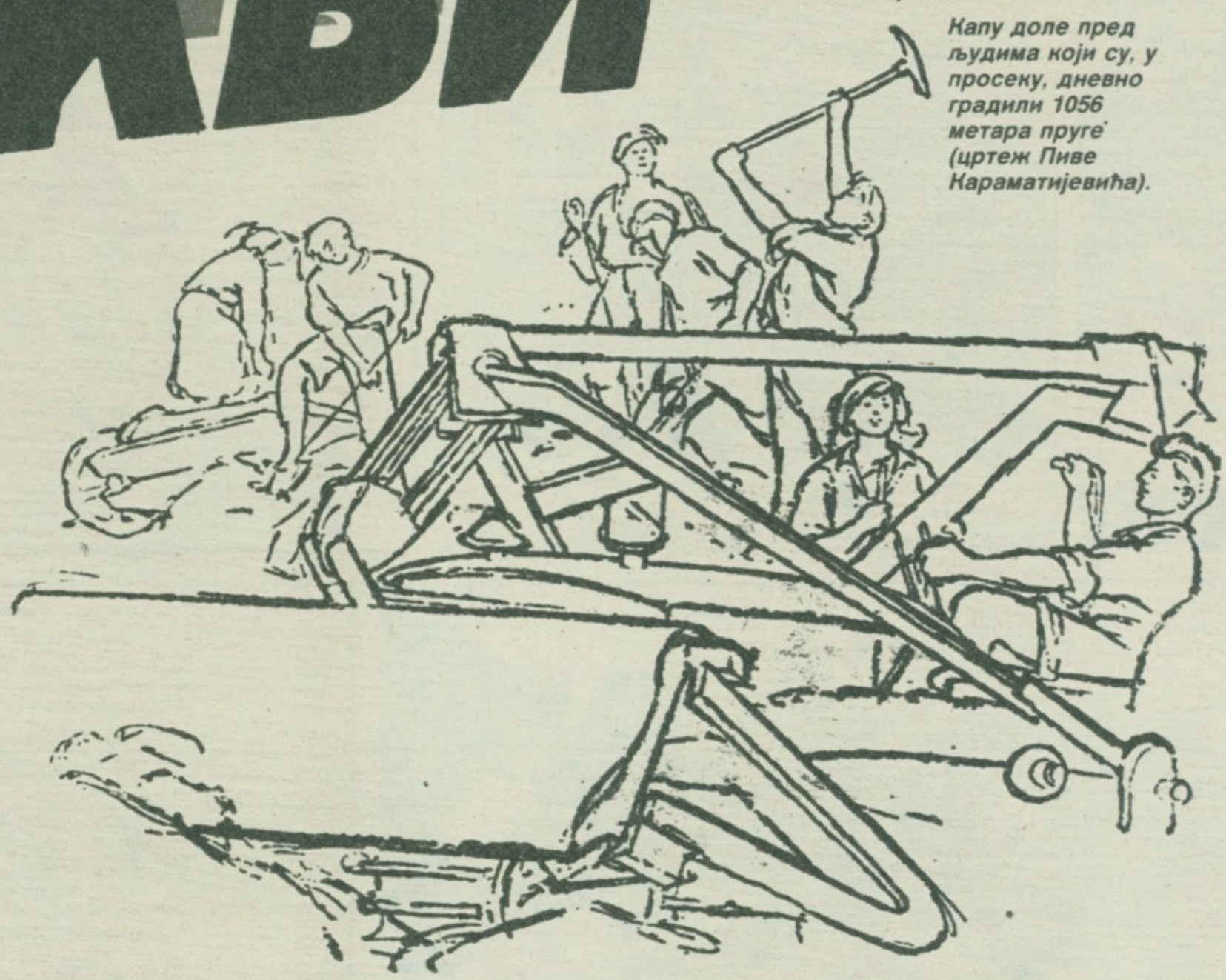
© 1985 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

12-21

Distributed by King Features Syndicate

Лето кад нам нико није био раван

КАКВИ ЉУДИ, ТАКВИ ПУТЕВИ

Капу доле пред људима који су, у просеку, дневно градили 1056 метара пруге (цртеж Пиве Караматијевића).

„... ИЗБАЦИВАЊЕ ЗЕМЉЕ ЛОПАТОМ ВРШИ СЕ НА УДАЉЕНОСТ ОД 3–5 МЕТАРА, А ТРАЈЕ 2,5 до 3 СЕКУНДЕ... ТЕЖИНА НАПУЊЕНИХ КОЛИЦА ИЗНОСИ 60–100 kg... БРЗИНА КРЕТАЊА 50 МЕТАРА У МИНУТУ...” ОВО ЈЕ ЦИТАТ ИЗ УПУТСТВА КОЈЕ ЈЕ БИЛО АЗБУКА ПОДВИГА НЕЗАБЕЛЕЖЕНОГ У ИСТОРИЈИ ГРАЂЕЊА ПРУГА. СЛЕДИ ПРИЧА О ВРЕМЕНУ И ЉУДИМА КОЈИ СУ СПОЈИЛИ ШАМАЦ И САРАЈЕВО

До бројног читатељства београдске „Политике” стигао је извештај из Зенице, датиран 15. новембра. Година је била 1947. Потписник Иво Андрић, каже: „... Некад је стари хроничар, губећи због незнања и очајања сваку перспективу, писао да Босна лута и лутаће можда до суђеног дана... Данас у тој, доскора духовно и материјално беспутној земљи, нови људи граде нове путеве и савремене саобраћајне везе; у њој се остварују Његошеве речи: „Какви људи, такви путеви!”

Писац у улози новинара даље извештава: „Данас ће кроз Сарајево проћи поворка нових људи нове титовске Југославије, прослављајући свој велики празник који не искључује и не угрожава никога, празник извршене дужности савладаног напора на тешком али славном и спасоносном делу општег мира и обнове света у новом духу. Ритам њихових корака и јека њихових парола довикиваће целом свету и сваком појединцу од нас велике речи Горког: „Терајте из душе све што је мутно! На јасни, свежи ваздух. На рад!”

Четрнаест дана пре рока, 15. новембра 1947, завршена је омладинска пруга Шамац – Сарајево, најважнији објекат наше прве „петолетке”. За седам и по месеци, од 1. априла, 217 хиљада омладинаца изградило је 242 километра пруге. Тешко, врло тешко да би се то данас могло, без обзира на сву механизацију и технику. Ал' тада је текла песма: „Ми градимо пругу, пруга гради нас!” Данас, вероватно, мислимо да смо довољно изграђени.

Прорачун и за лопату

Рат је још био ту, његова разарања. И људи. С њима, и у њима, вера да „нема одмора док траје обнова”. Пруга Брчко – Бановићи, дугачка 90 километара, поклекла је пред више од 60 хиљада људи за шест месеци. Човек је, онда, хтео даље и више: везу између житнице и рудника. И то долином реке Босне, од извора код Сарајева до утока у Саву, близу Шамца. Хоћемо ли? Хоћемо! Можемо ли? Можемо!

Било је свечано 1. априла (дан, касније, проглашен за празник акцијаша) у Босанском Шамцу. Песме, фолклор, козарачко коло. И завет да: „Шамац – Сарајево то је наша мета /изградити пругу још овога лета”.

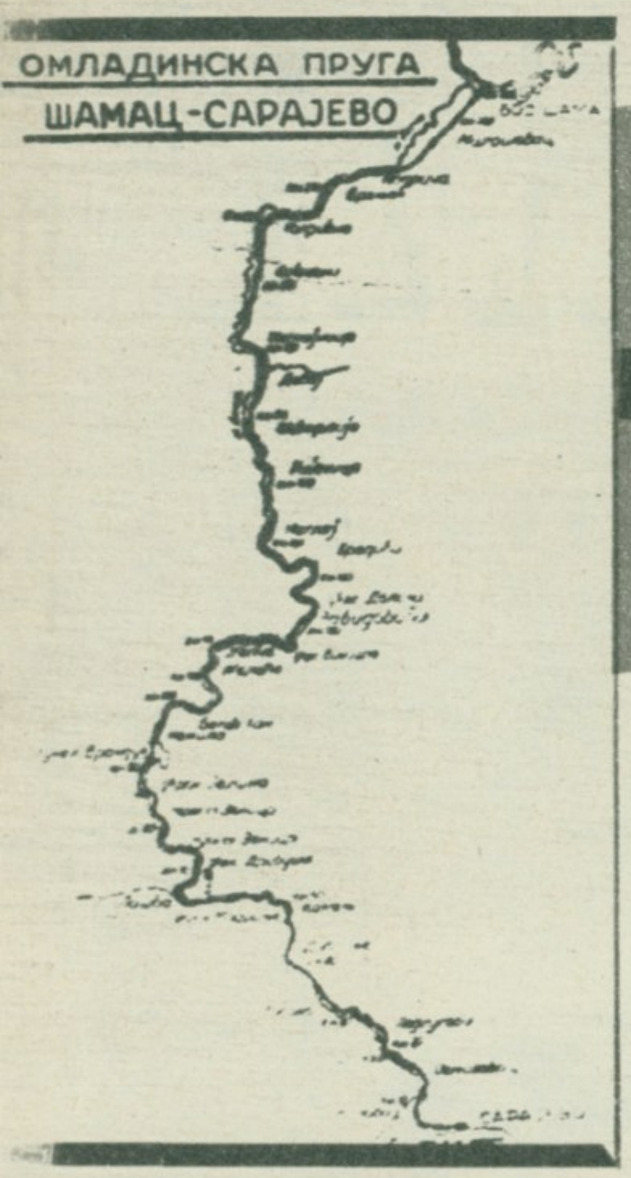
И почело је, почело. Испред дома културе у Земуну 1400 студената Пољопривредног факултета основало је омладинску бригаду. Из Никшића је кренула Трећа црногорска омладинска радна бригада. На загребачкој железничкој станици бригадири су носили транспаренте: „Америка и Енглеска биће земља пролетерска”. Из Министарства саобраћаја ФНРЈ стигла је обавест да је образована посебна бригада наше омладине која ће поћи на изградњу омладинске пруге у Албанији. Њих 250 помоћи ће да се железом споје Драч и Елбасан.

На трасу будуће пруге стигло је и 108 булдожера, 90 компресора, 27 аутоматских набијача, 21 дробилица и 19 трактора. Поштено, механизација ни за пет километара пруге. Ал' рачунало се: „Процветаће земља млада, од херојског нашег рада”.

Бригадири су пажљиво претурали по рукама књижицу „Неколико упутстава о радовима на Омладинској прузи”. И сазнали да се „избацивање земље лопатом врши на удаљености од 3–5 метара, а траје 2,5–3 секунде... Тежина напуњених колица износи 60–100 kg, а целокупна дужина прераљеног пута за 8 часова рада колицима приближно је равна 25 километара. Брзина кретања 50 метара у минуту...”

Утекао си ми за двоја...

Рачунало се да ће ово време ући у историју. Њу прави човек те је ред да неке забелешке и остану онима који ће, касније можда, за тим временима трагати по библио-

Утврђивање трачница виђено оловком Ђорђа Андрејевића – Куна.

текама и архивама. Комитет за кинематографију владе ФНРЈ послао је на градилиште 13 снимателја с 13 кино-пројектора. На два највећа објекта – тунел Врандук и усек Лашва – дежурају сталне филмске апаратуре. Да историја, делић њен, не промакне.

Бригаде воде дневник. Не може камера све да види, а и лепше је кад, после, можеш сам да читаш. У запису омладинске радне бригаде „Филип Кљајић-Фића" на пожутелој хартији у заглављу – 3. мај, година 1947. Следе речи, мастиљава оловка нечитка, ал' оловка пише срцем:

„... Крампови стварају хрпе камења и земље, које се одмах товаре на колица и возе до места где се гради насип. Тамо као грабљивице чекају двојица с лопатама, растресају земљу унаоколо, а затим је маљеви сабијају и претварају у чврсту подлогу. Још је прилично хладно. Земља је влажна од росе, али другови већ скидају горњи део одеће. Рад се наставља несмањеном жестином. Нико и не диже главу. Само се код возача колица покаткад чује:

– Колико си?
– 27?
– Утекао си ми за двоја...
И трка изнова почиње..."

Упутство о проглашењу ударника сви знају наизуст. Хоћемо ли? Хоћемо! Можемо ли? Можемо! „Иван Јапунџић је најбољи градитељ Прве књиговодске бригаде. Од првог дана доласка на градњу пруге, Иван се свесрдно залагао и својим радом за кратко време заслужио име ударника. Иван ради на превожењу материјала. Стаза је дугачка 150 m, а висина на коју извози земљу је око 10 m. Зато је материјал врло тешко превозити. Норма по појединцу је само 0,44 m^3. За Ивана су сви навикли да пребацује норму за око 200 посто, али једног дана је пребацио 400 посто". Човек од мрамора на хартији, карактеристика коју је потписао командир бригаде.

Храну понети са собом

– Победили смо, победили – усклик минера Ибрахима Сеновића који је 28. јуна, у 11,48, излетео из тунела Врандук, најтежег објекта на Прузи, натерао је чак и филмске снимателје да запевају: „У тунелу усред мрака /минерских шест момака/ тунел буше, пале мине/ за изградњу домовине". А 1533 m љуте стене Прва и Друга минерска бригада освајали су четири месеца, уз четири мешалице за бетон. Кад нестане струје, редовна појава, бригадири су рукама окретали мртву машину јер се знало да, кад једном почне, бетонирање не сме да се прекида.

Било је славља, разуме се. На дневном реду партијског састанка ћелије V деонице једина тачка дневног реда била је: одлазак у Врандук на прославу тунела. Јун, 28, 13 часова. У записнику, сачуваном у Архиву Босне и Херцеговине, пише: „Другарица Наташа каже да се може ићи на тунел, али ипак треба негдје да остану и чланови КПЈ на послу уз остале службенике. Као нпр. референте. Треба објаснити да ко хоће може да иде и да неће бити хране него да се свак снабдије.

До победе је, наравно, још било далеко. У јесен су рано стигле кише а у насип код Добоја ваљало је уградити 230 хиљада кубика земље. Рок је дошао у питање. Тада је омладина донела одлуку: добровољно продужити радно време на – 12 часова дневно. Последња три дана – пуних 60 часова – на добојском насипу нико није спавао. Хоћемо ли? Хоћемо. Можемо ли? Можемо.

Радио-Омладинске пруге свакодневно емитује програм. Вести преузима од Радио-Београда. На крају програма, од 20,05 до 20,15 часова је музика за плес. У срцу је, тада, било места само за љубав према домовини.

Јелена Јела Радовановић, 17 година, из Невесињске бригаде није стигла да поред домовине, касније, у срце смести још неку љубав. Утопила се, уморна и малаксала, у хировитој Босни. Сахранили су је тик уз пругу, а малу станицу поред Зенице назвали Јелина.

Многе би станице могле да носе и друга имена, слична тој поред Зенице. Многе је однела Босна, дизентерија, тифус. Ни саобраћајне несреће нису биле реткост, мада је саобраћаја, осим пешачког, било јако мало. Било је разуме се, и других невоља. „На Петој секцији чешће се дешава да у бригаду дође уцрвљало месо. Данас се кланици не може прићи од великог смрада и нечистоће. Гомиле ђубрета и читаве баре усирене крви стоје око ње и око њих се роје муве". Овакво писмо упутило је руководство Бијељинске бригаде Главном штабу Омладинске пруге Шамац – Сарајево.

Шеснаестог септембра Комитет Четврте секције у Маглају шаље допис Комитету градилишта Омладинске пруге у Зеници и каже: „Највећи проблем кроз протекло десет дана у свим бригадама је тај што нема цигарета. Цигарете се не добијају и бригадири изражавају негодовање па се дешава да приликом пролажења путничких возова поједини из бригада траже цигарете од путника да им бацају кроз прозор и сл... Снабдевање бригада ципелама такође је доста слабо и теже се добијају, те има бригадира доста слабо обувених и босих, што је доста отежало рад у камену..."

Наравно, љубав је сасвим индивидуална ствар. И кад је домовина у питању. Огромним градилиштем се свако вече, уз логорске ватре, извијала песмица: „Земљо наша, не треба ти кише /скојевци те зној ем натопише".

Не нагињи се кроз прозор

Било је зноја, свакојаког. Ваљало је за то време – уз свакодневно пребацивање норме – описмењити 15.876 бригадиста. И седамдесетогодишњег Салиха Ђуловића из села Сухе поред Тузле. „На течају је врло пажљив и показује много воље за учење. Технику писања добро је савладао и већ сада лепо чита и пише". А ковачки курс у Зеници завршио је с радом 11. септембра, девет дана пре рока. Нова Југославија је добила нових 208 ковача. Дан касније и 143 ауто–механичара...

Аца Перишић, Прва стручна ударна бригада, исписао је мајци и ове редове: „Ти добро знаш, мајко, да сам Ти ја говорио да идем на пругу Шамац–Сарајево, јер ћу тамо моћи да постигнем нешто, што се и остварило. Драга мајко, ја сам толико срећан што сам дошао овамо, јер сам увидео шта значи постати стручњак. За два месеца сам научио турпијом израђивати фине предмете, мерити шублером, дотеривати у винкл, бушити бор–машином. Осим тога, другови су ме научили шта је то мотор... Жеља за радом је код мене велика, и зато желим да и даље радим и да постанем онакав стручњак какви су потребни ради остварења нашег Петогодишњег плана..."

Времена је било и за одмор, понекад. Забележено је да је одиграно 28 хиљада партија шаха, да се вртео 41 филм, да је одиграно 1007 позоришних представа. Логорске ватре су потпаљене 3116 пута, митинга је било, истина, нешто мање – свега 1170... А све уз оно: „Ми градимо пругу, пруга гради нас!" Бокс је, пак, био најомиљенији спорт а о ескиважи, директу, аперкату могло је детаљно да се прочита у дневнику „Борба на омладинској прузи".

Свечани воз с маршалом Титом прошао је новосаграђеном пругом 15. новембра 1947. Уз цвеће, сузе, пароле. И с вером, огромном, у нове пруге. Много дуже од та најдужа 242 километра.

Пругом данас пролазе неки други возови. Зову се експресни, брзи и – олимпијски. Не стају у станици Јелина, ни у Лашви. Кроз Врандук протутње док запалиш цигарету. Само, више немаш коме да је понудиш, свак пуши своје цигарете.

Клопарање точкова воза понекад доносе неки далеки одјек, или се бар тако чини, оне давне, бригадирске: „У тунелу усред мрака /сија звезда петокрака".

Петар Милатовић

7500 ПУТА ОКО ЕКВАТОРА

Било је то време кад су границе међу многим земљама представљале тек правну формалност, кад су људи веровали да ће границе постати ствар историје. Није зато необично што су у изградњи железничке пруге Шамац – Сарајево учествовале омладинске бригаде из 40 земаља света са 5842 бригадира. Са свих пет континената. Међу учесницима били су и доцнији премијер Канаде Пјер Трудо и трагично настрадали председник шведске владе Улоф Палме.

Да би прошао први воз на прузи Шамац – Сарајево ваљало је изградити 808 мањих и већих мостова, прокопати 9 тунела, уградити 335 хиљада прагова колосека тежине 22 хиљаде тона, а између њих убацити пола милиона кубика шљунка. И за све то утрошити 3 милиона радних часова што је, како су израчунали љубитељи бројки, време за које би брзи воз – при брзини од 100 km/h – 7500 пута обишао екватор.

Хоћемо ли? Хоћемо! Можемо ли!

ГАВРАНИ

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

Двобоји над Ламаншом

Шестог јуна 1944. године савезничке армије под командом генерала Ајзенхауера искрцале су се у Нормандији и упркос огорченом отпору Немаца „Атлантски зид" је попустио под пакленим притиском британских, канадских и америчких инвазионих дивизија.

Хитлер је тада на инвазију одговорио „тајним оружјем одмазде", летећом бомбом V-1.

Тачно недељу дана после почетка инвазије, 13. јуна у праскозорје, стражар на једној осматрачници у Кенту зачуо је необичан шум на небу, нешто слично тандркању мотоцикла. Подигао је главу и у измаглици угледао предмет сличан цигари који је за собом остављао дуг пламени траг. Летео је у правцу Лондона. Стражар је потрчао према телефону.

Прва летећа бомба пала је на Енглеску, на Свансkомб, 13. јуна у четири часа и осамнаест минута. Друга је ударила у Какфилд четири минута касније. Три минута после тога једна V-1 погодила је мост Гроув Роуд у Бетнал Грину, убила шест људи, а девет тешко ранила.

За Лондон су настали тешки дани. Летеће бомбе падале су једна за другом.

До 31. августа на британску престоницу и њену ближу околину пало је 8.070 „фау један"!

Лондон је преблизу

Хитлерово „тајно оружје одмазде" био је мали млазни авион без посаде, са кратким крилцима и аутоматским управљачем. Носио је 600 килограма експлозива. Његово дејство било је ужасно: сурвавао се на унапред одређени циљ и у експлозији рушио све у кругу већем од 150 метара.

– Збрисаћу Лондон са географске карте! – пену-

ТАМАНЕ ТАМАНЕ ТАМАНЕ ТАМАНЕ ТАМАНЕ ТАМАНЕ ТАМАНЕ ТАМАНЕ ТАМАНЕ

СТЕНИЦЕ

НАЈБОЉИ НАЧИН ЗА ОБАРАЊЕ ХИТЛЕРОВОГ ТАЈНОГ ОРУЖЈА V-1 У ОЧАЈАЊУ ЈЕ ОТКРИО ЈЕДАН АУСТРАЛИЈСКИ ПИЛОТ-ЛОВАЦ

шао је Хитлер у свом говору преко радија.

Седамнаестог јуна 1944. године у штабу за одбрану Лондона владало је мрачно расположење.

– Учинили смо све што смо могли, али само у току претпрошле ноћи Ламанш су прелетеле 144 летеће бомбе „фау један" од којих су 73 погодиле Лондон! – реферисао је дежурни. – „Фау један" лете на висини између 800 и 2.000 метара. Зато смо око Лондона подигли завесу од 2.000 баражних балона, али летеће бомбе пролазе и кроз њу... „Фау један" лете брзином од 560 до 650 километара на час, зависно од правца и брзине ветра. Теоретски, наши најбржи авиони могу да их нападну, али су досад оборили само незнатан број. Једна артиљеријска линија дочекује V-1 на обали, друга на граници Лондона, али летеће бомбе опет пролазе!

– Не помаже балонски бараж, а артиљерија још мање! – приметио је један виши официр, технички стручњак. – Не помаже ни авијација, јер наши ловци нападају летеће бомбе над Острвом, тек кад их упозоре из радарске службе. Тада више немају времена за обрачун с њима, јер је растојање од Канала до престонице сувише мало. Наши ловци морају да лове „фау један" далеко над морем, много пре него што стигну над Острво!

– Како то замишљате? – нервозно упита начелник штаба. – Како могу да их нападну пре него што их радари открију!

– То не знам – мирно одговори технички стручњак – али знам да у Великој Британији постоји једна ловачка јединица која је дорасла сваком послу, па и том!

– Вероватно мислите на оне гусаре из ескадриле „Гавран"? – примети начелник штаба.

– Да, сер. Баш на њих мислим!

Већ сутрадан изјутра, 18. јуна, ескадрила „Гавран" добила је наређење да крене у лов на летеће бомбе.

Браво, Жути!

Ескадрила „Гавран" била је специјализована за најтеже и најопасније задатке: упад у немачке луке на атлантској обали, муњевити напади из бришућег лета на највиталније тачке ратне машинерије у дубокој немачкој позадини, рушење мостова на главним комуникацијама непријатеља.

Најпознатији пилот „Гаврана" био је „слободни Француз", капетан Жан Маридор. Одмах после слома Француске, он је, једне олујне ноћи, у рибарском бродићу прешао у Енглеску и постао пилот РАФ-а. Прославио се у целој Британији кад се, не размишљајући ни часа, сасвим сам упустио у битку против петнаест „фоке вулфова" који су се управо престројавали да изруче бомбе на лучки град Фокстон.

Пуних двадесет минута је Жан Маридор водио неравноправну борбу сам, а тек тада у помоћ су му стигли и други пилоти ескадриле „Гавран". Немци су обрушили своје машине и у бришућем лету побегли преко Канала.

Сутрадан је једна делегација Фолкстона, у знак захвалности, поклонила Маридору неколико боца финог француског вина, па је у бази „Гавранова" било врло весело. Због тога, и других сличних подвига, капетану Маридору припала је част да први из ескадриле полети у лов на летеће бомбе.

У бази Вест Маилинг „Гаврани" су нестрпљиво очекивали повратак Жана Маридора са тог првог задатка. После три сата појавио се изнад Канала.

– Иде! – узвикнуо је поручник Болс.

„Спитфајер XIV је у ниском лету под пуним гасом дохујао над аеродром, пропео се у елегантном виражу, а онда три пута махнуо крилима и кренуо надоле.

– Ура! Згњечио је „стеницу" – повика Аустралијанац Фокнер бацајући одушевљено своју капу увис. Од тада су сви Хитлерово оружје звали – „стеница"...

Двадесетак минута касније Жан Маридор је причао друговима о свом првом лову на „летеће бомбе":

– Тек сам трећу ухватио... Прве две су ми побегле! Момци, „стенице" треба гађати са одређене даљине, најбоље са око 200 метара. Мале су и ако пуцате са веће даљине, тешко ћете их погодити. А ако је погодите са краћег растојања, експлозија ће и вас однети у пакао! Мене је бацила увис као да сам мехур од сапунице! Најбоље је доћи изнад „стенице", пустити је да полети, а онда се сјурити њеним трагом, али мало са стране, да вам не смета млаз из ракетног мотора. Онда, са 200 метара, припуцати и одмах одскочити у страну!

Следећа три дана ескадрила „Гавран" оборила је укупно 11 „стеница", а Маридор сваког дана по једну. Четвртог дана изгледало је да „слободни Француз" нема среће. Два пута се вратио из патрола нерасположен, празних резервоара.

– Јалов ми је дан! – пожалио се команданту. – Али, полетећу још једном!

Узлетео је с поручником Болсом као пратиоцем. Тек што су надлетели Ламанш, Маридор је угледао „летећу бомбу". Повукао је команде према себи, пропео се, повећао висину за двеста метара изнад путање „фау један", сачекао да она пролети испод њега, а затим се обрушио. Бомба је расла у његовом визиру. Кад је оценио да је раздаљина 200 метара, притиснуо је обараче.

– Браво, Жути! – зачуо је Болсов глас у слушалицама. – Средио си још једну „стеницу".

Маридор је то већ и сам осетио: његов „спитфајер" је, кад се V-1 претворила у пламени цвет, одскочио као чигра ударена бичем.

Загрљај с динамитом

Док су крхотине „стенице" ковитлајући се падале према мору, Маридор је угледао пратиоца како гони другу „летећу бомбу". Видео је како из Болсових топова севају пламичци, али је V-1 равнодушно, као робот, и даље летела према западу, удаљујући се од гониоца који је у нападу изгубио много на висини.

– Препусти је мени! – викнуо је Маридор у ларингофон.

Морао је да жури. „Стеница" је већ била далеко над копном, приближавала се балонској баријери око Лондона. „Спитфајер" се обрушио максималном брзином од 900 километара на час. Онда је Маридор испалио салву топова и V-1 се уз грмљавину распала.

– Одлична представа, „Жути"! Честитам! – зачуо је опет Болсов глас.

Те вечери, после кратке прославе у бази, Маридор је пожурио на састанак с вереницом Џин Ламбер која је такође била официр у помоћним јединицама РАФ-а. Данас треба да му одговори: кад ће се удати за њега.

– Кад си толико навалио, нека буде 11. августа – рекла је Џин и снажно га загрлила.

Сутрадан се у бази „Гавранова" одиграло нешто необично. У кантину, где су пилоти најрадије проводили време између летова, упао је Аустралијанац Фокнер. Смркнуто лице, псовка на уснама.

– Шта је, да ниси добио одсуство? – нашалио се један од колега.

Фокнер тресну шаком о сто:

– Замислите, онај пувајија из обавештајне службе мисли да сам лажов! Не верује да сам крилом оборио „стеницу"!

– Ма немој! – нацери се наредник Вилсон.

– Крилом, крилом! – повика Фокнер још жешће. – Јурио сам „стеницу", испалио цео арсенал на њу, а њој ништа. Као да је била уклета. Е, нећеш ми побећи... Пријем јој уз бок, подвучем своје крило под она њена крилца, подигнем је, скренем с путање и она паде у ковит! Ударила је о ледину, далеко ван Лондона! Никог није убила!

Сад су и остали пилоти ућутали. Тај загрљај с товаром динамита и њима је изгледао сувише фантастично.

– Ни ви ми не верујете! – дрекну Фокнер. – Ни ви!

– Ја ти верујем, Фокнеру! – огласио се Маридор. – Сутра ћу и ја то да покушам. То је лепа идеја. Хоћеш да заједно полетимо?

У тај час у кантину уђе официр Интелиџенс сервиса, приђе љутитом Фокнеру, поздрави и пружи му руку:

– Извињавам се! – рекао је једноставно. – Механичари су на врху левог крила вашег авиона нашли огреботине и свеже трагове боје којом су офарбане „стенице". Честитам вам!

Жан Маридор је са Фокнером сутрадан крилом заиста оборио неколико „летећих бомби". Ускоро је то постао специјалитет и осталих „гусара" из ескадриле.

Крајем јула Маридор је затражио кратко одсуство да би са родитељима своје веренице утаначио венчање. Првог августа сазнао је да се дан раније са ратног задатка није вратио његов земљак, такође славни пилот и писац „Малог принца" и „Ноћног лета" Антоан де Сент-Егзипери. Маридор је прекинуо одсуство, желео је да се освети за смрт колеге.

Трећег августа, ловећи једну „летећу бомбу" која се већ обрушила на болницу поред Лондона, и сам је настрадао. Морао је да отвори ватру са свега педесетак метара...

Сутрадан су лекари и рањеници спасене болнице послали Меридоровој несуђеној супрузи Џин Лемберн писмо захвалности:

„...Његова храброст спасла је живот многим рањеницима и деци..."

Б. Б.

Илустровао Брана Јовановић

НА БОХИЊУ ПРЕ 20 ГОДИНА ● НА[illegible] ГОДИНА ●

– ОВДЕ САМ СЕ СТРАХОВИТО УПЛАШИЛА – ПРИЗНАЛА ЈЕ КЊИЖЕВНИЦА ЗБОГ ЧИЈИХ КЊИГА НЕКОЛИКО МИЛИОНА ЉУДИ ШИРОМ СВЕТА ОСЕЋА ЈЕЗУ. – СРЕЛА САМ ГЛАВНУ ЛИЧНОСТ ИЗ МОГ РОМАНА „ВАШАР ЗЛОЧИНА".

Август 1967. Агата у Бохињу: „Зар убијати у овом рају?"

„Бесмислица је да мој супруг личи на Херкула Поароа!", љутила се госпођа Кристи.

Агата Мери Клариса Милер.

Ово име многима не казује готово ништа, иако је широм света објављено готово 400 милиона примерака њених романа на око 110 језика. По читаности је на другом месту, одмах иза Лењина. Њена чувена „Мишоловка" игра се у лондонском позоришту „Амбасадор" већ 35 година, од 25. новембра 1952. Дакле, преко 12000 представа дословно из дана у дан, које је до сада видело више од шест милиона људи! Тако је чудесна „Мишоловка" постала једно од знамења британске престонице.

Генерације љубитеља криминалних романа већ деценијама напрегнуто читају како ће њен славни детектив Херкул Поаро открити тајанственог убицу, а то узбудљиво разрешење увек се догађа при крају књиге.

Наравно, реч је о једној и јединственој Агати Кристи, знаменитој енглеској књижевници која је увек на веома фини начин избегавала разговоре о својим романима и животу. Истина, бескрајно знатижељне новинаре примала је љубазно, почастила би их шољом чаја, вешто водећи разговор о сасвим безначајним стварима. Упорно се склањала од телевизијских камера и фото-репортера не дозвољавајући чак да јој се слика објави на насловној страни њених књига. Упамћена је и по томе што никад није јавно признала колико у ствари има година. Али, мање је познато да је Агата Кристи два пута боравила у нашој земљи и да је, одушевљена лепотама Југославије и њеним људима, отворено разговарала с нашим новинарима. И ове фотографије настале су на необичан начин...

Међутим, књиге и живот леди Агате сигурно заслужују да се бар одшкрину врата њеног загонетног света.

Убиство ме не опседа

Агата Мери Клариса Милер, како је гласило њено пуно има пре прве удаје и славе, рођена је 15. септембра 1891. у Торкију, на енглеској обали Ламанша. Отац, Американац, умро је док је Агата била готово беба.

Удовица Милер имала је заиста својеврсне замисли о васпитању своје кћерке. „До девете године дете треба да се игра без икаквих обавеза", говорила је. „Имаће довољно времена да научи све што јој треба".

Тако девојчица није имала ни обавеза, али ни – слободе: детињство је провела у тишини једног манастира из 18. века, усред огромног парка, усамљена, без другарица, без икога с ким би могла да подели радост или тугу. По мајчином нахођењу научила је да пише тек у деветој години. Од тада па до смрти није се одвајала од обичне школске бележнице у коју је записивала своја размишљања, утиске, стихове, идеје за романе...

„По сестрином наговору почела сам озбиљно да пишем крајем првог светског рата, да бих ускоро установила да је људски злочин свет у којем се најбоље сналазим", изјавила је много година касније већ славна књижевница. „Али, ја убиством нисам и опседнута..."

Године 1920, као супруга мајора Арчибалда Кристија чије ће презиме задржати, двадесетдеветогодишња Агата објављује први роман „Мистериозни случај у Стајлсу", упловивши већ својим првенцем у тамни и узбудљиви свет злочина и његовог откривања. Истина, млада Агата је писала и поезију и љубавне романе, објављивала их под псеудонимом Мери Вастмакот, али је њено име постало и остало симбол детективског романа.

„Мистериозни случај у Стрејлсу" Агата је написала болесна, лежећи у кревету. Кад је 1926. године доживела тешку саобраћајну несрећу, тако да је током шест месеци потпуно изгубила памћење, неки злобни новинари напали су је да је у питању „јефтин штос" тек рођеног писца да привуче пажњу читалаца. Вероватно још од тог времена потиче Агатина пословична одбојност према новинарима.

Удаје се за археолога!

Године 1930, као већ позната књижевница, удала се други пут, сад за Макса Меловена, професора археологије на Оксфорду. „Удајте се за археолога", саветовала је у шали доцније пријатељицама. „То је једина врста мушкараца који вас, што сте старији, гледа са све већим занимањем!" Медени месец младенци су провели у Сплиту и Дубровнику, дивећи се сунцу и лепоти нашег приморја. Те дане проведене на Јадрану ни Агата ни Макс никада нису заборавили: скоро четири деценије касније они су опет дошли у земљу где је почео њихов заједнички живот.

Тих се година појавио и ненадмашни Херкул Поаро, детектив чији ће лик ускоро постати „заштитини знак" већине романа Агате

НА БОХИЊУ П ЧА БОХИЊУ

ОЧИ У ОЧИ С АГАТОМ КРИСТИ

Целог живота новинарима је окретала леђа

Снимци: З. Грчман

Кристи, као што су Шерлок Холмс за Конана Дојла или инспектор Мегре за Жоржа Сименона. „Сва моја дела и личности у њима искључиво су плод моје маште", често је напомињала госпођа Кристи одбијајући било какву сличност њених јунака са људима из околине. На све разговоре о њој и њеном писању, мистер Меловен увек се само загонетно смешио: иако је био археолог светског гласа, изузетан зналац, нарочито прошлости блиског Истока, њему никада није сметало што су га најчешће представљали као супруга Агате Кристи. Али, и он и наука којом се бавио и те како су ушли у криминалне романе његове супруге.

Никада књижевница није могла потпуно да разувери оне који су познавали њеног супруга да он, бар физички, није прототип Херкула Поароа: веома слично чело, исти бркови, немарно одевање...

– То су бесмислице – љутила се Агата. – Поаро има црне бркове, а мој муж седе. Сем тога, мистер Меловен пуши лулу, па би пре могао да буде сличан Сименоновом Мегреу или Дојловом Шерлоку Холмсу.

Међутим, ово је изјавила кад је господин Меловен већ зашао у године.

На готово свим путовањима и експедицијама Макса Меловена је пратила и његова супруга. Временом је и сама заволела археологију, ушла у њене тајне, тако да се неколико њених романа догађа или у прошлости или на местима где је професор Меловен вршио ископавања. И не само то: Агата је Максу помагала и практично. Кад су се венчали, ишла је у Лондон на курс фотографије да би снимала мужевљеве налазе. Фотографије и снимање били су велика љубав Агате Кристи и са собом је увек носила мали, једноставни и јефтини апарат.

Иако је свој приватни живот покушавала да сачува од новинарских њушкала, они су ипак, захваљујући највише Агатиној најближој породици, успевали да сазнају како је прва дама криминалних романа писала своја дела. Оригинална у романима, Агата је била оригинална и док је стварала.

Зар убијати у овом рају?

Пре него што је на писаћој машини почињала нови роман, смештала се у каду у купатилу које је подсећало на музеј из времена краљице Викторије с витринама од махагоније и сребрним славинама. Ту је сатима непрекидно јела јабуке и – смишљала. Ево шта је о томе рекла њена кћерка Росалинда:

– У тим тренуцима маму нико није смео да узнемири. „Мама квоца" шапутали смо по кући, мислећи на то како ће ускоро да излеже „пилиће", поглавља новог романа...

А кад би план нове књиге био готов, Агата би седала за писаћу машину и без престанка, у једном даху, написала 250 страна!

Крајем августа 1967. године у бохињски хотел „Белви", заједно с групом енглеских туриста, допутовао је и старији брачни пар. Она, времешна леди с уредном фризуром, штапом и неизбежним фотографским апаратом, он – мистер са шеширом и брковима. Особље је одмах препознало Агату Кристи и њеног супруга Макса. Гости су желели да у Словенији готово тајно, као обични туристи, проведу петнаест дана, па су замолили да се о томе јавност не обавештава. Слично су поступили и при одласку из Енглеске. Међутим, новинари к'о новинари, одмах су сазнали да им је велика Агата надохват руке, и, наравно, навалили.

Један од сведока тог упорног јуриша на тешко освојиву „тврђаву" Агату Кристи био је и познати загребачки фото-репортер Звонимир Грчман, аутор ових снимака. (На жалост, Звонко више није међу живима: непосредно пред смрт, у јануару ове године, послао нам је фотографије које објављујемо и занимљиву причу како су снимљене).

– Првих неколико дана брачни пар Меловен – Кристи избегавао је било какав сусрет с новинарима и снимателима – сећао се Грчман. – Уљудно, џентлменски, мистер Макс је штитио своју супругу, објашњавајући да се одмара, да је у шетњи, да овде жели само да се одмори од писања и ужива у лепотама Југославије. Међутим, кад сам иза једног завоја угледао госпођу Кристи и њеног мужа, склонио сам се иза грма и одмах почео да снимам телеобјективом. Осетио сам да су ме приметили, али су се и даље понашали као да ме нема. Убрзо је сусрет био неизбежан. Показало се да је њена радозналост јача од одбојности према новинарима. Занимала се за снимање и видело се да фотографије изврсно познаје. Доцније сам био сведок кад је неколици новинара рекла, између осталог, и следеће:

„Овде се осећам изванредно. Одмарам се и Бохињ ми се веома допада: толико је лепо ово место да не бих имала срца да у овом дивном крају сместим радњу неког мог криминалног романа. Зашто убијати у овом рају?

Али, на Бледу сам се једног дана и страховито уплашила. Ишла сам с мужем главном улицом. Наједном, искрсао је неки човек који ме подсетио на главну личност мог романа „Вашар злочина", толико да дуго нисам могла да дођем себи. Муж и ја пратили смо тог човека и видели да је ушао у малу кафану на обали језера. Шетали смо испред те кафане и сачекали да изиђе. Кад је отишао, ушли смо и упитали келнера ко је тај човек. Описала сам, у ствари, главног јунака свог времена. Рекао нам је да је то његов колега, добар човек, муж, отац. Желела сам да га упознам. Отишли смо код њега, кући, и однела сам његовој кћерки студенткињи златан сат и златан привесак..."

Иван Лончар

ЗЛАТОРОГ МАРИБОР – 100 ГОДИНА
НОВО dent·a·cola
ЗУБНА ПАСТА СА УГОДНИМ УКУСОМ COLE

Није него

ДЕЈИН

ЗАУЗИМА СТАВ

Два дечака су стајала на тротоару чежњиво гледајући у високу ограду. Стигавши до њих у својој свакодневној шетњи, чика Сима виде да је то његов унук са другом.

– А, то си ти, Дејане? – рече. – Шта је, шта сте се снуждили?

– Па... – одговори Дејан – дошло је до пада лопте преко ограде.

– Како то говориш, дете? – зачуди се Сима. – Као да на некој конференцији подносиш годишњи извештај! Што не кажеш „пала нам лопта преко ограде"?

Други дечак рече Дејану:

– Код твог деде је присутно старинско изражавање.

– Аха – потврди Дејан.

– Што не зазвоните и не тражите лопту? – предложи Сима.

– Шта каже? – упита други дечак, као да је Сима говорио страним језиком. Дејан му одговори:

– Предлаже да се покрене иницијатива за повраћај лопте.

– Побогу, дете! – узвикну Сима – шта је то с тобом?

Дејан га је мирно гледао.

– Видиш, деда... заузет је став да се не иде на тражење повраћаја.

Сима се ухвати за главу.

– А зашто је, како ти то кажеш, „заузет став" и тако даље?

– Зато што је прекјуче дошло до разбијања прозора на овој кући, што је код власнице изазвало одређена негативна опредељења у смислу...

– Доста!!! – урликну Сима. – Ама јеси ли то ти, мој унук Дејан? Шта ти је одједном да говориш као неки политичар? „Дошло до разбијања"! Кажи лепо: „ми смо разбили прозор"!

– Шта каже? – поново упита други дечак.

– Износи претпоставку – рече Дејан – да је до разбијања прозора дошло нашом кривицом.

– Чико – рече други дечак Сими – код вас је присутна тенденција ка субјективном оцењивању догађаја. До оштећења прозора је дошло у ситуацији када је лопта била у поседу дечака из Криводолске улице.

– Децо – молећиво рече Сима – немојте ми се подсмевати. Реците, макар само једном, „ми смо бацили лопту", или „они су бацили", или макар реците „деда, ти си глуп", тек да чујем да још умете да говорите као живи људи!

– Шта каже? – упита други дечак.

Утом се отвори прозор и појави пуначка жена ратоборног изгледа.

– Шта се то догађа? – упита она.

– Догађа се то, госпођо – рече Сима – да је дечацима пала лопта у ваше двориште, а ја знам да су вам разбили прозор, и платићу вам штету, али све то није страшно него је страшно што су деца до те мере заражена бирократским језиком да се друкчије не изражавају него само безличним глаголима!

Жена се обрати Дејану:

– Шта он каже?

– У његовом излагању – одговори дечак – присутно је неколико основних теза. Као прво...

– Престани!! – дрекну чика Сима. – Не могу то да слушам! Ово је немогуће! Ја сам полудео! Ваљда не говоре сви тако! А можда сањам?...

Одједном му се учини да и кућа, и жена, и оба детета некако бледе, да постају провидни.

– Па да... – шапутао је. – То је само страшан сан...

Отвори очи и нађе се на каучу, у својој соби, где је задремао после ручка.

– Ух! – узвикну с неизмерним олакшањем. – Какве све лудорије не дођу човеку у сну. Не смем више толико да читам новине...

Врата се отворише и уђе његов унук.

– Дејане! – са осмехом рече Сима придижући се с кауча. – Дођи да ти испричам какав сам шашав сан сањао.

Дечак се окрете према отвореним вратима и викну:

– Мама! Код деде је дошло до буђења!

– Неее! – гласно јаукну чика Сима и, обузет црним очајањем, поново се сруши на кауч.

Иван Клајн

Илустровала: Босиљка Кићевац

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ОХ, БОЖЕ, **УМАЛ'** ДА ЗАБОРАВИМ!

ТРЕБА НЕШТО ДА НАБАВИМ ЗА ХЕЛГУ, АЛИ...

ШТА ЛИ ЈЕ ОНО РЕКЛА ДА ЖЕЛИ ИЗ ЕНГЛЕСКЕ?

ДО СТО ЂАВОЛА! **ЗАШТО МУЖЕВИ ЗАБОРАВЉАЈУ ШТА ЊИХОВЕ ЖЕНЕ ТРАЖЕ?**

А **БЕЗ ТОГА** БОЉЕ ДА СЕ НЕ ВРАЋАМ КУЋИ!

©1986 King Features Syndicate, Inc. World rights reser

НА ВРХ МИ ЈЕ ЈЕЗИКА... АЛ' НИКАКО ДА СЕ СЕТИМ...

DIK BROWNE

11-2

ЗАР НЕ БИ О ТОМЕ МОГАО **МАЛО КАСНИЈЕ!**

ДЕТЕБИ ЦИРКУС ФИЗИКЕ

Зашто креда шкрити?

Зашто креда шкрипи ако је, док пишете, неправилно држите? Због чега је значајан положај креде при писању и шта одређује висину тона који чујете?

Шкрипа која се чује у неколико наведених ситуација последица је „пријањања и проклизавања". На пример, креда која се неправилно држи пријања у почетку за таблу, али када се довољно нагне у односу на површину табле, она наједном почиње да клизи и вибрира, периодично ударајући по површини и производећи шкрипав звук. Како ове вибрације слабе, трење између креде и табле расте, све док креда поново не прионе уз површину.

Шта то пуцка кад пуцкетамо прстима?

Шта ствара карактеристичан звук када „пуцкетате" прстима? Због чега морате да сачекате бар тренутак да бисте пуцкетање при поновном извлачењу прстију поновили!

Пуцкетање настаје услед прскања сићушних гасних мехурова у течности која „подмазује" зглобове прстију, у тренутку када се прсти истегну, а притисак у течности се због тога смањи. Да би се гас поново апсорбовао и „пуцкетање" могло да се понови, потребно је да прође неколико минута.

Зашто пасуљ неки пут скакуће?

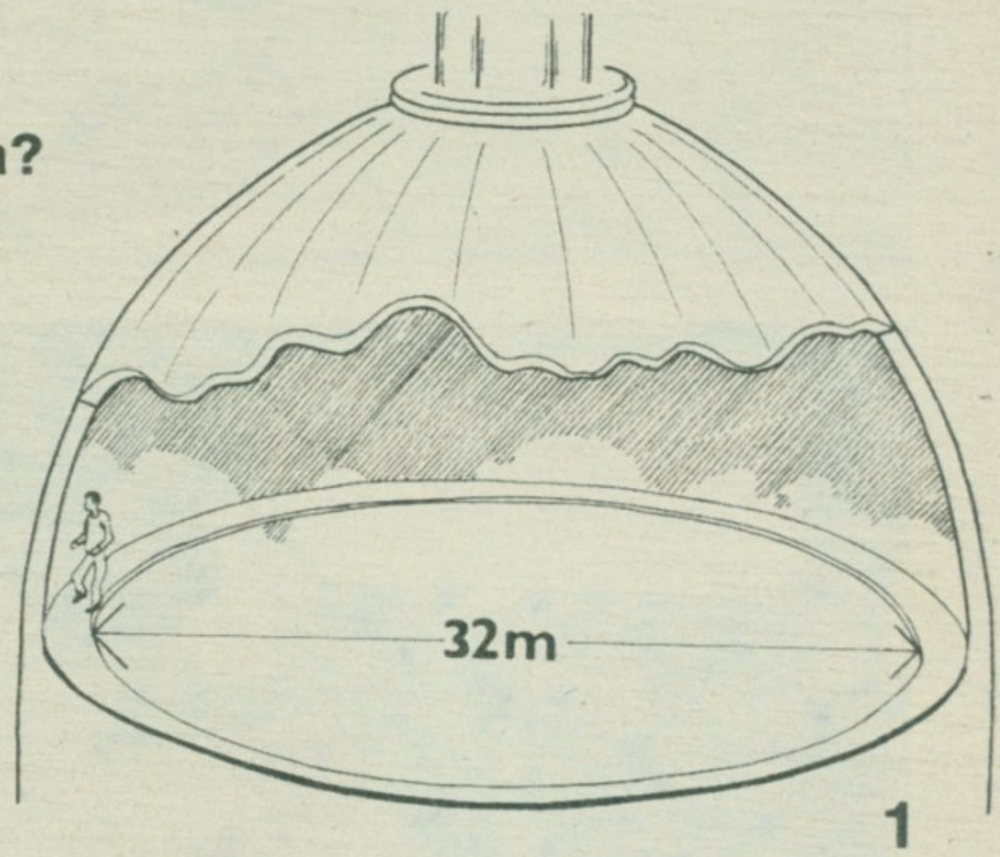
Какав је то несташни пасуљ који скаче? Ево га, лежи мирно на вашем длану. Кад изненада, на сваких неколико секунди, неко зрно скочи у ваздух! Можете ли да убедите свог друга да се тиме нарушава закон одржања импулса?

Зрна пасуља често напада једна врста црва који су несташни и воле да скакућу, па тако изазивају збуњеност неупућених посматрача.

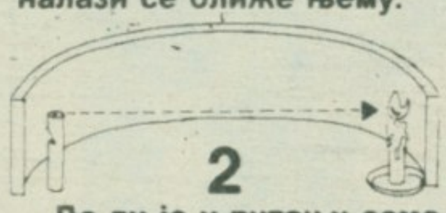
Илустровао: Димитрије Костић

Откуд шапат у цркви Св. Павла?

Енглески физичар и математичар Рејли први је објаснио тајанствени шапат на галерији куполе цркве Св. Павла у Лондону. Ова велика галерија одликује се необичном акустиком. На пример, ако неко шапуће окренут зиду, на било ком месту на галерији, можете га чути без обзира где се налазите (слика 1). Оно што је најчудније, шапат се чује боље уколико је шаптач више окренут зиду и налази се ближе њему.

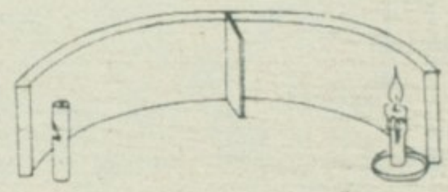
1

2

Да ли је у питању само просто одбијање и фокусирање звука? Да би пронашао одговор на ово питање, Рејли је направио велики модел галерије. Он је у једну тачку на моделу галерије поставио пиштаљку а у другу запаљену свећу. Кад би звучни таласи стигли од пиштаљке до пламена, овај би затреперио, па му је тако запаљена свећа служила као звучни детектор. Вероватно сте већ покушали да нацртате „правац" звучног таласа, како је то приказано на слици 2. Међутим, пре но што прихватите исправност оваквог објашњења, претпоставите да је између ова два положаја (пиштаљке и свеће) дуж унутрашњег зида модела галерије постављен уски застор (слика 3), мада није важно на ком се тачно месту дуж галерије застор налази. Уколико је ваша идеја исправна, пламен би требало и даље да трепери, јер се застор не налази на путу звучног таласа, зар не? Ипак, чињеница је да, када је Рејли поставио застор, пламен није затреперио. Значи да застор мора на неки начин да спречава простирање звука. Али, како, када је у питању само узани застор који очигледно није постављен на путу звучног таласа. Овај резултат је Рејлију био кључ за решење тајне галерије шапата.

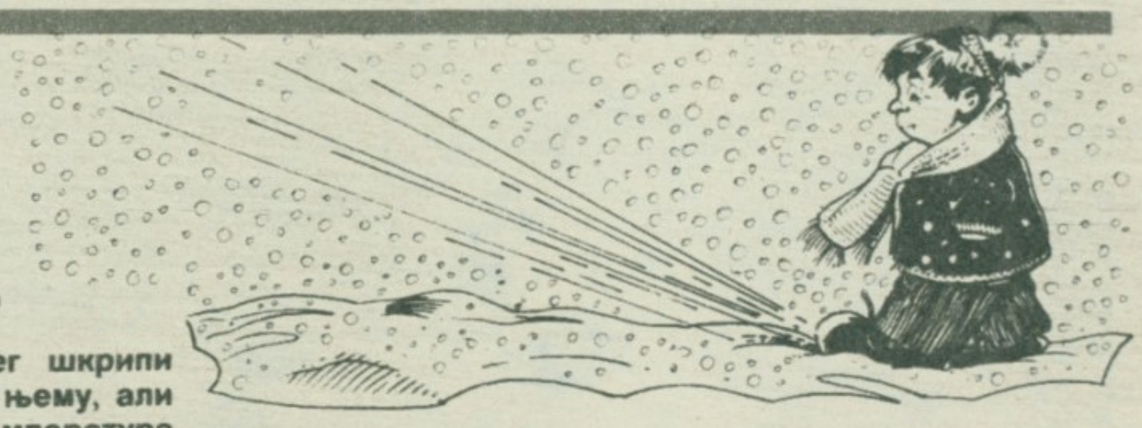
При непрекидном одбијању од зидова куполе звучни таласи се појачавају у једном уском појасу по ободу галерије. Уколико је слушалац унутар овог појаса, моћи ће да чује шапат

3

изговорен на било ком месту дуж галерије. Међутим, даље од зида појачање опада и шапат се не чује. Шапат се боље чује од нормалног говора, јер у већој мери садржи високофреквентне тонове. Због тога је појас у ком се чују тонови виших учестаности шири.

Зашто снег шкрипи?

Понекад снег шкрипи док ходате по њему, али само када је температура доста нижа од тачке мржњења. Шта је узрок шкрипању снега и зашто оно зависи од температуре? На којој ће температури, отприлике, снег почети да шкрипи док ходате по њему?

Када је температура тла доста испод тачке мржњења (−23° С и ниже), лед под притиском ваших стопала не може да се топи и зато пуца, при чему се чује специфично шкрипање.

Сећате се Џерла Вокера? Недавно смо писали о њему називајући га шашавим профом. Његову смо „шашавост", јасно, узели сасвим добронамерно и условно. Од овог броја повремено ћемо давати занимљивости из његове књиге „Летећи циркус физике".

Но, пре свега и сам аутор хтео би нешто да каже:

„Ови проблеми треба, пре свега, да вас забаве. Немам намеру да вас увучем у озбиљна научна размишљања. Неке од њих ћете лако решити. Други су тешки, и има људи који зарађују за живот настојећи да их реше. Желео сам, превасходно, да покажем да се физика не ограничава зидовима лабораторија. Физика и физички проблеми присутни су у свету у ком живимо, радимо, волимо и умиремо. Надам се да ће вас ово натерати да у свакодневном животу почнете да откривате сопствени летећи циркус физике.

Веома би ме радовало када бих добио и неко ваше мишљење с допуном и исправкама. Моја адреса је: PHYSICS DEPARTMENT, CLEVELAND STATE UNIVERSITY, CLEVELAND, OHIO, 44115, U.S.A."

Џерл Вокер (Jearl Walker)

Зашто су Индијанци прислањали ухо на земљу?

Зашто су некада индијански извиђачи на Дивљем западу, да би открили удаљене јахаче које нису могли да виде, прислањали ухо на земљу? Ако су кроз земљу могли да чују удаљени бат копита, зашто нису могли да га чују и кроз ваздух?

Чињеница да је брзина звука у земљи већа него у ваздуху није у овом случају битна, јер се коњи крећу много спорије од звука. Основна предност ослушкивања са ухом на земљи јесте што се у земљи на путу звука налази мање препрека због којих би долазило до његовог расипања и слабљења.

Зашто вода мање клокоће када истиче из боце?

Када вода истиче из боце, висина тона који се чује при истицању опада. Када се вода сипа назад у боцу, висина тона, међутим, расте. Зашто?

Из звука који прати истицање воде из боце, издвајају се, појачавају и чују оне фреквенције које резонантно побуђују ваздушни стуб у боци. Међу овим фреквенцијама најјаче се чује она најнижа, чија вредност зависи од запремине ваздушног стуба у боци. Уколико је та запремина већа, најнижа фреквенција је мања. Према томе, када вода истиче из боце, резонантна фреквенција коју чујемо опада (јер се при истицању повећава запремина ваздушног стуба у боци).

ИЗ УСТА НАРОДА У ВУКОВО СЛОВО

Кад би човек сваког дана изговарао само по једну од преко 8000 пословица и изрека колико је у народу записао Вук Стефановић Караџић, било би му потребно око 22 године! Из овог пребогатог врела исконске народне мудрости и искуства, човечности и здравог језика, Забавник је захватио само прегршт-две које ће објавити у неколико следећих бројева – Вуку и народу у част, а на ползу свима нама. Уосталом, „Мудрој глави једно око доста".

Боље је – боље

– Боље је дијелити него просити.

– Боље је имати рђаву годину него рђаву сусједу.

– Боље је имати кукавицу у руци него сокола у планини.

– Боље је на мекињама добити него на злату штетовати.

– Боље ништа не знати него (знати) којекако.

– Боље је поклизнути ногом него језиком.

– Боље је поштено умријети него срамотно живјети.

– Боље је своје јаје него туђа кокош.

– Боље је с мудрим плакати него с лудим пјевати.

– Боље се и од по пута вратити него рђавим (путем) до краја ићи.

Трчати или ходати по киши?

Да ли треба да трчите или ходате док прелазите улицу по киши, без кишобрана? Трчећи проводите краће време на киши, али с друге стране, пошто трчите „у кишу",

могло би се десити да на крају покиснете више него да сте ходали. Покушајте да изведете груб прорачун узимајући своје тело за правоугаони објект. Користећи такав модел одговорите да ли правилна одлука (трчати или ходати) зависи од околности како киша пада: вертикално или косо?

Да бисмо поједноставили проблем, претпоставимо да имате на себи кишну кабаницу и да не морате да бринете да ли ћете покиснути или не. Ако киша пада према вама или управо на вас, тада треба да трчите према заклону што је могуће брже. Ако, напротив, киша пада под углом према вашим леђима, тада треба да трчите брзином која је једнака величини хоризонталне компоненте брзине падања кише, односно упоредо с кишом. ✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻

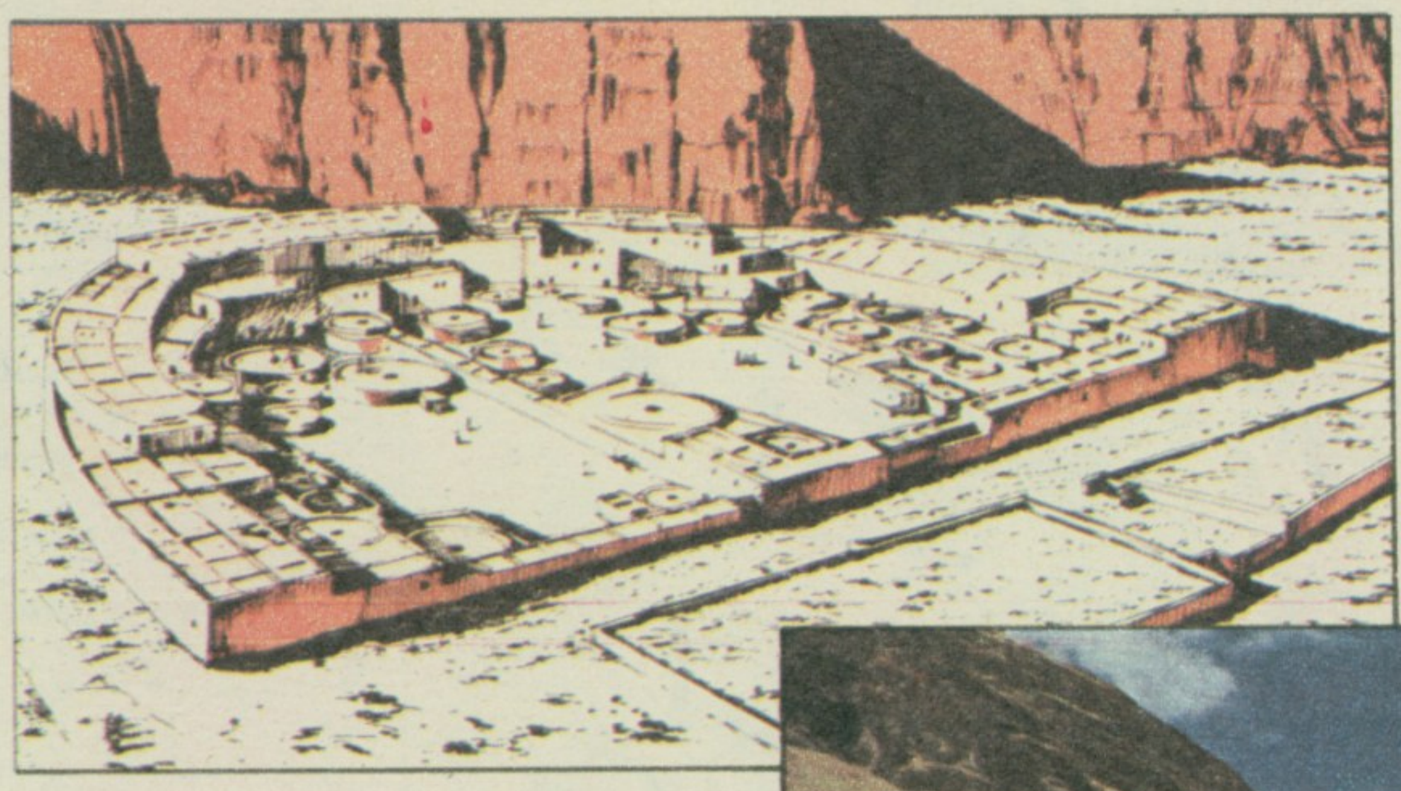
Књигу „Летећи циркус физике" у издању „Вука Караџића" из Београда превели су др Драгана Поповић и мр Душан Коледин

ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ – САМЕ ПРОТИВ СЕБЕ?

ЧОВЕК И ДРВО

НЕСТАЛИ • НЕСТАЛИ • НЕСТАЛИ •

ПРЕТПОСТАВКА ДА ЈЕ ЧОВЕК, КРЧЕЋИ ШУМЕ, УНИШТАВАО СЕБЕ, ПОТКРЕПЉЕНА ЈЕ МАЛОБРОЈНИМ АЛИ ПРИЛИЧНО УВЕРЉИВИМ ПРИМЕРИМА

Пуебло Бонито, једно од 75 насеља-градова у Чако кањону. Имао је грађевине и од пет спратова. Кружног облика била су само светилишта.

Бити човек значи имати могућност утицаја на своју околину, што друге животиње немају", каже палеонтолог Дејвид Стедмен из Њујоршког државног музеја. „Људи каменог доба нису имали булдожере и моторне тестере за обарање дрвећа, али су ипак успевали да крче шуме."

Археолошка открића из најстаријег доба наводе на помисао да су праисторијске цивилизације тако задале судбоносан ударац природи која их је окруживала. Другим речима нису живеле у складу с њом. И баш зато многи истраживачи сада доводе у сумњу мишљење да су промене у природи настале тек индустријском револуцијом у 19. веку.

Оголели кањон

Праисторијски човек, дакле, није био великан у опхођењу према природној средини и не може да се прихвати мишљење неких археолога да је, пролазећи кроз шуму, пазио на сваку гранчицу. То тврди амерички геолог Џулио Бетенкорт који је проучавао остатке насеља Анасази Индијанаца на југозападу Сједињених Америчких Држава и упоредио их са археолошким открићима на Хавајима и острвима у Тихом океану. „Много пре појаве индустријског света, праисторијска друштва крчила су шуме да би добила обрадиве површине и тако уништила читав биљни и животињски свет", каже Бетенкорт. „То је, с друге стране, уништило њих саме."

Тамо где се сада налазе Нови Мексико и Аризона, Анасази су израдили читаву мрежу путева, канале за наводњавање и, што је најзначајније, велика насеља, готово градове, од зиданих кућа од којих су неке имале и по пет спратова. Све су оне изненада напуштене око 1200. године. Већина археолога је веровала да је разлог томе била дуготрајна суша.

Међутим, употребом електронског микроскопа и анализом пањева у насељу подигнутом у Чако кањону, главном стецишту Анасазија у Новом Мексику, закључено је да су ови Индијанци преко два века упорно секли шуме у Кањону. То их је довело дотле да су морали да пешаче и сто километара да би сакупили дрва за огрев и за осветљавање домова. Анализом је утврђено да су то биле јеловина и оморика које су расле само на врховима планина дуж кањона. Један такав балван био је тежак и триста килограма, а у кањон су га спуштали голим рукама.

Ћуте камене главе

Изгледа да је и народ са Ускршњег острва (познато по огромним каменим статуама) један од оних који је нестао својом кривицом. Окамењена поленова зрнца откривају

Становници Ускршњег острва подизали су ове статуе помоћу балвана. Зашто на острву данас нема ниједног дрвцета?

да је ово острво било обрасло густом шумом све док се Полинежани нису ту настанили око 400. године.

До 18. века, када су се ту први пут искрцали Европљани, острво је било без ниједног дрвета. Уништавање шума убрзало је ерозију тла, а то је опет смањило обрадиве површине. Више није било ни толико потребне грађе за кануе којима су Индијанци ишли у риболов. А риба је била њихова главна храна. Без балвана, преко којих су превлачили и подизали масивне камене статуе тешке и по 85 тона и острвска цивилизација је, очигледно, доживела свој крај.

Пустош, за коју су криви полинежански доморо-ци, види се на окамењеним остацима и на многим другим острвима Тихог океана. Иако су и европски досељеници истребили многе птице, они су у ствари само завршили посао који су Полинежани, крчећи шуме, започели много векова раније. Према Дејвиду Стедмену „осамдесет до деведесет одсто свих врста птица на острвима Тихог океана већ је нестало с лица Земље кад је ту стигао Капетан Кук", у 18. веку.

На Хаваје, на пример, где сем слепих мишева није било других сисара, Полинежани су пренели псе, свиње и још неке животиње које су уништиле оно мало преосталих птица што нису летеле, а своја гнезда су свијале на тлу. Неке од тих птица преживеле су на неколико удаљених острва Тихог океана, али друге живе само у легендама острвљана. „Они имају имена за птице које никада нису видели", каже Стедмен, „а фосилни остаци потпуно одговарају описима из легенди".

***

И поред ових нових доказа, мит о „племенитом дивљаку" још живи. Али је зато занимљиво тумачење професора психологије Џерида Дајамонда с Калифорнијског универзитета у Лос Анђелесу:

„У индустријализованом свету су укорењена два мишљења: једно, да су људи у преиндустријском периоду били прави дивљаци који су уништавали све око себе. И друго, да су били брижни чувари природе. Наравно, ни једни ни други нису у праву!"

С. И.

ДИЛЕМЕ НЕМА: ОВО ИХ БОЛИ

УСТА КАО ПОСЛУЖАВНИК

ЈОШ СЕ НЕ ЗНА ДА ЛИ СУРМЕ НОСЕ ПЛОЧИЋЕ У УСТИМА У ЗНАК СЕЋАЊА НА ПРОХУЈАЛА ВРЕМЕНА, КАО УКРАС, ИЛИ СЕ РАДИ О ЛОШОЈ НАВИЦИ. У СВАКОМ СЛУЧАЈУ, ЗА ЊИХ ЈЕ ТО НАЈСИГУРНИЈИ, А МОЖДА И ЈЕДИНИ, ПУТ КА УЗВИШЕНОСТИ

У југозападној Етиопији, у планинама Корма, једном од најзабитијих крајева Африке, у близини границе са Суданом, живи истоимени народ, њих око десетак хиљада, познат и као Сурма (црнац – на локалном језику). Чине га три племена: Зилмамо, Тирма и Тид, међусобно веома слична – по физичком изгледу, језику, начину одевања и украшавања, обичајима.

Живе у планинским насељима од по неколико десетина колиба разбацаних у круг, око централне зоне, унутар високе ограде од зашиљених стубова којом се штите од дивљих звери и непријатеља. Баве се сточарством и узгајају „дуру", нешто као просо, од чијег брашна пеку хлеб, мада имају кукуруза. Гаје живину, специјалисти су у скупљању меда дивљих пчела, а од поврћа, у њиховој кухињи, нарочито је цењена љута папричица!

Осим јаја и млека, у исхрани најчешће користе месо дивљих животиња. Такође, веома често пију свежу воловску крв. Због тога не убијају ове корисне животиње, већ се служе једним, на изглед безазленим методом: око врата вола затегну канап, а затим, на набреклом крвном суду, начине отвор. Кад сакупе довољно животне течности, којом ће се „окрепити" сви чланови породице, отпусте канап и рану на врату животиње затворе блатом или балегом...

Сечење на слонове

У свакодневним приликама мушкарци се не одвајају од дрвеног штапа који, традиционално, називају „дула". Користе га и у личним обрачунима. Сукоб почиње изазовом због неке увреде и завршава се ударцима у присуству судије, при чему је глава једини циљ. Побеђени, готово по правилу, остаје на земљи или, ако је борба изједначена, реч има судија.

Осим понеке пушке, која стигне до њих непознатим каналима, главно оружје им је копље са гвозденим шиљком. Металне врхове дужине 50–60 cm користе за лов на дивље говече, док им они краћи служе за одбрану и лов на ситније антилопе.

Некада су Сурме важиле за највештије ловце на слонове, нарочито због кљова, јер су им доносиле благодети цивилизације. Данас је то само сећање на прошла времена из којих су им остале још само наруквице од слоноваче – углавном на рукама мушкараца – понекад тешке и по 400 грама.

Богатство њихових украса као да надомешћује сиромаштво у одевању. Мушкарци су, најчешће, потпуно наги или носе само парче неког материјала пребаченог преко рамена и везаног испод супротног пазуха. Док жене на себи имају веће парче животињске коже причвршћено око струка и на десном рамену, при чему груди и лево раме остају откривени. На рубовима висе разне ситнице, нарочито чауре пушчаних метака. Од њих девојке праве густе огрлице којима скривају груди све до свадбене свечаности кад са себе, коначно, скидају овај, до тада једини део одеће.

Најбројнији су украси које носе мушкарци. То су пре свега наушнице с металним прстеновима које потпуно изобличују ушну шкољку, али и наруквице – толико узане да, временом изобличе кост. Женски украси су слични, али и нешто упадљивији.

Веома оригиналне и упадљиве су плочице које умећу у доњу усну. Различите су по облику и по величини, а готово невероватне су оне које имају облик троугла. Најшира страна има 19 cm, висина је 12, а обим 51. Ивица има жљеб у који улеже растегнута усна. Тешке су и по 90 грама, али су свакако лакше за ношење од округлих плочица чији је пречник највише 15 центиметара, а праве се од печене глине. Троугласте плочице гарантују снажнији утисак и жене их радије носе, иако ненормално истезање усне изазива инфекције и сталне напрслине углова, деформације и тешкоће друге природе – отежавају говор и узимање хране.

Претпоставља се да обичај ношења ових, помало застрашујућих украса, потиче из времена трговине црним робљем, кад је било пожељно унаказити се што више и тиме не испунити услове озлоглашеног тржишта. Чињеница је, међутим, да процес истезања усне траје доста дуго. А почиње тако што се, девојчици, на доњој усни, трном или неким металним шиљком начини отвор у који се умеће парченце дрвета како би се спречило зарашћивање. Временом се отвор шири све већим и већим кружним плочицама, да би ту на крају своје место заузео нарочито обрађен украс од глине или дрвета. Истовремено се, вађењем четири секутића, обезбеђује простор за углављивање и ослонац плочице.

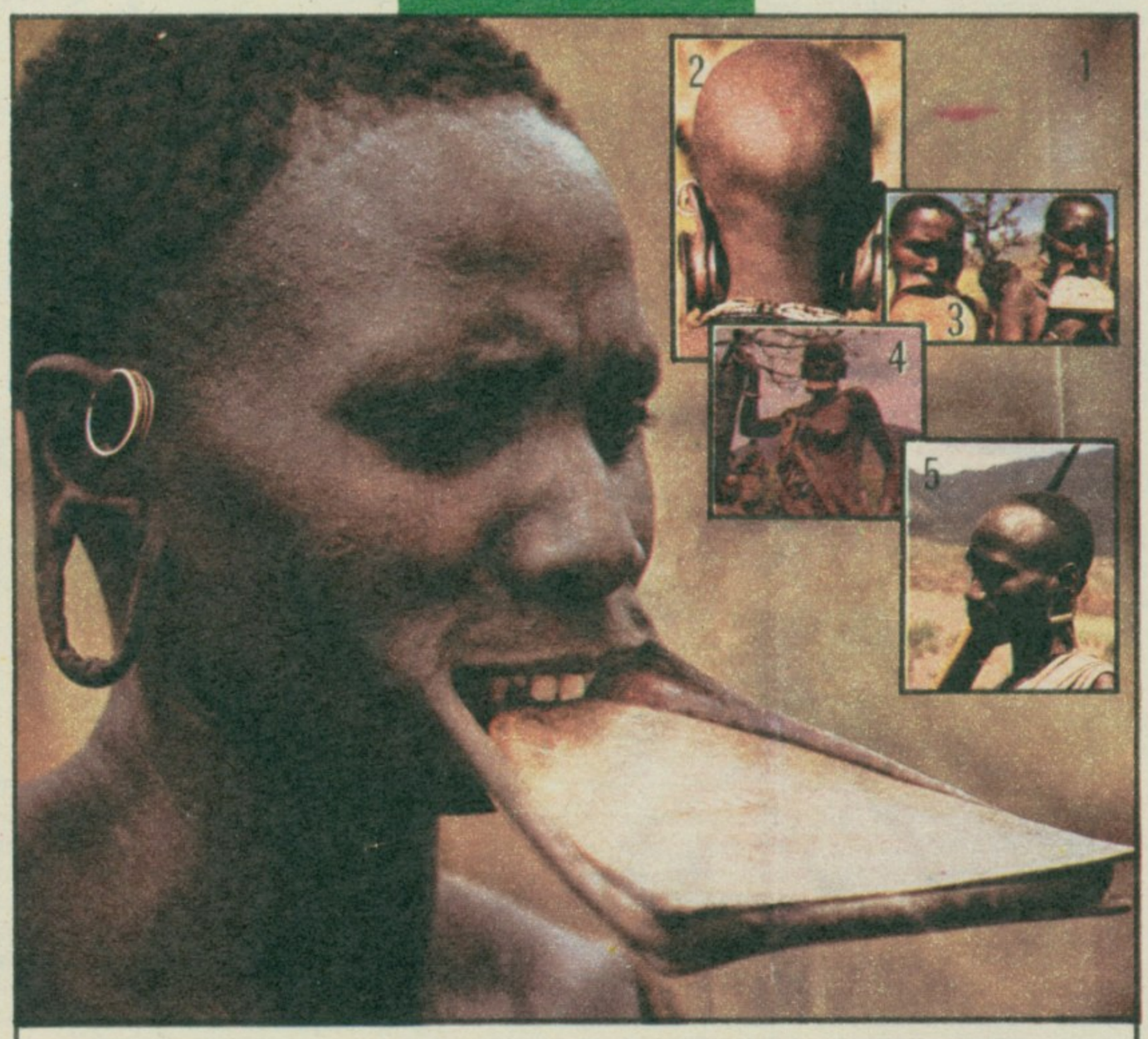
Кобна изолованост

Ношење ових плочица које доводе до видних промена у изгледу, свакако подразумева одређену жртву, односно, болне патње. Жене то стрпљиво подносе, у уверењу да тако најлакше штите свој понос и излазе на пут узвишености. Тешко је, дакле, поверовати да су Сурме икада виделе прилику да се унаказе, нарочито ако се зна да су ретко могле да предвиде дан када ће се појавити трговци робљем. Одувек су прилично изоловани и тешко доступни, па су ретко и били на удару.

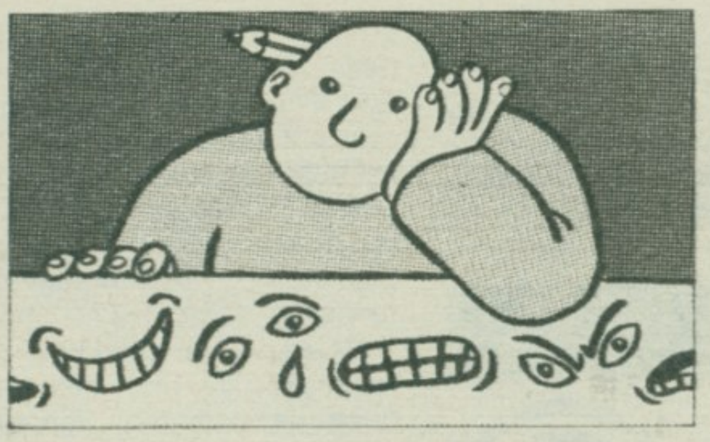
Кажу да је далеко прихватљивије једно друго објашњење. Многи афрички народи, наиме, украшавају уста прстеновима, штапићима, плочицама од метала или слоноваче... Сурме су, највероватније, почеле имитацијом ових навика својих суседа а онда, да би се од њих разликовали, отишли су у крајност.

Предвиђања кажу да ће проћи мало времена пре него што Сурме, као чиста и изолована етничка група, потпуно нестану. Изгубиће се тако јединствена култура „заустављена", можда последњи пут,на филмовима једне италијанске експедиције чије вам снимке овде приказујемо.

Д. Варагић

1. Обим троугластих плочица премашује пола метра; 2. Носе се и на ушима; 3. Округли украси су много тежи, јер су од глине; 4. Појам лепоте међу женама; 5. Лепо „одевен" и украшен мушкарац

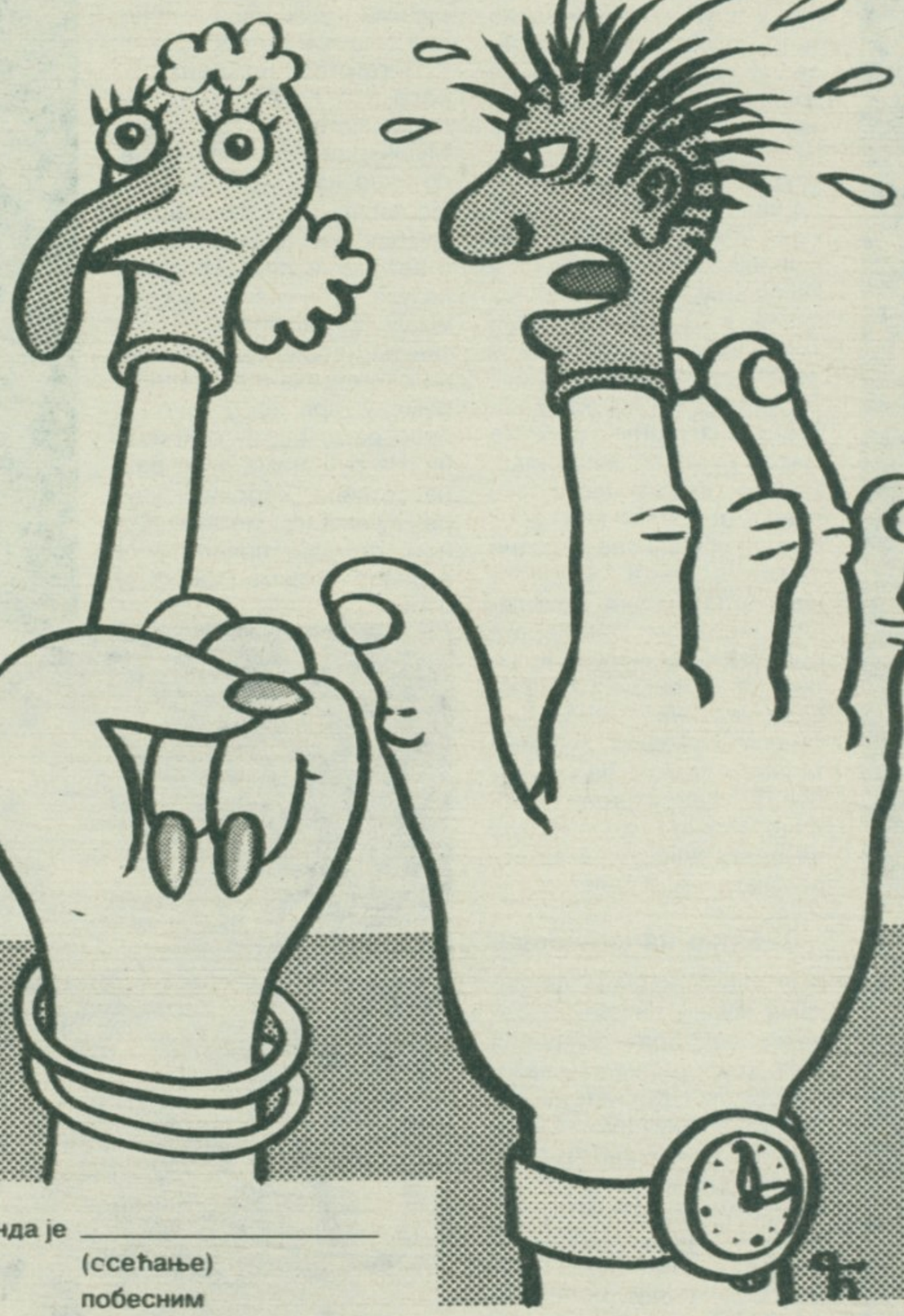
ЗАБАВНИКОВ КРАТАК КУРС ЗА

ЕМОЦИОНАЛНО НЕПИСМЕНЕ

2

ТИ, ГЛУПА ЂУРКО!

Илустровао: Растко Ћирић

Шта осећаш и зашто?

Емоције могу да буду ПОЗИТИВНЕ И НЕГАТИВНЕ, у зависности од тога да ли им тежимо или их избегавамо. Готово свака позитивна емоција има свој негативни пар. На пример:

љубав – мржња
понос – стид
осећање кривице – осећање да си у праву
повређеност – осећање да ти је добро
туга – срећа
страх – поверење

Друго, свако од ових осећања може да има велики број својих ОБЛИКА. То значи: ако сам **уплашен,** могу да се осећам одбачено, беспомоћно, несигурно, обесхрабрено, слабо... ако сам **бесан,** могу да будем љут, критичан, пун мржње, непријатељски расположен, разјарен, раздражљив, љубоморан... ако сам **тужан,** могу да се осећам успавано, усамљено, депресивно, постиђено, глупо, апатично, јадно, стидљиво, мање вредно... Или могу да будем смирен, пун поверења, близак с неким, задовољан, опуштен, замишљен, спокојан, сентименталан, захвалан, поносан, поштован, важан, ведар, сигуран, узбуђен, енергичан, раздраган, креативан, смео, забаван...

Треће. Оно што људима ствара нарочите тешкоће, то је чињеница да се често две или више емоција повезују и КОМБИНУЈУ у неку трећу. На пример, љубав често иде заједно са стидом, бесом, мржњом, љубомором или страхом.

Четврто. Важно је разграничити да ли је осећање СЛАБО или ЈАКО. На пример, бес може да буде на нивоу минималног нервирања, а може да нарасте и до рушилачког беса кад човеку дође да уништи све око себе.

Корак по корак – rock-and-roll

Ако си заиста решио да се описмениш, спреми се – неће увек бити лако.

1) Основно је, наравно, ДА ЗНАШ ШТА ОСЕЋАШ.

На пример, док ово читаш, знам шта радиш: читаш. Знам и шта мислиш: вероватно о ономе што пише. А шта осећаш? Осећања нису нешто што се догађа ту и тамо, с времена на време. Људи веома често и много осећају.

Ако не знаш шта САДА осећаш, постоји један прилично прост начин да то сазнаш. Само ако хоћеш.

Седи у фотељу, ако је имаш, опусти се, зажмури и пусти мисли нека ти ишчиле из главе. Диши дубоко, скроз, до стомака. За неколико минута добићеш неке сигнале из свог тела (стомака, руку, грла, вилице...) Ако их појачаш, они ће се претворити у осећања. Ето, тако.

2) Људска осећања често су везана за друге људе. Ако је то случај, следећи корак је ДА ПИТАШ ОСОБУ којој су усмерена да ли хоће да прими твој „емотивни набој". Није у реду препадати људе својим осећањима, било позитивним или негативним.

На пример: Хоћеш ли да ти кажем нешто што ми се свиђа на теби?

Или: Има нешто што ми се не свиђа код тебе. Хоћеш ли да чујеш?

Тиме дајеш тој особи могућност да неће да те чује (ако неће да те саслуша, ионако ћеш говорити узалуд), и припремаш је да те саслуша.

3) ИЗЈАВА ТИПА: АКЦИЈА – ОСЕЋАЊЕ

То значи: у једној простој, разумљивој реченици опиши своје осећање које изазива та особа.

На пример: Када ти _____ (акција), онда је _____ (ссећање)

(акција)	(ссећање)
касниш	побесним
смејеш се	волим цео свет

Важно је то да тој особи не судиш, него да је обавестиш о свом осећању. Изјаве које су пресуда („Ти, глупа ћурко, опет касниш, а када касниш ја полудим!!!") имају много мање шансе да допру до особе којој су упућене; нарочито ако су осећања која изазивају овакве изјаве негативна. Сем тога, то ће чешће бити почетак свађе него разумевања. Теби је, наравно, битно да она престане да касни, а не да јој докажеш да је глупа ћурка. Зар не?

4) ПРИХВАТАЊЕ ИЗЈАВЕ ТИПА АКЦИЈА – ОСЕЋАЊЕ

Пажљиво саслушај шта ти кажу. Најбоље провери да ли си добро чуо. Изненадићеш се колико људи погрешно чују једни друге – као у игри „покварених телефона". Тражи да ти тачно опишу: које твоје акције, када...

Значи: **„Дакле, када ја касним, ти побесниш. Је л' тако? Када конкретно? Да ли увек, или само када касним у биоскоп?.."**

Још једна важна ствар: покушај да не скочиш одмах да се браниш или да нападаш. Знам да је то понекад тешко, али је могуће. Значи, твој одговор типа: „Ја глупава ћурка?! А ко је наређао кечеве у дневнику, ја или ти!? Води у свађу, а не у сарадњу. То увек можеш да изведеш, то бар није тешко... али није конструктивно.

Израз „писменост" обично се користи у вези са знањем читања и писања. Можемо, међутим, да га применимо и на нека друга знања, укључујући и она о осећањима. ЕМОЦИОНАЛНА ПИСМЕНОСТ је могућност разумевања и баратања осећањима, и укључује нека основна знања о њима.

У школи учимо историју, географију, математику, правопис, биологију, али не учимо нешто много важније: да препознајемо своја осећања, да им откривамо узроке и да се понашамо у складу с њима. Уосталом, и ординације психолога су пуне људи који имају тешкоћа са својим осећањима, а не умеју да их реше. Врло често је довољно таквим људима рећи неке основне чињенице о емоцијама, које они нису знали, па да им то помогне да дођу до решења. А ниje потребно ни да идемо тако далеко – свако од нас је некад био у ситуацији да има неку емотивну невољу, да му нешто смета, жуља га, као камен у ципели, а не зна како да га избаци.

Покушаћемо овде да вам испричамо неке основне ствари у вези са осећањима, које можда нисте знали а које могу да вам користе да свој живот учините лепшим и пријатнијим.

5) РАЗГОВОР О ТВОЈИМ СУМЊАМА И ИНТУИЦИЈИ

Е, коначно је дошло твојих пет минута! Сад је време да кажеш шта ти је на души.

На пример: „Када касниш, мислим (сумњам) да ти није стало до мене...

„Када касниш, мислим (сумњам) да ти није занимљиво са мном...

„Када касниш, мислим (сумњам) да ме не волиш...

То значи: нема довољно аргумената, али ми изгледа као да...

6) ОДГОВОР НА СУМЊУ

Пошто пажљиво саслушаш и добро размислиш, одговор је на пример: „Ниси у праву, стало ми је до тебе" или „Па јесте, било би ми занимљивије да чешће причамо и слушамо музику, него што стално гледамо каубојске филмове".

Ако си човек, овде нема лагања!

7) ИЗВИЊЕЊЕ

Ух, то тек није пријатно; али и то је за људе. Нарочито за оне који хоће и даље да се друже. Значи, држим ти песнице, само храбро: „Добро, стварно није ОК што стално касним. Извини". То, разуме се, не треба да значи: „Каснићу и убудуће".

8) ПРИХВАТАЊЕ ИЗВИЊЕЊА

Ово није ни место ни време за твој тријумф („Видиш да сам био у праву!"). Људи греше, па ће се и теби кад–тад десити да погрешиш и да треба да се извињаваш. Имај то у виду и прихвати извињење широке руке.

***

Ово су кораци за савршену игру. Људи, наравно, нису савршени. Дозволи себи да грешиш и исправљаш грешке. Зна се – нико се није научен родио. Важно је да научиш да размењујеш осећања са блиским и важним људима тако да и теби и њима буде прихватљиво и корисно. А лепо?

Гордана Кротић–Лебл

(наставак у идућем броју)

Поштовани читаоци. Представљам вам прве три књиге ДРУГОГ КОЛА библиотеке „ДРУГА СТРАНА СВЕТА" које су изашле из штампе. И друго коло наше едиције бројаће 10 књига, а преосталих седам наслова изаћи ће из штампе током 1987. Сви заинтересовани читаоци могу овом приликом поручити комплетно II коло, а ми ћемо им књиге слати једну по једну, оним редом како буду излазиле из штампе.

11 НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ШПИЈУНИ И ОБАВЕШТАЈЦИ
12 НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ НЕРАЗЈАШЊЕНИ ЗЛОЧИНИ
13 НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЗЛОЧИНИ ИЗ СТРАСТИ
14 НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ СКАНДАЛИ XX ВЕКА
15 НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ СУДСКИ ПРОЦЕСИ
16 НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЧАРОБЊАЦИ И ЧУДОТВОРЦИ
17 НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЉУБАВНИЦИ
18 НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ КРВНИЦИ И ТИРАНИ
19 НАЈПОКВАРЕНИЈЕ ЖЕНЕ СВЕТА
20 НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОТРАГЕ ЗА ПОТОНУЛИМ БЛАГОМ

Прво коло библиотеке „ДРУГА СТРАНА СВЕТА" је изашло из штампе и ових 10 књига могу се поручити у комплету или појединачно. Читаоци који поруче комплетно прво коло добијају на поклон украсну кутију за књиге.

Све књиге (I и II коло) су штампане латиницом, у тврдом повезу и са пластифицираним корицама у боји. Цена једне књиге је 1.800 динара, а плаћа се поштару приликом преузимања

1. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НЕСРЕЋЕ
2. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОГРЕШКЕ И ЗАБЛУДЕ
3. НАЈЗЛОГЛАСНИЈЕ СВЕТСКЕ УБИЦЕ
4. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ВАРАЛИЦЕ И ЛОПОВИ
5. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЕКСЦЕНТРИЦИ
6. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ САБЛАСТИ И ДУХОВИ
7. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ
8. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ НЛО
9. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НАКАЗЕ И ЧУДАЦИ
10. ЧУДНО АЛИ ИСТИНИТО

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем следеће књиге под редним бројем:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

(заокружите број књиге коју поручујете)

_____
(име и презиме)

_____
(улица и број)

_____
(поштански број и место)

_____
(телефон)

Наручите на адресу „ДРУГА СТРАНА СВЕТА" 34000 КРАГУЈЕВАЦ, Поље Рибера 6

Књиге можете наручити и на телефон 034/67-340

ЖИВОТ ЈЕ ПРИЧА,
ПРИЧА ЈЕ ЖИВОТ

МАЈКА ХРАБРОСТ

У ПЛАНИНИ СЕНТ ХЕЛИНЗ, ОКРУЖЕНА СНЕГОМ УСРЕД ЈУНА, КАРЛА ЈЕ ОСТАЛА САМА С РАСПЛАКАНОМ БЕБОМ У НАРУЧЈУ...

Утим последњим и страшним тренуцима лета у кабини авиона владала је мртва тишина. Мала приватна летелица, којој је мотор отказао, све дубље је пропадала кроз густе олујне облаке, док се подивљали ветар поигравао с њом као да је сламчица. Пилот је био немоћан.

На седишту у дну кабине Карла Литл је све чвршће привијала уз груди своју двомесечну Лори и, стискајући зубе, лила очајничке сузе.

Пали су на брдовит и неприступачан терен, тресnули својом снагом на једну падину прекривену снегом и склизнули, поскакујући и ударајући крилима час лево, час десно. Карла је осетила како је некаква сила избацује из седишта за које је била причвршћена појасом... Авион се затим, за тренутак, зауставио на ивици нове падине, а онда поново склизнуо у долину са тонама снега.

Најављено невреме

А све је тако лепо почело. Карлин отац, Брант Ериксон, директор фирме за производњу електро-уређаја, дошао је изнајмљеним авионом по њу и њену породицу, с намером да их одвезе у Норвок, у Калифорнији, где су његови родитељи прослављали златну свадбу. Кренули су: Брант, његова супруга Доли, Карла и мала Лори.

Зет Лорен, иначе професионални музичар, добио је, у последњем тренутку, понуду за посао који је требало да му обезбеди средства за завршетак студија у Вашингтону. Зато је тог 23. јуна из Боинг Филда само испратио погледом наранџасто-бели авион.

Око 16.30 у Боинг Филд је стигла вест да Грант Ериксон није стигао на прво одредиште – у Трудејл.

Знало се да авион има горива за четири сата лета и да је Грант искусан пилот, али недовољно оспособљен за такозвано инструментално летење. Осим тога, метеоролози су, око 14.18, најавили да ће област коју је прелетео захватити невреме са снажним ударима ветра и формирањем ледених облака на висини од 1800 метара.

Ериксон је два пута успео да успостави радио-везу са Трудејлом. Први пут је обавестио контролу да се налази 48 километара источно од аеродрома. Неколико минута касније био је на висини од 2500 метара и при том, саопштио да не успева да се снађе у густим облацима и да му се чини да с мотором нешто није у реду. А онда је веза прекинута.

Беба мора да једе

Дигнута је узбуна. Позвани су добровољци за предстојећу потрагу. Лорен Литл је, у међувремену, до даске притискао папучицу гаса свог „фолксвагена" којим је хитао ка Портланду...

Кад је Карла дошла свести, мала Лори је и даље била у њеном наручју, сва црвена од плача. Њени родитељи су непомично лежали на предњем седишту и ниједно од њих није се одазивало на Карлине повике. Све унаоколо било је попрскано крвљу. Карла је нервозно опипавала дете... Није било повређено. Имало је само „печат" на челу од притиска дугмета на Карлином капуту. Лори је, дакле, била здрава и читава, али гладна.

Кад је Карла опипала десну страну своје главе, осетила је под руком отворену рану и – страховит бол.

Карла је знала да се у пртљагу иза седишта налази храна за бебу и сокови. Покушала је да дохвати торбу. У том тренутку је схватила да су јој ноге непомичне. Била је потпуно одузета од струка надоле. Само, требало је нахранити дете. Подојиће је, то је најједноставније.

Кад се дете примирило, Карла је поново покушала да дозове оца и мајку. Одговора није било.

Погледала је кроз прозор: само снег. А био је јун. Значи, негде су у висинама. Ваљда ће стићи помоћ, помислила је. Али, пре тога, стигла је ноћ...

У Портланду је, у међувремену, њен супруг потражио неке пријатеље пилоте који су имали топографске карте. Пре тога се консултовао и са техничарем који је координирао потрагу. А затим се дао на посао. Иако је невреме још трајало, он и његови другови претражили су област изнад које се Ериксон налазио приликом последњег јављања. Нису открили ништа.

Предвече, кад се невреме коначно стишало, Лорен је по трећи пут кренуо у планину високу преко три хиљаде метара. И опет – ништа.

Претеће камење

Читаву прву ноћ мајка је, не размишљајући о себи бдела над девојчицом која се будила само да једе. Успела је чак једном и да јој промени пелене... А онда је, опет узалуд, покушала да дохвати торбу: умирала је од жеђи. Била је на ивици издржљивости. Осећала је потребу да виче, али... то би само било трошење енергије. Ту је била беба због које је морала да се штеди.

Њени родитељи, на предњим седиштима и даље су били непомични.

У току ноћи низ брдо су се котрљале каменице које је покренула снежна лавина. Неке су чак пробиле заштитну облогу кабине. Једна громада је, срећом, само пролетела поред авиона који је, иначе, могла да докрајчи на најгори начин. И све њих.

Полако је хватао очај. Имала је све мање млека, жеђ је постајала све несноснија. Почело је и да јој се привиђа...

Онда их је надлетео неки авион. Срце јој је заиграло. Није ни слутила да посада тог авиона не може да примети њихов авион јер је с горње стране потпуно бео и не разликује се од околине.

Поново се смркло. Карлу је коначно савладао умор – заспала је. Или се, ипак, онесвестила...

С њом се никад не зна!

Лорен је полако губио стрпљење, али и наду. Претраживање без успеха све их је исцрпело. То друго вече једноставно се више није могло. Спустила се и густа магла.

Сутрадан је, међутим, свануо диван дан. Два планинска врха под снегом била су лепо видљива. Лоренову пажњу неодољиво је привлачио врх Сент Хелинз. Нешто му је говорило да су његови тамо. У потрази је, у том тренутку, било више лаких авиона и око десетак хеликоптера, сви са опремом за спасавање и бар с двојицом специјалиста за прву помоћ. Око подне, на истом задатку, налазило се преко четрдесет летелица...

Телефон у канцеларији техничара Малигена зазвонио је по ко зна који пут. Јављали су му да је један војни хеликоптер открио авион на врху Сент Хелинз – има и преживелих.

На то место убрзо су се спустила двојица падобранаца добровољаца. Дочекала их је насмејана жена с дететом у рукама. Било је живо и здраво – зато је мајка и била насмејана. А она...

Осим озледа по телу и глави, задобила је оштећење мозга, отказало јој је једно плућно крило, један кичмени пршљен био је згњечен, напрсла лопатица, карлица ишчашена. Обе ноге промрзле и захваћене гангреном до чланака. Погинули родитељи имали су готово исте повреде. Лекари су изјавили да је код ње победио материнski инстинкт – жеља да се сачува дете.

Карла више никада неће стати на ноге. Али, њен супруг оптимистички каже: „С њом се никад не зна!"

Д. Варагић

Илустровао Бора Милићевић

ШЕРИФ ПАУ-ВАУ

*ПАУ-ВАУ=НА ИНДИЈАНСКОМ ЗНАЧИ ЧАРОБЊАК, ВРАЧ

Copyright © 1987 DC Comics Inc.
All rights reserved.

СТОТИНАК КИЛОМЕТАРА ОД ДОЛИНЕ ЦРВЕНИ ЈЕЛЕН, ЈЕДАН АВИОН ЈЕ ПОЧЕО ДА ГУБИ БРЗИНУ...

БОЈИМ СЕ ДА НЕЋУ УСПЕТИ ДА СТИГНЕМ НА ЦИЉ, Ц.Б! ПОКУШАЋУ ДА СЕ СПУСТИМ ДОЂИ ДА МЕ ИЗБАВИШ ИЗ ОВЕ ДИВЉИНЕ!

НЕКА ТИ ОРИЈЕНТИР БУДЕ ШИЉАТА СТЕНА НАЛИК НА ТОРАЊ! НАЛАЗИ СЕ СЕВЕРНО ОД КАЊОНА!

ДРЖИ МИ ПАЛЧЕВЕ! ПРИБЛИЖАВАМ СЕ ЗЕМЉИ... УУФ!

ТРАС!

СУТРАДАН УЈУТРО ЈЕДНА ЛИМУЗИНА СЕ ЗАУСТАВИЛА У ДОЛИНИ ЦРВЕНИ ЈЕЛЕН...

ПОТРЕБНА СУ МИ ТРИ СПОСОБНА ТРАГАЧА! ЗАДАТАК ЈЕ ОПАСАН, АЛИ НЕ МОГУ НИШТА ВИШЕ ДА ВАМ КАЖЕМ!

ЧУДАН ЗАХТЕВ!

ИНДИЈАНЦИ СУ СЕ ПОВУКЛИ НА ВЕЋАЊЕ...

ЈА ПРИХВАТАМ ОВАЈ ПРЕДЛОГ! ПОГОТОВУ ШТО ЗА ТЕ ПАРЕ МОЖЕМО ДА ДОВРШИМО НАШУ НОВУ ШКОЛУ! ОСТАЛИМА НЕ САВЕТУЈЕМ ДА МИ СЕ ПРИДРУЖЕ!

ИНДИЈАНАЦ ОИЈЕСА, ПОЗНАТ КАО ШЕРИФ ПАУ-ВАУ, ПРВИ СЕ ОГЛАСИО...

МЕНЕ САМО ЗАНИМА ДА СЕ ТО ШТО ТРАЖИТЕ НЕ КОСИ СА ЗАКОНОМ!

БЕЗ БРИГЕ! ГИЉАМ ДЕСЕТ ХИЉАДА ДОЛАРА УНАПРЕД И ИСТО ТОЛИКО ПОСЛЕ ОБАВЉЕНОГ ПОСЛА!

ОИЈЕСА, АКО ТИ ИДЕШ, ИДЕМ И ЈА!

И ЈА ЖУДИМ ЗА УЗБУЂЕЊИМА!

ОКЕЈ!

ПОКЕЋ, ЕНТИКА И ЈА ПРИХВАТАМО ВАШУ ПОНУДУ! КАДА ПОЛАЗИМО?

ОДМАХ! ВОЗИЋЕМО СЕ АУТОМОБИЛОМ ДОКЛЕ ГОД БУДЕМО МОГЛИ!

КАСНИЈЕ, КАД ПУТ ЗА АУТО ВИШЕ НИЈЕ БИО ПРОХОДАН...

НЕГДЕ У ОНИМ ПЛАНИНАМА НАЛАЗИ СЕ СТЕНА У ОБЛИКУ ТОРЊА! ЈУЧЕ СЕ ТУ СРУШИО ЈЕДАН АВИОН! НАШ ЗАДАТАК ЈЕ ДА ГА ПРОНАЂЕМО!

ЗАШТО О ТОМЕ НИСТЕ ОБАВЕСТИЛИ ВАШУ ПОЛИЦИЈУ?

ПИЛОТ НОСИ ПОВЕРЉИВЕ ПАПИРЕ КОЈИХ БИ МНОГИ ЖЕЛЕЛИ ДА СЕ ДОКОПАЈУ! ЗАТО СВЕ МОРА ДА БУДЕ ОБАВЉЕНО У ТАЈНОСТИ!

МЕНЕ ЗОВИТЕ АЗАМ! НАРАВНО, ТО МИ ЈЕ ЛАЖНО ИМЕ, АЛИ МОРАМ БИТИ ОПРЕЗАН!

СТАНИТЕ! ПОГЛЕДАЈТЕ!

ТАМО СУ СЕ ОДЈЕДНОМ РАЗЛЕТЕЛЕ ПТИЦЕ! МОРА ДА ИХ ЈЕ НЕШТО ИСПРЕПАДАЛО!

ЧОВЕК СИГУРНО НИЈЕ! ШТА БИ ОН ТРАЖИО У ТОЈ ДИВЉИНИ?

БЕЗ ОБЗИРА, МИСЛИМ ДА МОРАМО ДА БУДЕМО НА ОПРЕЗУ! ИДЕМ ДА ПРОВЕРИМ!

ОКЕЈ! ВЕРУЈЕМ У ТВОЈ УРОЂЕНИ ИНСТИНКТ!

ПАУ-ВАУ СЕ НЕПРИМЕТНО ДОШУЊАО ДО МЕСТА ГДЕ СУ ИЗАШЛИ ИЗ АУТОМОБИЛА...

АЗАМОВА КОЛА! АЛИ, ГДЕ ЈЕ ВОЗАЧ?

ВРАТИО СЕ ДА САОПШТИ ОСТАЛИМА ШТА ЈЕ ОТКРИО...

МОЈ ШОФЕР ЈЕ СУВИШЕ ВЕШТ ДА БИ МУ СЕ ТАКО НЕШТО ДОГОДИЛО! ТО САМО ГОВОРИ ДА ЈОШ НЕКО ТРАГА ЗА ОНИМ ПАПИРИМА! НИ МИ ИМ НЕЋЕМО УМАЋИ!

ВАРАТЕ СЕ!

ОНО ЈЕ РЕКА ЛОРИЧИКИ! БРЗА ЈЕ И ОПАСНА! ОНИ СЕ СИГУРНО НЕЋЕ УСУДИТИ ДА ПОЂУ ЗА НАМА!

ПОШТО ДРУГОГ ИЗЛАЗА НЕМА, КРЕНИМО!

БРЗО СУ СТИГЛИ ДО ОБАЛЕ И СПУСТИЛИ ЧАМАЦ...

ВАЖНО ЈЕ САМО ДА СЕ ДОКОПАМО МИРНИЈЕГ ТОКА РЕКЕ!

ИЗНЕНАДА, КАД СУ СЕ НАШЛИ НАСРЕД РЕКЕ...

ВЕЋ СУ НАС ОТКРИЛИ! А И ВЕСЛО НАМ СЕ ПОЛОМИЛО! САД СМО БЕСПОМОЋНИ!

БАНГ!

ОИЈЕСА, ДАЈ КОНОПАЦ, ИНАЧЕ ОДОСМО ДО ЂАВОЛА!

АКО НЕ УСПЕШ ИЗ ПРВЕ, ПРОПАЛИ СМО!

А ШТА САД?

ЕНТИКА, ОТЦЕ- ПИ ПАРЧЕ КОШУЉЕ, ОМОТАЈ ОКО СТРЕЛЕ И ЗАПАЛИ!

ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ, ОНЈЕСА ЈЕ ОДАПЕО ЗАПАЉЕНУ СТРЕЛУ...

ОВАКО ЋУ ЗАПАЛИТИ ЖБУЊЕ НА ОБАЛИ, А ДИМ ЋЕ НАС СКРИТИ ОД ГОНИОЦА!

УБРЗО СУ МОГЛИ НЕСМЕТАНО ДА НАСТАВЕ ГЛОВИДБУ...

НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ...

НАШИ ГОНИОЦИ СУ ОСТАЛИ ДАЛЕКО ИЗА НАС! АЗАМЕ, МОЖЕМО ЛИ САДА ДА САЗНАМО О КАКВИМ ПАПИРИМА ЈЕ РЕЧ И ЧИЈИ СУ?

МОРАТЕ ДА СЕ СТРПИТЕ!

СВЕ ЋЕ ВАМ БИТИ ЈАСНО КАДА ПРОНАЂЕМО АВИОН!

НЕМОЈТЕ СЛУЧАЈНО ДА НАС ИЗИГРАТЕ!

МЕНИ ОВО НИСУ ЧИСТА ПОСЛА! КО ЈЕ ТО ПУЦАО? И КОГА ТО ХОЋЕ ДА УБИЈУ? АЗАМА, МЕНЕ, ИЛИ СВЕ НАС?

ОНЈЕСА, СЛУШАЈ ГАВРАНЕ!

ПО ЕХУ ЊИХОВОГ ГРАКТАЊА, РЕКАО БИХ ДА СЕ ПОЈАС ШУМЕ УЗ ОБАЛУ СУЖАВА!

А ЈА МИСЛИМ ДА СЕ ПРИБЛИЖАВАМО КАЊОНУ ГДЕ СЕ НАЈВЕРОВАТНИЈЕ АВИОН СРУШИО!

ГАВРАНИ СУ НАС, ИЗГЛЕДА, ДОВЕЛИ НА ПРАВО МЕСТО!

УБРЗО СУ СЕ ИСКРЦАЛИ...

ХЕЈ! ЕНО СТЕНЕ КОЈУ ЈЕ ПИЛОТ ПОМЕНУО ПРЕ НЕГО ШТО СЕ ПРЕКИНУЛА РАДИО-ВЕЗА!

КАКО ЋЕМО ПРЕКО КАЊОНА?

ПОМОЋУ ОВИХ БАЛВАНА!

ОДМАХ СУ СЕ ЛАТИЛИ ПОСЛА...

ОИЈЕСА, ПАЗИ ДА СЕ НЕ ОКЛИЗНЕШ!

ГАДНО ЈЕ, АЛИ МОРАМ УСПЕТИ!

ДРЖЕЋИ СЕ ЗА КОНОПАЦ, ОИЈЕСА ЈЕ ПОЛЕТЕО ПРЕКО ПРОВАЛИЈЕ...

МЕЂУТИМ...

КОНОПАЦ ЈЕ КРАТАК! АЛИ, МОРАМ ДА СЕ ДОЧЕПАМ СТЕНЕ!

УФФ! УСПЕО САМ! МОРАЋЕ ДА НАСТАВЕ КОНОПАЦ ДА БИ И ОНИ ПРЕШЛИ ОВАМО!

ПОШТО СУ ПРЕМОСТИЛИ КАЊОН...

ОВО СИ МАЈСТОРСКИ ИЗВЕО! КОД ОНЕ СТЕНЕ ЋЕМО СИГУРНО НАЋИ АВИОН!

ЧИНИ МИ СЕ ДА ГА ВЕЋ ВИДИМ!

ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ...

СРУШИО СЕ ПРЕД САМИМ УЛАЗОМ У ПЕЋИНУ!

МОЖДА ЈЕ ПРИ ПРВОМ УДАРЦУ У СТЕНУ ПИЛОТ ИЗЛЕТЕО ИЗ КАБИНЕ!

И ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ ДА ЈЕ ОСТАО У ЖИВОТУ!

АЛИ, ТРЕБА УКЛОНИТИ СВЕ ТО КАМЕЊЕ КОЈЕ СЕ ОДРОНИЛО!

ПОТРЕБНИ СУ НАМ САМО ПОДУПИРАЧИ!

ЕНО, ТАМО ИМА НЕКОЛИКО ОБОРЕНИХ СТАБАЛА!

ОВДЕ ТРЕБА ПОДУПРЕТИ!

И, ПОШТО СУ РАШЧИСТИЛИ УЛАЗ У ПЕЋИНУ...

СТАНИ! ЧУЈЕ СЕ НЕКА ТУТЊАВА! СВЕ ЋЕ СЕ СРУШИТИ НА НАС!

НЕ! НИЈЕ У ПИТАЊУ ОДРОН КАМЕЊА! ТО НЕКО ЛУПА... МОРА ДА ЈЕ ВАШ ПИЛОТ! **ЖИВ ЈЕ!**

ОХРАБРЕНА ОВИМ, ГРУПА СЕ ДАЛА НА ПОСАО...

ЈОШ МАЛО И ПРОЛАЗ ЋЕ БИТИ СЛОБОДАН! И ВИ, АЗАМЕ, ТРЕБА ДА ИСПУНИТЕ СВОЈЕ ОБЕЋАЊЕ!

ВИДИМ ДА СТЕ ПРЕДУЗЕЛИ СВЕ МЕРЕ ОПРЕЗНОСТИ! ИСПРАЗНИЛИ СТЕ МИ РЕВОЛВЕР!

УРАДИО САМ ТО ДОК СТЕ СПАВАЛИ! МИ СЕ, ИПАК, НЕ ПОЗНАЈЕМО! **ХЕЈ!** ПРОБИЛИ СМО ПРОЛАЗ!

ПОКЕР! ЕНТИКА! ОСТАНИТЕ ТУ! АЗАМ И ЈА ИДЕМО УНУТРА!

ХЕЈ, ВИ НАПОЉУ!

ШТА?! **БЛЕКИ ВИНТЕРС!** ЗА ЊИМ ЈЕ ИЗДАТА ПОТЕРНИЦА ЗБОГ ПЉАЧКЕ БАНКЕ!

ШЕРИФ **ПАУ-ВАУ!** ОТКУД ТИ ОВДЕ? РУКЕ УВИС!

АЛ' СИ НАШАО ВОДИЧЕ, АЗАМЕ! ГА, ОВАЈ ТИП ЈЕ ПАЈКАН!

СХВАТИО САМ ТО, АЛИ КАСНО! ПИТАЊЕ ЈЕ ДА ЛИ БИ С НЕКИМ ДРУГИМ УСПЕО ДА ТЕ ПРОНАЂЕМ!

У СВАКОМ СЛУЧАЈУ, ЊИХ ВИШЕ НЕ ТРЕБА ДА СЕ БОЈИМО! УКЛОНИЋУ ОВЕ ПОДУПИРАЧЕ И ОНИ ЋЕ ЗАУВЕК ОСТАТИ У ПЕЋИНИ!

ЗБО-ГОМ, ПАУ-ВАУ!

А У ПЕЋИНИ...

ЗАШТО СУ НАМ ОВО УЧИНИЛИ?

ЗАТО ШТО САМ ОТКРИО ДА СУ ПЛАЧКАШИ!

АЗАМОВИ ТАЈНИ ПАПИРИ НИСУ НИШТА ДРУГО ДО УКРАДЕНЕ НОВЧАНИЋЕ!

А НАМА ОДАВДЕ НЕМА ИЗЛАЗА!

СА СВИХ СТРАНА СМО ОКРУЖЕНИ СТЕНАМА!

НЕ ГУБИМО НАДУ! ТЛЕ ПОД НАШИМ НОГАМА ЈЕ ОД ЗЕМЉЕ!

А НА ОВОМ МЕСТУ ЧАК РАСТЕ МАХОВИНА! ТО ЗНАЧИ ДА ИСПОД ИМА ВОДЕ!

И ТО НЕПОСРЕДНО ИСПОД ПОВРШИНЕ!

ПОШТО ЈЕ ПАУ-ВАУ ПРОНАШАО ЈЕДАН ОШТАР КАМЕН...

НАДАЈМО СЕ САМО ДА ЈЕ У ПИТАЊУ НЕКА ВЕЋА РЕКА ПОНОРНИЦА!

И, ПОСЛЕ ВИШЕ ЧАСОВА КОПАЊА...

ХЕЈ! РЕКА! МОРАМО ДА РЕСКИРАМО! АКО ИСПЛИВАМО ДОК ЈОШ ИМАМО ДАХА, БИЋЕМО СПАСЕНИ!

УБРЗО...

НАЈЗАД ЧИСТ ВАЗДУХ! ЕНО ИЗЛАЗА!

СЛУШАЈТЕ! ГЏЏЊИ! БУДИМО ОБАЗРИВИ!

САМО НЕКОЛИКО МЕТАРА ДАЉЕ...

ХТЕЛИ СТЕ ДА НАС ПРЕВАРИТЕ И ДА ПОКУПИТЕ САВ ПЛЕН!

ТАКО ЗНАЧИ! ГАНГСТЕРИ СУ СЕ ЗАВАДИЛИ! ОВО ЈЕ НАША ШАНСА!

Ш...ШТА ЈЕ ОВО?

У РУКАМА СТЕ ЗАКОНА!

ШЕРИФ ПАУ-ВАУ! КАКО СТЕ СЕ ИЗВУКЛИ?

ИМАЋЕТЕ ВРЕМЕНА ДА ПОГАЂАТЕ! ДУГ ЈЕ ПУТ ДО ЗАТВОРА!

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ, У ДОЛИНИ ЦРВЕНИ ЈЕЛЕН...

ИАКО НИСМО ДОБИЛИ НОВАЦ ОД АЗАМА, НАГРАДА ШТО СМО ПОХВАТАЛИ БАНДУ ДОВОЉНО ЈЕ ВЕЛИКА ДА ДОВРШИМО ШКОЛУ!

КРАЈ

ПОРУЧНИК 5. ОДРЕДА

ВЕСТ ДА ЈЕ ПОРУЧНИК ДЕН ФОУЛИ ИЗДАО СВОЈ КОЊИЧКИ ОДРЕД, КАО БОМБА ЈЕ ОДЈЕКНУЛА У ВОЈНОМ УТВРЂЕЊУ САНДАУН... ШТА ЈЕ ИСКУСНОГ ВОЈНИКА НАГНАЛО НА ОВАЈ НЕЧАСНИ ПОТЕЗ И ЗАШТО ЈЕ ХТЕО ДА СЕ ОСВЕТИ КАО...

КОМАНДАНТ ЛЕГИЈЕ ОДМЕТНИКА

Copyright © 1987 DC Comics Inc
All rights reserved.

ЗОРА... ПОРУЧНИК ДЕН ФОУЛИ СТАЈАО ЈЕ НАМРГОЂЕН ПРЕД КОЊИЧКИМ СТРОЈЕМ...

РУКА ПУКОВНИКА ХЕНРИЈА ПОШЛА ЈЕ КА ПОРУЧНИКОВИМ ЕПОЛЕТАМА...

РРРР!

ПОШТО ЈЕ РАЖАЛОВАН, БИВШИ КОЊИЧКИ ПОРУЧНИК САСЛУШАО ЈЕ ОБАВЕШТЕЊЕ...

ЗБОГ ПРОДАЈЕ ОРУЖЈА И МУНИЦИЈЕ ИНДИЈАНЦИМА, ПОРУЧНИК ДЕНИЕЛ ФОУЛИ ИЗБАЧЕН ЈЕ ИЗ ВОЈНЕ СЛУЖБЕ СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА!

САТ КАСНИЈЕ, БИВШИ ПОРУЧНИК НАПУСТИО ЈЕ ВОЈНО УТВРЂЕЊЕ...

ЕНО, ИЗДАЈНИК ОДЛАЗИ!

КО ЗНА ШТА НАС ЈОШ ЧЕКА! МОЖДА ПОГИНЕМО ОД ОНОГ ОРУЖЈА КОЈЕ ЈЕ ОТАД У РУКАМА ИНДИЈАНАЦА!

ДЕН НИЈЕ ПРИМЕТИО ДА ГА НЕКО ПРАТИ...

ЕНО ГА! МОРА ДА ЈЕ БЕСАН К'О РИС ЗБОГ ОНОГА ШТО СУ МУ УЧИНИЛИ!

СКОЧИЋЕМО КАД БУДЕ ИСПОД НАС! ЗАПАМТИТЕ - НЕМА ПУЦАЊА! ТРЕБА НАМ ЖИВ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

ДРЖ' ГА!

ООХ! ЗАСЕДА!

ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ ДЕН УСПЕО ДА СЕ СНАЂЕ...

БУДИ ПАМЕТАН, ФОУЛИ! НЕ ЖЕЛИМО ДА ПУЦАМО, СЕМ АКО НАС НЕ ПРИМОРАШ...

СКЛОНИ ТУ ПУЦУ! ЈА ВИШЕ НИСАМ ВОЈНИК! САД САМ НИКО И НИШТА!

ЧУЛИ СМО ЗА ТО! ПРИДРУЖИ СЕ НАМА! ЗАРАДИЋЕШ ЛЕПЕ ПАРЕ!

НИЈЕ ЛОШ ПРЕДЛОГ!

УЗЈАШИ! ИДЕМО У НАШЕ СКРОВИШТЕ! ЛЕГИЈА ОДМЕТНИКА ЧЕКА ТЕ РАШИРЕНИХ РУКУ!

ЛЕГИЈА ОДМЕТНИКА? ШТА ЈЕ ТО?

МАЛО КАСНИЈЕ...

ЈЕ ЛИ ОНО ФОУЛИ? НАПУСТИО ЈЕ ВОЈСКУ ДА БИ НАМА ДОШАО... С ЊИМ ЈЕ КИТ ЕДВАРДС, ИНЖЕЊЕР КОЈИ ЈЕ ОСТАВИО СВОЈУ ФИРМУ!

И БИЛ БАРНС ЈЕ ТУ! ВОЗАЧ ПОШТАНСКЕ КОЧИЈЕ! ОН НАМ ЈЕ ОДНЕО ВРЕДНЕ ПОШИЉКЕ!

ЗНАЧИ ТАКО! ВОЈСКА ОТПАДНИКА! СВЕ ТЕ ЉУДЕ СПАЈА ЗАЈЕДНИЧКА МРЖЊА ПРЕМА РЕДУ И ЗАКОНУ!

ДА! ИМАМО ПО ЈЕДНОГ ЧОВЕКА ИЗ СВИХ ОБЛАСТИ, СЕМ ЈЕДНЕ - ВОЈСКЕ! ТИ ЋЕШ ДА НАМ ПОКВАРИШ ТУ ПРАЗНИНУ!

КРОЗ НЕКОЛИКО ДАНА ПОШИЉКА ОРУЖЈА СТИЖЕ У САНДАУН! НАШИ ЉУДИ СУ ДОБРО ОБУЧЕНИ! МОГУ ДА ИЗАЂУ НАКРАЈ СА ВОЈНИЦИМА!

НЕ ЗНАМ ШТА ДА КАЖЕМ, АЛИ...

РАЧУНАЈ НА МЕНЕ, ВИЛИЈАМ-СЕ!

ПАМЕТАН СИ ТИ МОМАК! ДА СИ НЕШТО ДРУГО РЕКАО, НЕ БИ СЕ ЛЕПО ПРОВЕО!

КАСНИЈЕ, КАД ЈЕ ДАН ОСТАО САМ У СВОМ ШАТОРУ...

ПУКОВНИК ХЕНРИ ЈЕ БИО У ПРАВУ! ОВИ НИТКОВИ ПЛАНИРАЈУ ДА ОТМУ ПОШИЉКУ ОРУЖЈА! МОРАМ ДА НАСТАВИМ ОВУ ОПАСНУ ИГРУ ДОК ИХ СВЕ НЕ УВУЋЕМ У ЗАМКУ!

СУТРАДАН УЈУТРУ ДЕН ЈЕ ИЗЛОЖИО ПЛАН КАКО ДА СЕ ДОМОГНУ ОРУЖЈА...

ТРЕБА СВИ ДА БУДЕМО ОБУЧЕНИ У КОЊИЧКЕ УНИФОРМЕ! ТАКО ЋЕМО МОЋИ ДА СЕ **УМЕШАМО** МЕЂУ СТРАЖАРЕ КОЈИ ПРАТЕ ПОШИЉКУ!

ДОБРО, АЛИ ЗАПАМТИ: ИМАШ САМО ТРИ ДАНА ДА ОБУЧИШ ЉУДЕ ДА СЕ ПОНАШАЈУ КАО ПРАВИ ВОЈНИЦИ!

ОБУКА ЈЕ ПОЧЕЛА...

ПАА-ЖЊА! СТАНИ УСПРАВНО! НАПРАВИЋУ ЈА ОД ВАС ВОЈНИКЕ!

ДЕНОВИ „ВОЈНИЦИ" ПОКОРАВАЛИ СУ СЕ КОМАНДАМА...

ОВАКО ЋЕШ ЗАМОТАТИ ЋЕБЕ! **ЗАПАМТИ!**

НИСИ ДОБРО ЗАВЕЗАО МАРАМУ! **ПОНОВО!** ТРЕБА ДВА ЧВОРА!

НЕ МОГУ ДА ДУВАМ У ОВУ ТРУБУ!

ДУВАЋЕШ, И ТЕ КАКО!

ТРУБАЧ ЈЕ САТИМА ВЕЖБАО...

ТАКО! НАЈЗАД СИ НАУЧИО **ПОВЛАЧЕЊЕ И НАПАД!**

ФОУЛИ! ВРЕМЕ ЈЕ ЗА ПОКРЕТ! КОЧИЈА СТИЖЕ!

ЛЕГИЈА ОДМЕТНИКА БИЛА ЈЕ СПРЕМНА ЗА НАПАД...

БИЋЕ ОВО ВЕЛИКА ПРЕДСТАВА, ФОУЛИ! ЗАПАМТИ, АКО НЕШТО ЗАКАЖЕ, ЈА ПУЦАМ!

СМИРИ СЕ, ВИЛИЈАМСЕ! СВЕ ЋЕ БИТИ ДОБРО АКО СЕ БУДЕМО ПРИДРЖАВАЛИ ОНОГА ШТО СМО СЕ ДОГОВОРИЛИ!

ДЕН ФОУЛИ ЈЕ ПОВЕО СВОЈУ „ВОЈСКУ"...

ПОРУЧНИК ФОУЛИ ИЗ САНДАУНА! ДОДЕЉЕНИ СМО КАО ПРАТЊА!

У РЕДУ! ИМАМО ДОВОЛНО СТРАЖАРА, АЛИ ПОМОЋ НИКАД НИЈЕ СУВИШНА!

ИЗНЕНАДА, КАД СУ СЕ ВИЛИЈАМСОВИ КОЊАНИЦИ ПРИБЛИЖИЛИ...

ЧУДНА НЕКА КОЊИЦА!

ОВДЕ МИ ЈЕ НЕШТО СУМЊИВО!

СТРАЖАРИ СУ У ЧУДУ ПОСМАТРАЛИ „ВОЈНИКЕ"...

ЈЕСИ ЛИ И ТИ ПРИМЕТИО?

ДА! ТО МИ СЕ НЕШТО НЕ СВИЂА!

НАРЕДИО САМ ТРУБАЧУ ДА СВИРА **ВОЛОНО**, ПА ДА СЕ УМЕШАМО МЕЂУ СТРАЖАРЕ!

ТРУБА СЕ ОГЛАСИЛА...

ТРУ-ТУ-ТУ-ТУ!

ТРУБАЧ ЈЕ СВИРАО **НАПАД!** ОВО НИСУ ПРАВИ ВОЈНИЦИ!

ИЗНЕНАДА...

ВИДИ ОНОГ... КАКО ЈЕ САМО СМОТАО ПЕБЕ!

А ОНАЈ ТАМО ЈЕ ВЕЗАО ДВА ЧВОРА НА МАРАМИ!

БУМ!

БУМ!

НИСАМ МОГАО РАНИЈЕ ДА ВАС УПОЗОРИМ! ХТЕЛИ СУ ДА ВАС СРЕДЕ!

ОНИ ЧВОРОВИ НА МАРАМИ СУ МИ БИЛИ СУМЊИВИ... КАД СЕ ОГЛАСИО ТРУБАЧ, СВЕ МИ ЈЕ БИЛО ЈАСНО, ПОРУЧНИЧЕ ФОУЛИ!

БУМ!

ГЛАТИШ МИ ЗА ОВО, ФОУЛИ, МАКАР ME ТО КОШТАЛО ЖИВОТА!

ПО-РУМ-НИЧЕ! ПАЗИ!

ФОУЛИ СЕ НАГЛО ОКРЕНУО И...

У РЕДУ, ВИЛИ-ЈАМСЕ! ПРИХВАТАМ ТВОЈУ ПРЕДАЈУ!

БУМ!

МАЛО КАСНИЈЕ, СВИ „ВОЈНИЦИ" ЛЕГИЈЕ ОДМЕТНИКА БИЛИ СУ ЗАРОБЉЕНИ...

ОВО ЈЕ ЊИХОВ КРАЈ! БИЛА ЈЕ ТО ОКРУТНА И ОПАСНА БАНДА! АЛИ, ДОЛИЈАЛИ БИ, ПРЕ ИЛИ КАСНИЈЕ!

ДА НИЈЕ БИЛО ВАС, ПОРУЧНИЧЕ ФОУЛИ, ТО БИ СИГУРНО БИЛО **КАСНИЈЕ!**

У ТВРЂАВИ САНДАУН...

ПУКОВНИК НАС ЈЕ СВЕ ПРЕВАРИО КАД ЈЕ ТВРДИО ДА ЈЕ ДЕН ИЗДАЈНИК!

ТО ЈЕ БИО ДЕО ПЛАНА ЗА РАЗБИЈАЊЕ ОНЕ **ЛЕГИЈЕ ОДМЕТНИКА!**

А КАДА СУ ВОЈНИЦИ ПОСТРОЈЕНИ...

ПОРУЧНИЧЕ ФОУЛИ, БИЛО МИ ЈЕ ТЕШКО КАД САМ ВАС ПРОГЛАСИО ИЗДАЈНИКОМ, АЛИ МИ ЈЕ САД ДРАГО ШТО ВАС ПРОГЛАШАВАМ ХЕРОЈЕМ!

ХВАЛА ВАМ! УЧИНИО САМ ОНО ШТО ЈЕ БИЛА МОЈА ДУЖНОСТ!

КРАЈ

МОЊА СТРЕЛА

АААХ! МОЈА СЛИКА И ПРИЛИКА! АЛИ... КОЛИКИ ЈЕ!

ДОГОДИЛО СЕ ОВО МНОГО ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ БЛЕДОЛИКИ СТИГАО У СЕВЕРНУ АМЕРИКУ. ИНДИЈАНАЦ **МОЊА СТРЕЛА** КРЕНУО ЈЕ У ПОТРАГУ ЗА СВОЈИМ ДВОЈНИКОМ КОЈИ СЕЈЕ СТРАХ ПО ДАКОТИ...

ПОСЛЕ ДУГОГ ПУТОВАЊА, ОБРЕО СЕ У ЈЕДНОМ СЕЛУ...

КАКО ЈЕ ТИХО... КАО У ГРОБНИЦИ!

ИЗНЕНАДА, ИЗ ЈЕДНОГ ВИГВАМА ЗАЧУО СЕ ДЕЧИЈИ ПЛАЧ...

НЕ ГЛАЧИ, МАЛИ ПОЉСКИ МИШУ! ЧУЋЕ ТЕ ЗЛИ СТРЕЛАЦ! ААЈ! КАСНО ЈЕ!

ЗАР СЕ ТАКО ДОЧЕКУЈЕ СТРАНАЦ?!

Copyright © 1987 DC Comics Inc.
All rights reserved.

ПОШТЕДИ НАС, **МОЋНА СТРЕЛО!** НИСАМ НАПУСТИЛА СЕЛО, КАКО СИ НАРЕДИО, ЈЕР ЈЕ МОЈ МАЛИША БОЛЕСТАН!

ЈА ТАКО НЕШТО НИСАМ НАРЕДИО! НИСАМ НИ МОГАО ЈЕР САМ ПРВИ ПУТ У ВАШЕМ СЕЛУ!

ЖЕНА ЈЕ ПОВЕЛА **МОЋНУ СТРЕЛУ...**

ОВО ЈЕ БЛАГО КОЈЕ СМО САКУПИЛИ ЗА ТЕБЕ! ХОЋЕШ ЛИ НАМ САД ДАТИ СЛОБОДУ?

НАДАМ СЕ ДА САЊАМ! КАД СЕ ПРОБУДИМ, И ОВА НОЋНА МОРА ЋЕ ПРЕСТАТИ!

ИЗНЕНАДА...

ААА! ОВАЈ ЛАСО НИЈЕ САН!

МОЋНА СТРЕЛО, ЗНАМ ТЕ САМО ПО ДОБРИМ ДЕЛИМА! КАКВО СЕ ТО ЗЛО УВУКЛО У ТЕБЕ? ШТА СИ ХТЕО ДА УЧИНИШ МОЈОЈ СКВО?

ОН ЈЕ ОЧАЈАН И СИГУРНО ЋЕ МЕ УБИТИ... АКО СЕ НЕ ОСЛОБОДИМ...

СНАЖНИМ УДАРЦЕМ ПЕСНИЦЕ, **МОЋНА СТРЕЛА** ЈЕ ЛАНСИРАО СВОГ НАПАДАЧА У ВАЗДУХ...

ААААХ!

... И, ОСЛОБОДИВШИ СЕ ЛАСА, БАЦИО СЕ НА ЊЕГА...

ЈАЧИ СИ И БРЖИ ОД МЕНЕ, **МОЋНА СТРЕЛО!** ЗАТО ЧЕКАМ СВОЈУ СУДБИНУ!

НЕ ЖЕЛИМ ТВОЈУ СМРТ! САМО ХОЋУ ДА ЗНАМ ЗАШТО МЕ ТОЛИКО МРЗИТЕ?

КАКО СЕ УСУЂУЈЕШ ДА НАС ТО ПИТАШ? ТИ, ПОГЛАВИЦО НЕМИЛОСРДНИХ РАТНИКА, ШТО ЖИВИШ У ЗАЧАРАНОЈ ЗЕМЉИ И ГЛАЧКАШ МОЈ НАРОД!

НИСАМ ТАЈ! АЛИ, НЕЋУ СЕ СМИРИТИ ДОК ВАС НЕ ОСЛОБОДИМ ТОГ ЗЛА!

И, **МОЋНА СТРЕЛА** СЕ УПУТИО КА ЗАЧАРАНОЈ ЗЕМЉИ...

ОВАКО ЋУ БРЖЕ СТИЋИ НА ЦИЉ, ЈЕЛЕНКО!

ТЕК ШТО ЈЕ КРОЧИО НА ТЛЕ ЗЕМЉЕ НЕМИЛОСРДНИХ РАТНИКА...

КАКВА ЈЕ ОВО КИША СТРЕЛА?

ОШТРО ОКО **МОЋНЕ СТРЕЛЕ** УГЛЕДАЛО ЈЕ НЕПРИЈАТЕЉСКОГ СТРЕЛЦА И...

ОВО ЈЕ МОЈ ОДГОВОР НА ДОЧЕК КОЈИ МИ ЈЕ ПРИРЕЂЕН!

ТВИННГ!

ДАЛИ, ЧУВАРА ЗАЧАРАНЕ ЗЕМЉЕ ЈЕ МНОГО...

ВЕСТ О МОМ ДОЛАСКУ СЕ БРЗО ШИРИ!

МОЋНА СТРЕЛА ЈЕ ХРАБРО ИШАО ДАЉЕ УЗАНИМ КАЊОНОМ, КАД...

ЈЕЛЕНКО, ИЗГЛЕДА ДА СМО УШЛИ У ЗАМКУ!

ВРРРУМ!

БРЗО ЈЕ ДОШАО НА ИДЕЈУ И ВЕЗАО УЖЕ ЗА СТРЕЛУ...

ЗЗЗ

ЧИН У МОМ ОБЛИЧЈУ! ВИСОК ЈЕ КАО ЈЕЛА! УБИЋЕ МЕ!

МОЋНА СТРЕЛА СЕ ХИТРО БАЦИО У СТРАНУ...

ЂУМ!

АЛИ, ВЕЋ У СЛЕДЕЋЕМ ТРЕНУТКУ...

САДА МИ НЕМА СПАСА!

ЧИН СЕ ПРИМАКАО ПРОВАЛИЈИ...

ЈОШ ЈЕДАН КОРАК И...

МОЋНА СТРЕЛА СЕ ИПАК НИЈЕ ПРЕДАВАО...

НЕ ЗОВЕМ СЕ ЈА ЧАБЕ МОЋНА СТРЕЛА!

ИЗНЕНА-
ДА, ЧИН
СЕ ЗА-
ЛУЉАО...

ТАДА!
СЛОБОДАН
САМ!

ТРАС!!

ЗАСЕДА!

МИЛОСТ, МОЈА СТРЕЛО! НАШ ВОЂА, КОЈИ ЈЕ ИЗМИСЛИО СВЕ ОВО, ВИШЕ НИЈЕ МЕЂУ ЖИВИМА!

ЗАШТО СТЕ УЗЕЛИ БАШ МОЈ ЛИК ДА ГЛА-
ШИТЕ И ПЉАЧКАТЕ НЕДУЖНЕ ЉУДЕ?

ТО ЈЕ БИЛА ЊЕГОВА ИДЕЈА! ПОШТО СВИ ЗНАЈУ КОЛИКО СИ СНАЖАН И ХРАБАР, СМАТРАО ЈЕ ДА ЋЕ ТАКО ЛАКШЕ ДОЋИ ДО ПЛЕНА!

ШТА?! ПА, ОВО ЈЕ **ЛАЖНИ ЈЕ-ЗИК!** ПРЕДАО САМ ГА СИЈУК-СИМА ЗБОГ МНОГИХ ЗЛО-ДЕЛА! АЛИ, ОН ИМ ЈЕ УМАКАО!

ИПАК, НИКО НЕ МОЖЕ ДА УМАК-НЕ ПРАВДИ!

КРАЈ

ВАЈОМИНГ КИД: Преријски бешчез

МАЈК СЕВИЦ И ЊЕГОВА БАНДА ХАРАЛИ СУ НЕКАД ДИВЉИМ ЗАПАДОМ... АЛИ, И ЊИМА ЈЕ ЈЕДНОМ ДОШАО КРАЈ -УХАПШЕНИ СУ У ГИДЧКИ БАНКЕ И ОСУЂЕНИ НА РОБИЈУ... МЕЂУТИМ, ОКОРЕЛИ БАНДИТИ НИ У ЗАТВОРУ НИСУ МИРОВАЛИ... СТАЛНО СУ ПОКУШАВАЛИ ДА ПОБЕГНУ... НЕДАВНО ИМ ЈЕ ТО ПОШЛО ЗА РУКОМ... **ВАЈОМИНГ КИД** ЈЕ ПОШАО ЊИХОВИМ ТРАГОМ... ОН ГА ЈЕ ДОВЕО ДО ГРАДИЋА ПРЕРИ РОК...

ТОГ ЈУТРА ИСПРЕД МЕСНЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ ОСВАНУО ЈЕ ОГЛАС...

НА ПРОДАЈУ ЈЕФТИНО РАДЊА У ДРАЈ ГАЛЧУ САМО 100 $

КОМЕ БИ УОПШТЕ ПАЛО НА ПАМЕТ ДА КУПИ ТУ РАДЊУ? ЗА ГОДИНУ ДАНА ТО ЋЕ БИТИ ГРАД ДУХОВА!

ТАЧНО! ЛУК ЧЕКСОН ЈЕ ИЗГУБИО СВУ СВОЈУ УШТЕЂЕВИНУ ПОКУШАВАЈУЋИ ДА РАЗРАДИ ПОСАО!

ТРГОВИНА

Copyright © 1987 DC Comics Inc.
All rights reserved.

САТ КАСНИЈЕ ОГЛАС ЈЕ УКЛОЊЕН...

ЈА ЋУ КУПИТИ ТУ РАДЊУ! ГЛАБАМ ХИЉАДУ ДОЛАРА У ГОТОВОМ!

А...АЛИ ЈА ТРАЖИМ САМО СТОТИНУ! ЗАШТО ВИ ТОЛИКО ГЛАБАТЕ?

НА ПРОДАЈУ ЈЕФТИНО РАДЊА ДРАЈ ГАЛЧУ

ЗАТО ШТО ХОЋУ ДА О БИЛУ ВОРЕНУ БРУЈИ ЦЕО ДИВЉИ ЗАПАД! КАД ЗА ТО САЗНА МОЈ БИВШИ ОРТАК ЏЕЈСОН БАРК, ВАЉДА ЋЕ МИ СЕ ЈАВИТИ!

БИЛ ВОРЕН? ТИ МОРА ДА СИ ОНАЈ ТРАГАЧ ЗА ЗЛАТОМ КОЈИ ЈЕ ПРОНАШАО ОНО ВЕЛИКО НАЛАЗИШТЕ! КАЖУ ДА РУДНИК ВРЕДИ ВИШЕ ОД МИЛИОН ДОЛАРА!

ТАЧНО! А ПОЛОВИНА ПРИПАДА ЏЕЈСОНУ БАРКУ!

НАПОЉУ, ЗА ТО ВРЕМЕ...

ПОКУШАВАМ ДА НАЂЕМ ЏЕЈСОНА! ИМАМ ДЕСЕТ ХИЉАДА ДОЛАРА, КАО ДОКАЗ МОЈИХ ДОБРИХ НАМЕРА! ЖЕЛИМ ДА ПОЛА РУДНИКА ПРЕПИШЕМ ЊЕМУ!

МАЈК ЧУ' ЛИ ТИ ОВО? ОВАЈ, К'О И ТИ, ТРАЖИ БАРКА!

АХА, АЛИ ПРВО НАМЕРАВАМ ДА СЕ ДОКОПАМ ТИХ ДЕСЕТ 'ИЉАДАРКИ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

НАДАМ СЕ ДА ЋЕ ВЕСТ О ОВОМЕ ШТО САМ УМИНИО СТИЋИ ДО ЏЕЈСОНА И...ХЕЈ!

ЋУТИ, МАТОРИ! И ЛОВУ НА СУНЦЕ!

ИЗНЕНАДА, ЗАЧУО СЕ ТОПОТ...

ПОТЕЖИ! ПА ТО ЈЕ ВАЈОМИНГ КИД!

НАГЛИ СКОК ИЗ СЕДЛА...И ДВА БАНДИТА СУ ВИЛА ОБОРЕНА...

ЗНАМ ШТА СМЕРАТЕ, НИТКОВИ!

ЈЕДАН УДАРАЦ И ТРЕЋИ БАНДИТ ЈЕ БИО РАЗОРУЖАН...

ЛОВУ ЋЕМО УЗЕТИ ДРУГИ ПУТ! НАС ТРОЈИЦА НЕ МОЖЕМО ПРОТИВ КИДА!

ЈЕДНОГ САМ ИПАК УХВАТИО!

ХВАЛА ТИ, **КИДЕ!** СТИГАО СИ У ПРАВИ ЧАС!

КИД ЈЕ СВОГ ЗАРОБЉЕНИКА СПРОВЕО У ЗАТВОР, А ОНДА...

САМО МИ ТИ МОЖЕШ ПОМОЋИ, **КИДЕ!** КАД САМ БИО МЛАД ТРАГАЧ ЗА ЗЛАТОМ, ЏЕЈСОН БАРК МИ ЈЕ ЈЕДНОМ СПАСАО ГЛАВУ! ОБЕЋАО САМ МУ ДА, АКО ИКАД НАЂЕМ ЗЛАТО, ПОДЕЛИМ С ЊИМ!

ЗАТ.ВОР

БИЛ ВОРЕН ЈЕ ОПИСАО СВОГ ПРИЈАТЕЉА...

ТИ ПУТУЈЕШ ДИВЉИМ ЗАПАДОМ... АКО СРЕТНЕШ ТАКВОГ...

ЧИНИ МИ СЕ ДА ВЕЋ ЈЕСАМ! ДОК СЕ НЕ ВРАТИМ, СТАВИ ТЕ ТВОЈЕ ПАРЕ У БАНКУ!

СУНЦЕ ЈЕ БИЛО НА ЗАЛАСКУ...

ЕНО БАРКА! ЈОШ СИНОЋ САМ ГА ТУ ОСТАВИО! ШТА ЈЕ ТО?

ИЗ ДАЉИНЕ СЕ ЗАЧУЛО ХУКАЊЕ...

БУЈИЦА! НЕЋЕ УСПЕТИ ДА СЕ ИЗВУЧЕ...

КИД ЈЕ ЗАКАЧИО ЛАСО ЗА СТЕНУ И...

ЏЕЈСОНЕ! УХВАТИ СЕ ЗА МОЈЕ НОГЕ!

БАРК СЕ ЧВРСТО ДРЖАО, А КИД ЈЕ ПОКУШАО ДА СЕ ПОПНЕ УЗ УЖЕ... А ПОД ЊИМА СНАЖНА БУЈИЦА НОСИЛА ЈЕ СВЕ ПРЕД СОБОМ...

ИДЕМО!

ЗАМАЛО ДА МЕ ПОТОПИ!

УСПЕЛИ СУ ДА СЕ УЗВЕРУ НА СТЕНУ...

ИМАШ СРЕЋЕ, СТАРИ! ТВОЈ НЕКАДАШЊИ ОРТАК, БИЛ ВОРЕН, ЖЕЛИ С ТОБОМ ДА ПОДЕЛИ ЗЛАТО! ИДЕМО! ВОДИМ ТЕ К ЊЕМУ!

НЕ! НИКУД ЈА НЕ ИДЕМ!

ЗАШТО? ЗАШТО СЕ ОДРИЧЕШ БОГАТСТВА?

ПРЕ МНОГО ГОДИНА ВИДЕО САМ КАКО ЈЕ ЧОВЕК ПО ИМЕНУ МАЈК СЕВИЦ ОПЉАЧКАО БАНКУ! МОЈЕ СВЕДОЧЕЊЕ ГА ЈЕ ПОСЛАЛО У ЗАТВОР! САД ЈЕ ПОБЕГАО И ТРАЖИ МЕ ДА БИ МИ СЕ ОСВЕТИО!

НЕ БОЈИМ ГА СЕ, АЛИ МИСЛИМ ДА ЈЕ БОЉЕ ДА СЕ КРИЈЕМ ДОК ГА ОПЕТ НЕ УХАПСЕ! ЗЛАТО ЋЕ МЕ УВЕК ЧЕКАТИ!

ПОРУМИ ВОРЕНУ ДА ЧУВА МОЈ ДЕО!

ОКЕЈ, БАРК!

СУТРАДАН, У ПРЕРИ РОКУ...

КИДЕ, ДОБИО САМ ПИСМО ОД МОГ СТАРОГ ОРТАКА! ХОЋЕ ДА СЕ НАЂЕМО У ДРАЈ ГАЛЧУ, У РАДЊИ КОЈУ САМ КУПИО!

ТУ МИ ЈЕ НЕШТО ЧУДНО...

ДВА ЈАХАЧА СУ КРЕНУЛА У ДРАЈ ГАЛЧ...

ЈУЧЕ БАРК НИЈЕ ХТЕО ДА ИЗАЂЕ ИЗ СВОГ СКЛОНИШТА, А ДАНАС ХОЋЕ ДА СЕ НАЂЕ СА ВОРЕНОМ! ПРЕД ТОМ РАДЊОМ ЋЕ ГА ЈОШ **НЕКО** ЧЕКАТИ...

САТ КАСНИЈЕ, КАД СУ УШЛИ У РАДЊУ...

КИДЕ, ОВО ЈЕ ЗАМКА!

ЗНАО САМ...

"...АЛИ ЋУ СВЕ УРАДИТИ ДА ИМ ПОКВАРИМ ПЛАН!

XXX

ОМБРЕ, БАЦИ ТО!

КИД ЈЕ РАЗОРУЖАО ЈЕДНОГ, АЛИ...

ДАЈ ЛОВУ, ВОРЕНЕ, И НЕ РАЧУНАЈ ВИШЕ НА **КИДОВУ** ПОМОЋ!

ИЗНЕНАДА, СТИГЛА ЈЕ ПОМОЋ...

ДОБРО ЈЕ ШТО САМ ПОЖЕЛЕО ДА ВИДИМ МОГ СТАРОГ ПРИЈАТЕЉА!

ЗДРАВО, ВИЛЕ!

ЈЕДНОМ СИ МИ СПАСАО ЖИВОТ, **КИДЕ!** САД СМО ИЗРАВНАЛИ РАЧУНЕ! ПРЕПОЗНАО САМ ТВОГ КОЊА, ПА САМ ЖЕЛЕО ДА ВИДИМ ШТА РАДИШ ОВДЕ!

ХВАТАМ ОДБЕГЛОГ ЗАТВОРЕНИКА... НЕКОГА КОГА ПОЗНАЈЕШ **—МАЈКА СЕВИЦА!**

ДУГО САМ ЧЕКАО ОВАЈ ТРЕНУТАК, ЏЕЈСОНЕ... ЕВО ПОЛОВИНЕ МОГ ИМЕТКА!

ОД САДА ЋЕМО БИТИ ПРАВИ ОРТАЦИ!

КРАЈ

РЕНЦЕР ЏЕФ:

ПРОМЕЊЕНЕ УЛОГЕ

ОПАСНИ УБИЦА ЈЕ ПОСТАВИО ЗАМКУ ПОТЕРИ КОЈА МУ ЈЕ БИЛА ЗА ПЕТАМА... НАПАСТИ ИЗБЕЗУМЛЕНОГ КРИМИНАЛЦА, БИЛО ЈЕ РАВНО САМОУБИСТВУ... РЕНЦЕР ЏЕФ ГРАХАМ БАЦИО МУ ЈЕ „МАМАЦ"... ДА ЛИ ЋЕ ГА УБИЦА ЗАГРИСТИ...

Copyright © 1987 DC Comics Inc.
All rights reserved.

СРЕДИМО ТОГ УБИЦУ, ЦЕФЕ!

ШТА ЧЕКАМО? НАС ТРОЈИЦА, А ОН ЈЕДАН...

МОМЦИ, ТО БИ БИЛО СУЛУДО! ПРЕ НЕГО ШТО СТИГНЕТЕ ДО МЕНЕ, ИСПАЛИЋУ НАЈМАЊЕ ДВА-ТРИ ХИЦА!

КРЕНИМО!

СТОЈ! ТАЈ НИТКОВ ЈЕ У ПРАВУ! ПУСТИМО ГА ДА ОДЕ! НЕМАМО НИКАКВЕ ШАНСЕ!

ЦЕФЕ, ЗАР СИ ПОСТАО КУКАВИЦА?

НИСАМ, АЛИ САМ ЗАТО МУДАР! ШТА ЋЕ БИТИ АКО ГА ПУСТИМО? УХВАТИЋЕМО ГА! ЗАПАМТИТЕ – ОН НИЈЕ ВИТЕЗ У НЕПРОБОЈНОМ ОКЛОПУ!

УБИЦА ЈЕ ИСКОРИСТИО СВОЈУ ПРЕДНОСТ...

ХВАЛА НА ДОБРОЈ ИДЕЈИ! ЈА МОЖДА И НИСАМ ВИТЕЗ, АЛ' ТИ ЋЕШ МИ БИТИ ОКЛОП И ЗАКЛОН ОД МЕТАКА! АКО САМО НЕШТО ПРИМЕТИМ, ИЗРЕШЕТАЋУ ТЕ!

КАД СУ ИЗАШЛИ...

ЋУТЕ, РЕНЦЕРУ! ЗАКАЧИ ЗА МОЈЕ СЕДЛО ДЕСНУ РУКУ! ИЋИ ЋЕШ УНАЗАД! ХА! ХА! ХА!

ДА ВИДИМО ХОЋЕ ЛИ САД ТВОЈИ ОРТАЦИ ПУЦАТИ ЗА МНОМ! АКО МЕ ПОГОДЕ, МОЈ КОЊ ЋЕ ТЕ ОДВЕСТИ ПРАВО У СМРТ!

НАМЕРА МИ ЈЕ БИЛА ДА РОКА ОДВУЕМ ШТО ДАЉЕ ОД ОСТАЛИХ ПА ОНДА ДА ГА СРЕДИМ! НИСАМ СЕ НАДАО ДА ЋЕ МЕ ОВАКО ВЕЗАТИ...

РОК ЈЕ ЗАЈЕДЉИВО ЗАДИРКИВАО СВОГ ЗАРОБЉЕНИКА...

ДА НИСИ ОТВОРИО ГУБИЦУ И ДАО МИ ТАКО ДОБАР ПРЕДЛОГ, НЕ БИ САД БИО ОВДЕ!

САД ЈЕ ШАНСА ДА СЕ ДОКОПАМ ЊЕГОВОГ РЕВОЛВЕРА!

ВАРАШ СЕ АКО МИСЛИШ ДА ЋЕШ МЕ НАДМУДРИТИ!

НЕ МОГУ МУ НИШТА ДОК ЈЕ У СЕДЛУ! КАД БИ ГА ЗБАЦИО...

АЛИ БАНДИТ ЈЕ ИЗНЕНАДА ПОБО СВОГ КОЊА...

ТВРДОГЛАВИЈИ СИ ОД МАЗГЕ! АЛ' НИШТА ТИ НЕ ВРЕДИ СВЕ ДОК САМ ЈА НА КОЊУ А ТИ НА ЗЕМЉИ!

ДУГО СУ ТАКО ИШЛИ, А ОНДА...

ВИШЕ МИ ТВОЈЕ ДРУШТВО НИЈЕ ПОТРЕБНО! ОСВРНИ СЕ ОКО СЕБЕ... ПОСЛЕДЊИ ПУТ!

ЗВЕЧАРКА!

МОРАМ ДА ЈЕ ПОКРЕНЕМ...

С-С-С!

ЗМИЈА... ПАЗИ... ООХ!

ОТРОВНИЦА ЈЕ ЗАЗВЕЧАЛА... КОЊ СЕ ПРЕГИБАШИО И...

РОК ЈЕ ИЗБАЧЕН ИЗ СЕДЛА...

С-С-С-С!

ООООХ!

ЦЕФ РЕНЏЕР ЈЕ ИСКОРИСТИО ТРЕНУТАК...

САД МЕЊАМО УЛОГЕ!

ПРЕ НЕГО ШТО ОСЛОБОДИШ ТУ РУКУ, ЈА БУ...

АЛИ, РУКА МИ ЈЕ СЛОБОДНА!

САМО НАСТАВИ! ЧЕКА ТЕ ДИВНА МЕМЉИВА И МРАЧНА ЗАТВОРСКА ЋЕЛИЈА!

КРАЈ

ХОЋУ БРАНДОВ „БОНВИЛ"!

БУКА НА ЕНГЛЕСКОМ

Ушао је у историју као мотоцикл коме је редовно цурило уље и чији су возачи увек имали прљаве руке и масне рукаве. Мотор је бректао попут пнеуматске бушилице, а амортизери су одваљивали бубреге...

Њиме је Стив Мек Квин у „Великом бекству" газио нацисте

Његов творац је Енглез Едвард Тарнер, а конструисан је 1959. Међутим, „тријумф бонвил", аутентични мото-мит из прошлих дана, још важи за фаворита. Чак и после вожње на најбољем јапанском мотоциклу, с пригушивачима и електронским уређајима, четрдесетогодишњак оплакује прошлост тврдећи да је са „бонвилом" живот имао другачији укус.

„Хонда" нуди готово све: командну таблу, радио, течне кристале, електронски регулисано вешање – вожњу на заиста високом нивоу. Али, иако могу да бирају, заљубљеници у мотоцикле нису ни у каквој дилеми. Џинови са четири цилиндра много су мање привлачни од помало опасне, али узбудљиве вожње, сада већ ватрене међу двоточкашима, виђене у филму „Дивљак", са Марлоном Брандом у главној улози. Могли сте га видети још у филмовима „Официр и Џентлмен" (Ричард Гир) и „Велико бекство" – са такође прослављеним Стивом Мек Квином.

Искусни возачи „бонвила" с оригиналним, „барбур", црним импрегнираним јакнама, сусрећу се сада и на споредним, планинским друмовима, јер је велика радионица у Њутн Еботу поново отворила своја врата, производећи пет возила дневно – највише што у овом тренутку, ручно, може да се постигне.

Под лупом

Почетком седамдесетих година, после пропасти британске мотоциклистичке империје којој су кумовали незадрживи Јапанци, „Тријумф" такође преживљава агонију, али и повремене, углавном неочекиване успоне. Стара фабрика у Меридену полако је напуштена и, коначно, затворена.

А онда, после финансијског краха 1983. „Тријумф" је преузео извесни Џон Блор и убрзо га препустио фирми „Рејсинг Сперс", специјализованој за резервне делове. Ангажујући Брајана Џонса, запосленог у „Тријумфу" у његово златно доба, и још неколико других искуснијих мајстора, садашњи представник куће Херис покренуо је акцију за враћање старе славе легендарном мотоциклу.

„Дивљак" меког срца, Марлон Брандо и његов „бонвил"

Поново рођени „бонвил" није изневерио очекивања. Херисов модел задржао је, кажу, изглед снажног возила за пустоловно расположене возаче. Складан је и на свој начин отмен, баш као и сви други енглески мотоцикли и неки аутомобили.

„Бонвил" је, значи, још леп и луд. Али, како су добри познаваоци веома ситничави и под лупом посматрају сваки предмет њиховог одушевљења, замерке нису изостале. На удару су прво кочнице. Смета што су, уместо старих (и слабих) добоша, сигурности ради, уграђена по три диска производње „Брембо", Италија. Италијанске производње су још и предња виљушка, амортизери, веома лепи точкови с паоцима, седиште, резервоар за гориво, цилиндри и клипови мотора.

Комплетан механизам за управљање, укључујући и ручице на гуверналу, сада производе Немци. Енглески су само мењач, осовина мотора и... злобници кажу... бука!

Ко још разговара с „кавасакијем"?

Нови „бонвил" није превара. То је и даље прави „тријумф" иако су му делови стране производње. Паљење „на мишиће" му је једина мана. И највећи заљубљеници у старе мотоцикле морају да стисну зубе кад нагазе полугу. Зато је мотор са сто кубика више (750) стартан и еластичан. „Бонвил" се вози лако и лепо, баш као некада.

Кочење је боље, а на асфалту више не остаје траг од уља – некадашњи знак распознавања за којим ће, можда, неко и зажалити.

Нови „бонвил" у Енглеској стаје око милион и 500 хиљада нових. (У другим земљама је много скупљи.) За поправљена хаварисана возила неки су спремни да плате исто толико. Дупло више даје се за тркачки „нортон", а близу пола старе милијарде, бар у Италији, нуде за „винсент 1000", мотоцикл на којем је погинуо чувени Лоренс од Арабије. Често се догађа и то да возило ове врсте, иако у савршеном возном стању, заврши у салону неке богаташке виле, као део покућства.

Из филма „Официр и џентлмен"

Од пре неколико година, вероватно осећајући закаснелу грижу савести, Јапанци су постали најпреданији ловци на енглеске мотоцикле. Богати мотоциклисти из Токија купују чак и олупине „мортона", „тријумфа", „ајса", „мечлеса" и других.

– Имао сам „кавасаки 900" – каже један страствени мотоциклиста – и нисам био задовољан. Сада више ни за шта не бих дао мој „бонвил" из '65. Да бисте с њим били срећни и задовољни, морате знати неке мале тајне. Ја, на пример, у џепу, увек носим врећицу са шрафовима, јер ми при свакој вожњи одлети бар неколико. И једну резервну сијалицу. А кад се, увече, вратим кући и угасим светло у гаражи, разговарам мало с њим.

А, јесте ли икада видели некога да разговара са својим „кавасакијем"?!

Д. Варагић

Капетан „Дискаверија" био је чувени морепловац и истраживач Хенри Хадсон, човек чије је име записано на мапи Америке – по њему је названо више градова, једна од највећих и најважнијих река и око милион и по квадратних километара морске површине.

На свом првом путовању 1607. године Хадсон је истраживао Североисточни пролаз у Кини и стигао до 80. северног упоредника. На другом путовању 1608. допро је до Новаје Земље а на трећем 1609. дошао до америчког копна и упловио у залив данашњег Њујорка где је открио ушће реке која носи његово име.

Гренланда а средином јуна нашао се на улазу у Побеснели отвор. Ту су једрењак од педесет пет тона дочекали олујни ветрови, магла и пловећи лед. Због близине северног магнетског пола бродска бусола била је неупотребљива.

Током друге половине јуна „Дискавери" се мучно пробијао кроз теснац широк више од седамсто километара. Најзад је, 3. августа, прошао између два рта где, дотад, ниједна европска лађа није стигла. Хадсон их је назвао Хигс и Волстенхоум према именима главних акционара друштва које је финансирало експедицију. Ова два снежна рта, насељена хиљадама морских птица, представљала су природни улаз у огромно

ство људи, уплашених од предстојеће зиме и пустог, непознатог копна, постепено претварало у побуну.

Десетог септембра Хадсон је разрешио дужности свог помоћника Роберта Жијеа који је ковао заверу да силом преузме команду и брод одмах окрене пут Европе. На Жијеово место поставио је неискусног Роберта Бајлоа, а на место шефа посаде Френсиса Клемента, такође учесника завере, морнара Виљема Вилсона.

Тако се, у околностима које су постајале све критичније, „Дискавери" нашао у рукама мање способних људи с тим што су Жије и Клемент постали Хадсонови

околностима које су владале на „Дискаверију" само је распалила страсти и изазвала отворено непријатељство према капетану.

Први је умро тобџија Џон Виљем и дошло је до туче око његовог дела намирница и сиротињске имовине. Хадсон, који је покушао да ситуацију узме у своје руке, стекао је још неколико смртних непријатеља. Затим је бродски столар Филип Стаф јасно и гласно одбио капетаново наређење да на обали сагради бараку.

Бескрајни зимски месеци протицали су у знаку страха од смрти и скорбута од кога су оболели многи. Када је, почетком пролећа, лед почео да се ломи, морнари су

Морепловац Хенри Хадсон који је четири пута покушавао да нађе пролаз из Европе у Индију и Кину на крајњем северу америчког континента

РЕКОНСТРУКЦИЈА ЗЛОЧИ

ПОСЛ ПУТО КАПЕТАНА ХАДСОНА

На четврто и, на жалост, последње путовање кренуо је да открије оно што досад још нико није успео – пролаз из Европе за Далеки исток са севера америчког континента. Капетан Џон Дејвис је, двадесет пет година раније, открио улаз у теснац између Бафинове земље и Лабрадора и због бурних вода крстио га Побеснели отвор. Он ће касније бити назван Хадсонов пролаз.

Ћорсокак за Исток

Једанаестог маја „Дискавери" је стигао до Исланда, почетком јуна прошао је око крајњег југа

море које се данас зове Хадсонов залив.

Капетан Хадсон је наставио пловидбу дуж обале тог мора убеђен да је на путу ка топлим водама Тихог океана, односно да је, коначно, нашао пут за Индију и Кину. Али, након три недеље, „Дискавери" је ушао у област мочвара и плићака, па је британски истраживач с горчином признао себи да је његов пролаз за Исток у ствари ћорсокак.

Ипак се оглушио о захтев морнара да одмах напусте истраживање и врате се кући пре почетка лошег времена, па се незадовољ-

смртни непријатељи повукавши на своју страну три четвртине посаде која је капетанову упорност да се даље трага сматрала лудилом.

Низ смртних непријатеља

Хенри Хадсон је ипак успео да сачува ауторитет све док „Дискавери", пловећи према северу, није наишао на лед који га је заробио. Првог новембра 1610. Хадсон је насукао брод код југоисточне обале залива. А када се једрењак нашао потпуно окован ледом, Хадсон је схватио да, ако не припази, неће имати довољно намирница за целу зиму и одмах је рационисао исхрану. Ова, иначе најлогичнија и једина права мера, у

успевали да устреле понеку птицу, а проналазили су и покоју жабу и доста маховине. А чим се лед отворио, почели су да лове рибу.

Хадсон је, у међувремену, сменио и Бајлоа и за свог помоћника изабрао Џона Кинга, веома снажног и спретног када је требало управљати једрима и вући ужад, али неупућеног у вештине пловидбе. Наравно да је, после овога, и Бајло постао Хадсонов смртни непријатељ.

Нико их више није видео

Дванаестог јуна 1611. године „Дискавери" је, најзад, подигао сидро и запловио према северу. Посада је веровала да се, коначно, враћа кући, али тек пропаћена

зима није сломила Хадсонову тврдоглавост. Он је управио брод према северозападу и непознатим водама. Када су морнари схватили шта капетан намерава, одлучили су се на очајничку акцију. Чак је и шеф посаде Виљем Вилсон прешао на страну побуњеника.

На челу завереника налазили су се Жије, Грин и Вилсон уз чврсту подршку Ебекака Прикета, представника акционара Дигза, морнара Џона Томаса, Мајкла Перса, који је Хадсона пратио и на ранијем путовању до Новаје Земље, кувара Бенета Метјуса и морнара Адријана Мотера.

У зору 23. јуна кувар је лупањем тигања дао договорени знак и у року од неколико минута „Дискаверијем" су командовали побуњеници. Људи који нису учествовали у завери држали су се по страни. Капетану Хадсону остао је веран само један човек – његов заменик Џон Кинг.

После кратког већања побуњеници су у море спустили мали чамац, и у њега потрпали Хенрија Хадсона, његовог сина Џона, морнаре Лодлија и Бута, Џона Кинга и Томаса Вудхауса који је пратио експедицију у својству математичара. Додали су им и два болесна морнара Адама Мурачи и Сидрака Манера.

У том пресудном тренутку иступио је непослушни столар Филип Стаф, изјавио да остаје веран капетану и да не жели да буде саучесник у злочину. Затим је покупио свој алат и врећу брашна и сео у чамац.

„Дискавери" је запловио, Грин је пресекао уже којим је био везан претоварен чамчић и препустио га судбини. И док су се људи на једрењаку частили намирницама које је Хадсон из предострожности дотад држао под кључем, један морнар видео је чамац с малим једром како се удаљава у правцу југа. После тога Хадосна и остале из чамца нико никада није видео, ни живе ни мртве.

Измишљени извештај

„Дискавери" је пуним једрима запловио према северу. Капетан је постао Прикет и прва брига му је била да уништи велики део Хадсоновог бродског дневника – све листове почевши од 4. августа претходне 1610. године. На последњем сачуваном листу Хадсон је забележио: „Улазимо у море које се простире на запад".

Судбина побуњеника није била сјајна. Пошто су појели и попили све залихе хране и пића пре него што су стигли до Хигсовог и Волстенхоумовог рта на излазу из Хадсоновог залива, Грин, Вилсон, Томас, Перс, Мотер и Прикет одвезли су се 28. јула до копна у помоћном чамцу да би се са Ескимима погодили о узимању свежих намирница.

Из разлога који су остали неразјашњени дошло је до сукоба. Грин је погинуо на лицу места, а остали, сви тешко рањени осим Мотера, докопали су се једрењака под кишом ескимских стрела.

Томас је умро исте вечери, Вилсон следећег јутра а Перс два дана касније. На уклетом једрењаку остало је само девет људи. Налазили су се усред Атлантског океана, измрцварени и болесни, принуђени да се хране алгама и костима птица пржених у растопљеним свећама. Роберт Жије, душа завере, човек који је 23. јуна узео у своје руке одлуку о животу и смрти људи на „Дискаверију", умро је од исцрпљености.

Шестог септембра је „Дискавери", којим је сада командовао Бајлот, у близини Гренланда срео једну рибарску лађу и снабдео се намирницама довољним за повратак у Енглеску. Чим су упловили у Глазговску луку, Бајлот и Прикет су саставили дуг извештај намењен Друштву које је финансирало подухват.

У том писанију, од речи до речи измишљеном, њих двојица су дала до знања да су они заслужни за откривање Северозападног пролаза и изразили су дубоко жаљење што се Хадсон и још неколико људи нису вратили.

Сви треба да висе!

Случај се свима учинио крајње сумњив. Председник „Тринити Хауса", Британског поморског удружења, био је више него јасан: „Све те битанге треба да висе!" изјавио је после испитивања преживелих и читања извештаја. Али, акционари и бродовласници никако нису желели да се обесе људи који им, можда, могу одати тајну Северозападног пролаза а с њом и огромне профите.

Точкови правде су се ипак покренули и... успорили. Истрага је започета тек 1618. године и требало је ући у траг осморици преживелих. Двојица никада нису нађена. Бајлота и једног морнара подвргли су испитивању и убрзо пустили. Четворица преосталих појавила су се 24. јула 1618. године пред Судом Адмиралитета под оптужбом да су свог капетана и осморицу другова напустили усред мора у далекој Америци без хране и одеће што их је одвело у смрт. То је значило да су починили злочин који се, према тадашњим поморским законима, кажњава смрћу.

Али, али... догађај је за судије био далеко и временски и просторно, главни кривци покојни или ишчезли, а у досијеу није било ниједног опипљивог доказа. Колико су тадашње судије биле у недоумици сведочи податак да британски историчари и дан-данас копају по случају „Побуњеника са 'Дискаверија'".

Било како било, против Клемента и Метјуса је поступак обустављен, а Прикет и Вилсон су проглашени невиним. Тако се правда британске круне симболично одужила несталима са „Дискаверија".

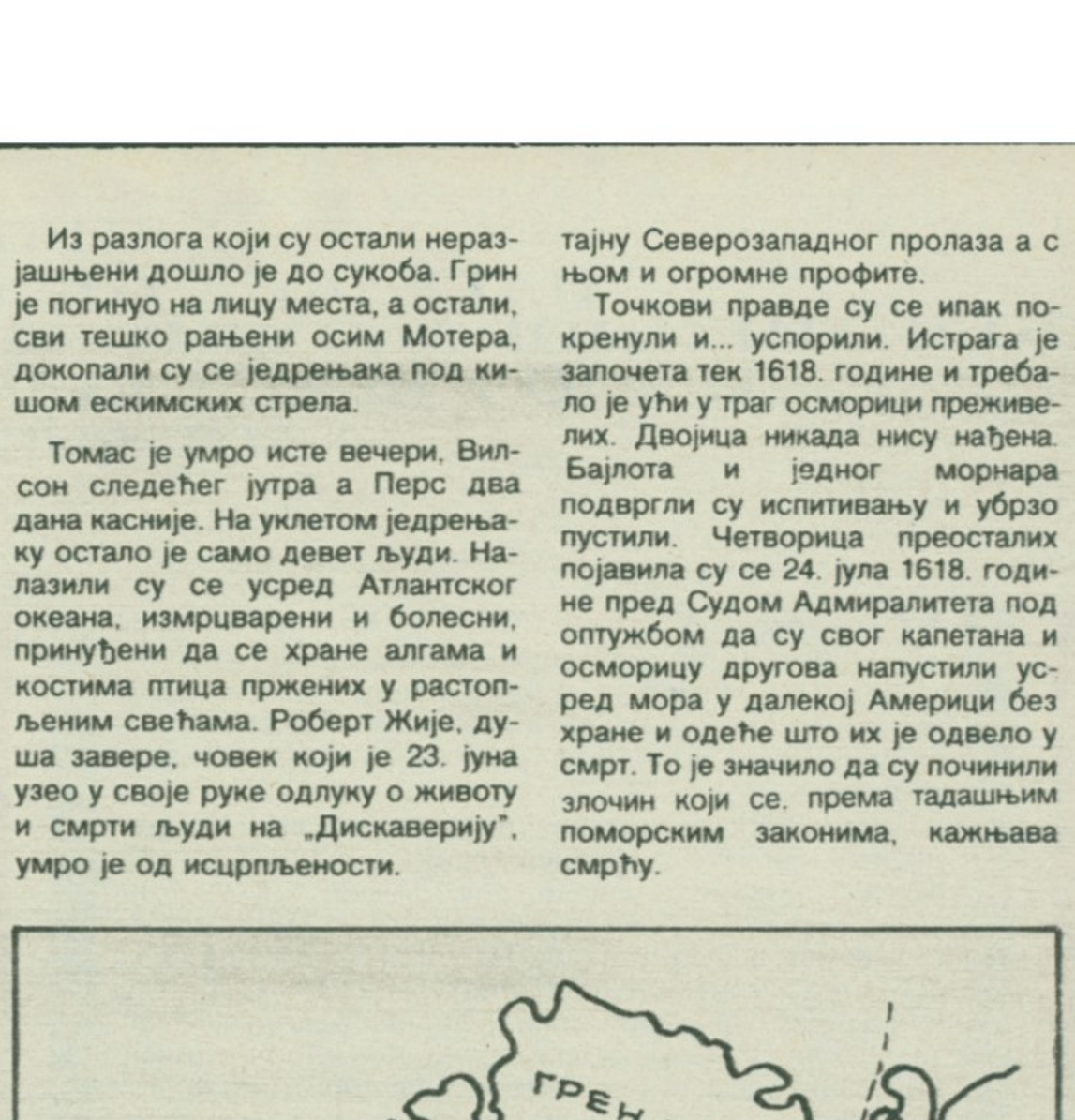
Двадесет година после побуне Томас Џејмс је истражио мали залив, данас Џејмсов залив, у Хадсоновом мору, где је „Дискавери" толико месеци провео окован ледом. На пустом острвцу Барби открио је низ дрвених дирека пободених у земљу, као да се ту некада налазила дашчара. Можда је то била последња услуга непослушног, али верног столара Филипа Стафа капетану Хенрију Хадсону?

Б. Дожић

НА НА „ДИСКАВЕРИЈУ"

ЗДЊЕ ВАЊЕ

ЈЕДРЕЊАК ЈЕ ИСПЛОВИО 17. АПРИЛА 1610. ГОДИНЕ ИЗ ЛОНДОНСКЕ ЛУКЕ ПУТ УШЋА ТЕМЗЕ У СЕВЕРНО МОРЕ. ОСИМ КАПЕТАНА НА ЊЕМУ СУ СЕ НАЛАЗИЛА ЈОШ ДВАДЕСЕТ ДВА ЧОВЕКА И ДОВОЉНО НАМИРНИЦА ЗА ДУГО ПУТОВАЊЕ ПО АРКТИЧКИМ ВОДАМА. СЕДАМНАЕСТ МЕСЕЦИ КАСНИЈЕ „ДИСКАВЕРИ" ЈЕ ЈЕДВА УПЛОВИО У ГЛАЗГОВСКУ ЛУКУ СА ОСАМ ИЗГЛАДНЕЛИХ И ИЗМУЧЕНИХ ЉУДИ. ЗАПОВЕДНИК ЈЕ БИО ОБИЧАН МОРНАР. ОНО ШТО СЕ ЗБИЛО ТОКОМ ПУТОВАЊА ЈЕДНА ЈЕ ОД НАЈВЕЋИХ МИСТЕРИЈА У АНАЛИМА ПОМОРСКИХ ИСТРАЖИВАЊА

Карта Лабрадора на којој је уцртано кретање „Дискаверија"

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" И ЗООЛОШКОГ ВРТА БЕОГРАДА

ПРЕПОЗНАЈ МЕ - БИЋУ ТВОЈ!

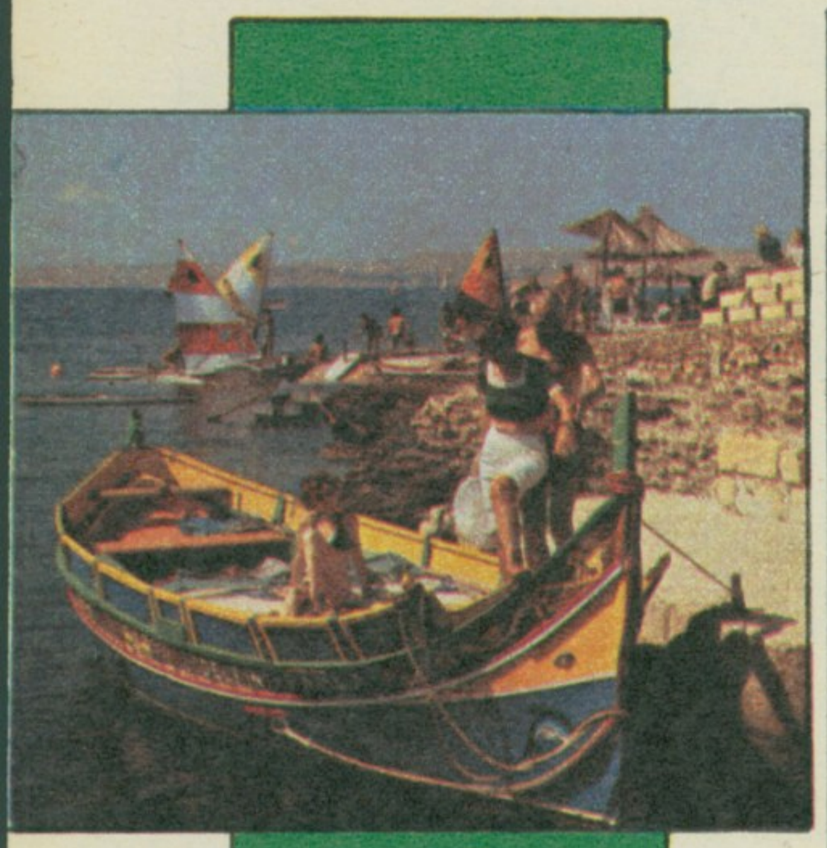
Од вас зависи у чију ће школу стићи „Забавникова" екипа. Кога ће одвести седам дана на сунчано острво Малту видећемо на крају игре, али да већ сада можете да будете кандидат за једну од наших награда - то је сасвим извесно

У овом броју објављујемо ШЕСТИ ЗАДАТАК. Из претходних бројева видели сте задаци нису тешки - треба само уочити боје на мрежи коцке - после тога је све једноставно. У наредна два броја објавићемо још по два задатка на којима треба да препознате ликове животиња.

НАГРАДЕ су појединачне и колективне. Не пропустите прилику да добијете једну од 143 награде које ће вам причинити задовољство. JAT-ов AIR LIFT ће два добитника са по два госта одвести на Малту а тамо ће ићи они добитници који реше све задатке и којима се у току извлачења „насмеши" срећа. За ове награде конкуришу сви аутори тачно решених задатака без обзира да ли су конкурисали са школом или појединачно. Разлика је једино у томе што ће добитник, који је конкурисао са школом, са собом повести свог учитеља или наставника. Они који конкуришу појединачно на пут воде сапутника по својој жељи.

ПОСЕБНЕ НАГРАДЕ добиће три школе које на конкурс пошаљу највећи број тачно решених задатака. Њима у посету долазе „Забавникове" екипе које ће посебно за сваку, осмислити сусрете са познатим личностима културног и забавног живота.

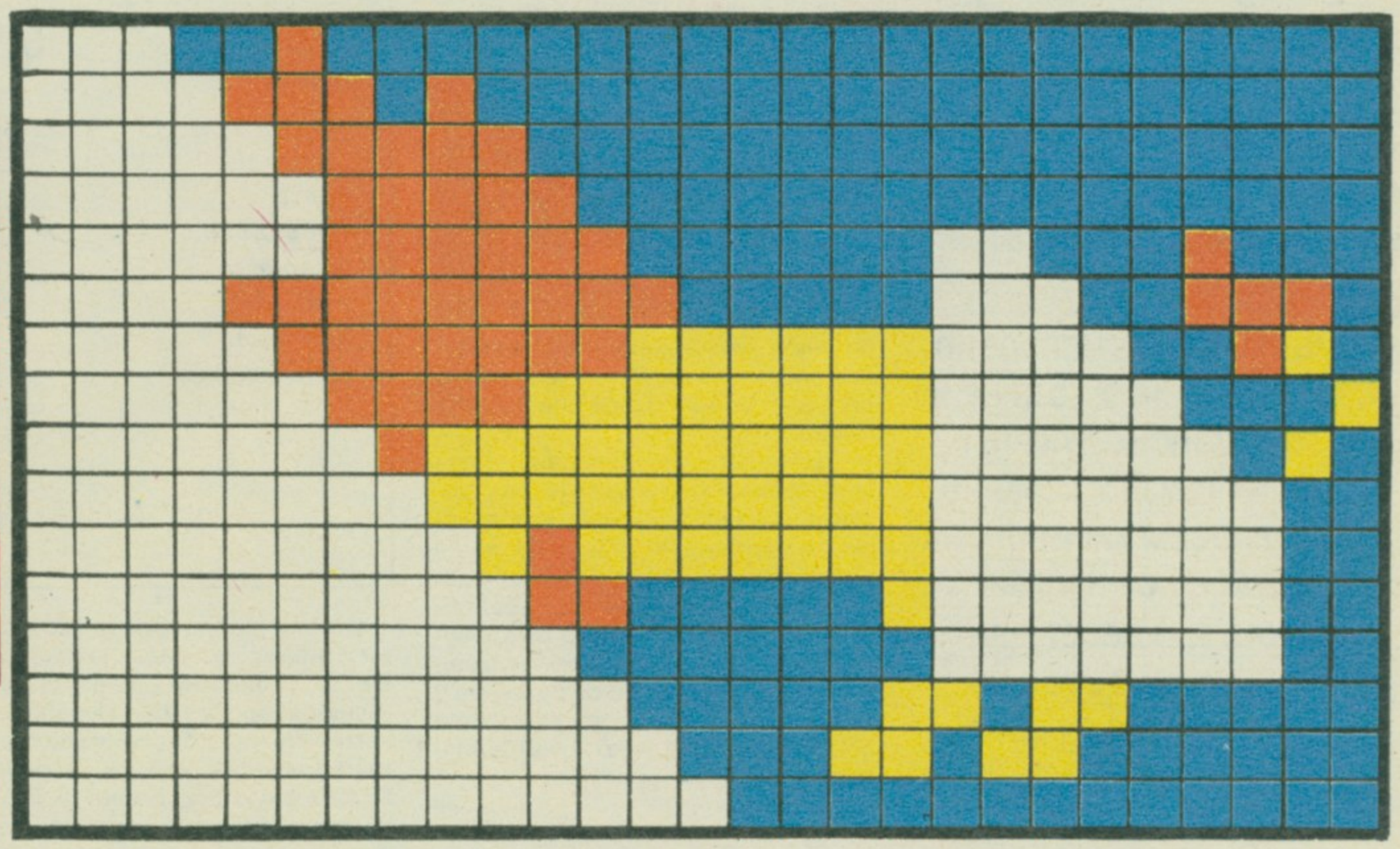
НЕ ЗАБОРАВИТЕ: Сваки учесник игре потребно је да реши свих 16 задатака које ћемо објавити до краја игре.

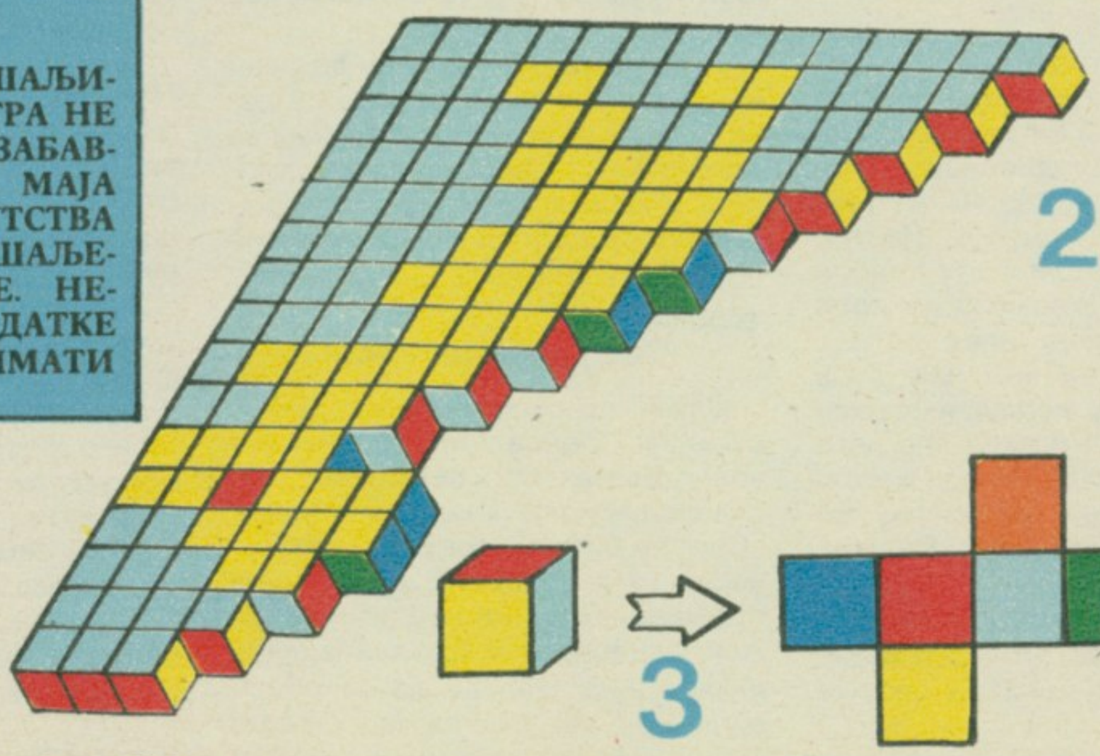
Седмодневни одмор на Малти

ВАЖНО:

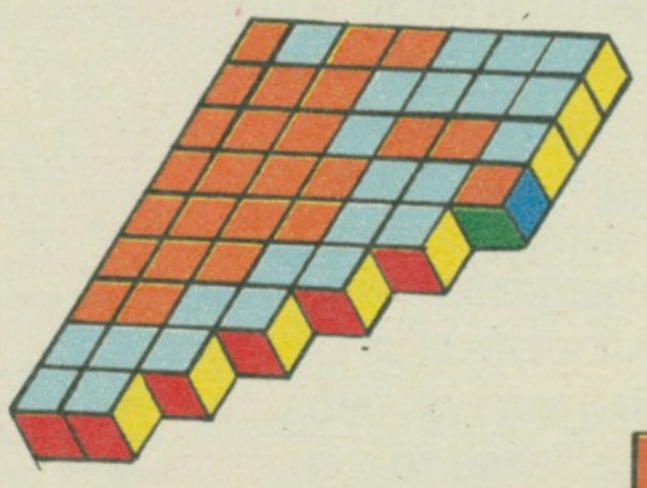
ЗАДАТКЕ НЕ ШАЉИТЕ ДОК СЕ ИГРА НЕ ЗАВРШИ. У „ЗАБАВНИКУ" ОД 8. МАЈА ДАЋЕМО УПУТСТВА КАКО ДА ПОШАЉЕТЕ ОДГОВОРЕ. НЕПОТПУНЕ ЗАДАТКЕ НЕЋЕМО УЗИМАТИ У ОБЗИР!

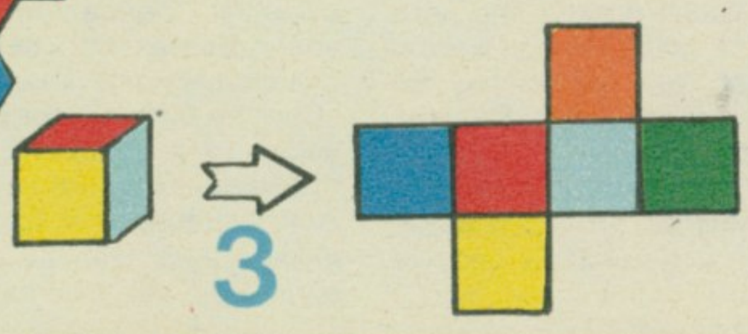
1

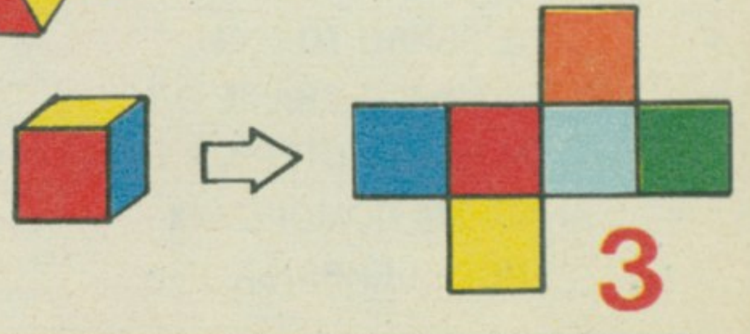
2

2

3

3

ШЕСТИ НАГРАДНИ ЗАДАТАК

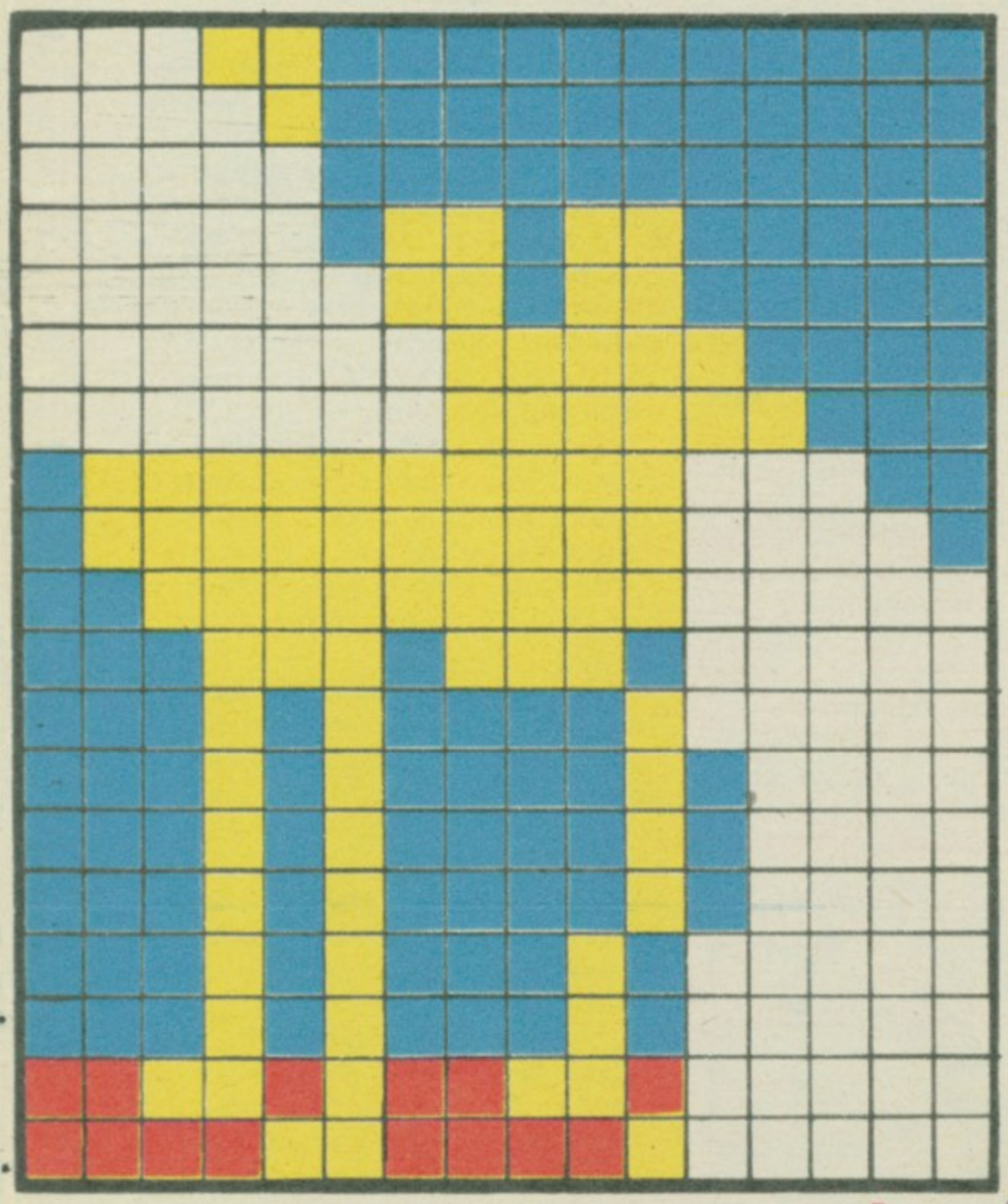
Мозаици које вам нудимо састављени су из, по редоследу боја и величини, потпуно истих коцака. Десила се, међутим, једна незгода. Из ових мозаика, као и из оних које смо објавили и које ћемо објавити до краја игре, испали су по један или два дела. Они су пред вама (слике под бројем 2) али су тако „пали" да им се види само полеђина и део неких бочних страница. Уз помоћ мреже (растављене) коцке коју вам дајемо (слике под бројем 3) моћи ћете да схватите и реконструишете праве слике мозаика (слике под бројем 1).

Слике под 1: Зид или мозаик у који ћете одговарајућим бојама уцртати решења.

Слике под 2: Делови који су испали из мозаика са сликом полеђине.

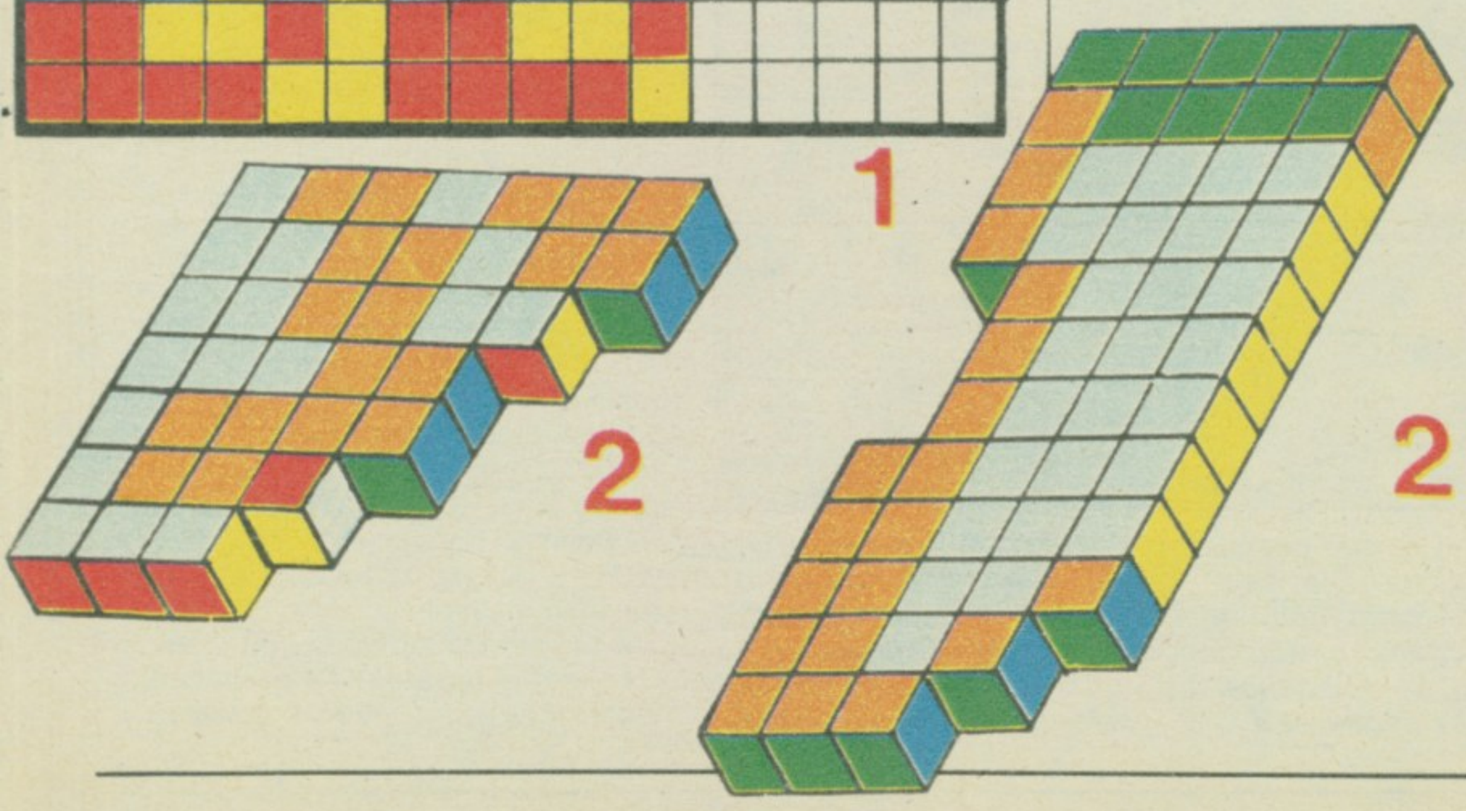
Слике под 3: Пошто су све коцке од којих су направљени ови мозаици исте, дајемо вам мрежу коцке (за сваки понаособ) како бисте видели распоред боја на коцки.

Ако правилно реконструишете наше мозаике и у слике под бројем 1 уцртате све боје правилно, добићете две животиње. Наставите тако и у наредним задацима. Кад скупите све ликове (16) које ћемо објавити и на крају игре их пошаљете на нашу адресу - надајте се наградама.

1

2

2

Вук као пас из комшилука

ДОРИЈАН УМЕ ДА ШЕНИ

Доријанов пут у бољи живот почео је у једној обичној картонској кутији с поклопцем избушеним као сито. У њој је са родне Пештери стигао у Београд, потпуно збуњен, чак преплашен. Дугим труцкањем аутобуса, мирисима непознатих људи.

Доријан се иначе радовао људима. Истина, они су га одвојили од мајке, али он то више није знао: умиљато им се врзмао око ногу захвалан за сваку боцу млека којим су га хранили. Ту његову склоност ка дружењу са људима брзо су приметили у Зоолошком врту где су га послали пештерски ловци. Није режао, показивао зубе храниоцима. Прибијао је њушку уз жицу кавеза, ишчекујући да га, као некад, помилују. Али, више није био безазлено штене. Имао је већ шест месеци и све веће и оштрије очњаке. Требало је имати поприлично храбрости па помиловати полуодраслог вука. И љубави, разуме се.

И једно и друго имала су два студента - Александар Туцовић и Бранко Павловић, помоћници храниоца. Почели су све дуже да се задржавају поред Доријановог кавеза а онда, једног дана, решили су да уђу у њега. Доријан као да је заборавио ко је: почео је да шени. Свог порекла досетио се тек када су хтели да га узму у руке: зарежао је тихо, претећи, покушао да угризе. Међутим, то студенте није обесхрабрило. Решили су да припитоме вука. Двадесетак дана по Доријановом доласку у Врт већ су му уносили храну у кавез, гурали му руке у чељусти да би се привикао на мирис њихове коже.

Онда је на ред дошло привикавање на поводац: Александар је одлучио да Доријана, као неког добро васпитаног пса, прошета по Врту. Е, ту лекцију млади вук је теже савладао: јесте да је волео људе, да се везао за Александра, али тај каиш око врата био је, ипак, превише. Међутим, избор није био баш велики. Покорио се. Сада, пола година касније, тешко је рећи ко се највише радовао овим шетњама по Врту: Доријан, Александар или деца. Није то била мала ствар срести се очи у очи са правим вуком и помиловати га као пса из комшилука. А Доријан је у свему томе очигледно уживао. Толико да је Александар одлучио да га изведе ван зидина Врта.

Вук на Калемегдану узбудио је духове. Обавештене су надлежне службе, за сваки случај. И оне су реаговале, по закону и прописима. Патрола милиције пресрела је једног дана човека и вука у шетњи. И док је човек то схватио као обичан сусрет, вук се - уплашио. Непознати људи, у непознатим оделима, па још са неком чудном справом из које су допирали шуштави, нејасни звуци, напросто су слудели Доријана. Шта је могао шумски створ него да се завуче под Александров монтгомери мантил, пропне се на задње ноге и прислони њушку уз заштитника? Сцена неочекивана и за младог студента и за милиционере.

Овај, по свом исходу. заиста необичан, сусрет дао је Александру идеју да Доријана „позове" на рођендан. Понашање његовог љубимца било је изнад свих очекивања: Доријан није грицкао тепих, оштрио зубе на намештају, завијао. Владање му је било примерно ако се изузме то што је с уживањем покидао мрежу на тениском рекету. Чак је импровизовану постељу поделио са Александровим хрчком: право чудо од доброте када се зна да је месождерима у крви убијање ситнијих животиња.

Своју нимало зверску нарав Доријан показује сваког дана проводећи највећи део времена у кавезу са три рођака - штенета немачког овчара. Пушта их да се пењу по њему, гризу га за уши, вуку га за реп. Све то време као да сањари, у Врту су давно „провалили" о коме. Керуши Дини. Она је једини створ на свету коме он дозвољава да пије млеко пре њега. Дини, лака срца, препусти и најбољи комад меса а она то прихвата. На пажњу одговара пажњом. Он даје, она узима. Љубав је, кажу, обострана. Ваљда му зато онако пажљиво оближе њушку како би био чист и сјајан. При том јој мирис шумске звери нимало не смета. И шта још да кажемо о Доријану, живој маскоти београдског зоолошког врта? Да уз Дину и немачке овчаре воли још и цртане филмове. Очигледно, није нимало налик на Злог вука. То чврсто верује и Александар, ипак, у сваком тренутку има на уму и ону пословицу: „Вук длаку мења, али..."

О. Вукадиновић

ИСТРАЖУЈЕМО ЗА ВАС:

порекло сујеверја – брачни (и неки други) симболи

ТОРТА ЈЕ ОСТАЛА, ЖРТВА СЕ ЗАБОРАВИЛА

ТРЕБА ПРОБАТИ СВАДБЕНИ КОЛАЧ. ТО ЈЕ У РЕДУ. АЛИ, КАКО ГА СТАВИТИ ПОД ГЛАВУ?

Овај лицидерски колач, испечен у чехословачком граду Пардубице, намењен је венчаним паровима као симбол будућег срећног живота

Једна песма каже да постоји сто начина да се напусти драги. А како до тог драгог, који ће можда постати и будући супруг, уопште доћи? И за то постоји бар сто начина. Треба, на пример, ставити парче свадбеног колача под јастук и – усниће се будући муж. Или ставити детелину с четири листа у ципелу, ципелу на ногу (у другој ципели не мора ништа да се налази сем, наравно, друге ноге) и кренути... Прва особа на коју девојка наиђе, под условом да је то „неко" мушког рода и да јој није ни тата ни било какав род, тај ће с њом стати „пред олтар".

И сами видите, све ово више спада у домен бајања него празноверја. Да вас коначно уверимо, рећи ћемо вам још један „карактеристичан" начин. Треба избројати сто белих коња и кад се то обави први мушкарац на кога наиђете „сигурно" је будући брачни друг. Пошто су се времена променила и коња има још само по ергелама, ствар се модернизовала. Уместо белих атова броје се црвени кабриолети, тачно сто таквих аутомобила, онда мора на улици да се види црвенокоса жена обучена у ружичасто, а потом мушкарац са зеленом краватом. Кад прође све ово, младић који вам први каже „здраво" је онај прави. Једноставно, зар не?

Оно што се одмах примећује је да се девојка увек бави предвиђањем ко ће јој постати супруг. Тако је бар остало записано у историјату сујеверја, а сујеверје „вуче" корене из прошлости. Сад су се времена, на срећу, променила.

Много тога је, ипак, остало као спомен на давно доба. Као прво бела венчаница. Додуше, има жена које ће у корак оном судбоносном „да" поћи у шареној хаљини, панталонама или џинсу. Међутим, и даље највише жена бира бело као симбол чистоте и невиности.

Ево шта је о овој боји рекао познати сликар Василиј Кандински: „Бело делује на нашу душу попут апсолутне тишине. Та тишина није смрт, она је препуна живих могућности. То је једно ништа пуно младалачке радости или, боље речено, једно ништа пре сваког рођења, пре сваког почетка".

Да ли је неко у браку препознаје се лако, по бурми (мада и ово више није правило јер има пуно људи који, из ко зна којих разлога, одбијају да носе овај „издајнички" прстен). Бурме и друго прстење налазимо још у древном Египту, касније и у грчкој и римској традицији. Кружног облика као симбол савршенства и вечног спајања, прстен је одувек имао посебан значај. Поред тога што се обавезно давао за веридбу и венчање било је обележје ауторитета и статуса а остао је и као „средство" против урока и демона.

Углавном се бурма ставља на трећи прст леве руке. У средњем веку погрешно се веровало да од овог прста право до срца иде посебан нерв. Остало је забележено да је 1493. године Лукреција Борџија била верена и да јој је стављен прстен на прст „чија вена води до срца".

Венчано славље тешко да може да прође без свадбене торте. Да би се богови умилостивили, у паганска времена приношена им је жртва. Данас би, у најмању руку, било неукусно обавити тај чин. Торта је (ни крива ни дужна) преузела на себе ту „жртву".

Кад смо већ код свечаног колача, споменућемо и рођенданску торту. Њен значај за слављеника је што, у једном „цугу", треба да угаси све своје године представљене свећицама. Већ смо говорили о значају који има човеков дах јер симболизује његову душу. Значи, кад слављеник одједном угаси све свећице, то ће му бити „гаранција" да ће се жеља, коју је замислио испунити.

Верује се да ће се она неудата девојка која прва успе да ухвати младин венчани букет, венчати у току следеће године. У поверењу, знамо једну која је двапут хватала такозвани бидермајер и још није у браку.

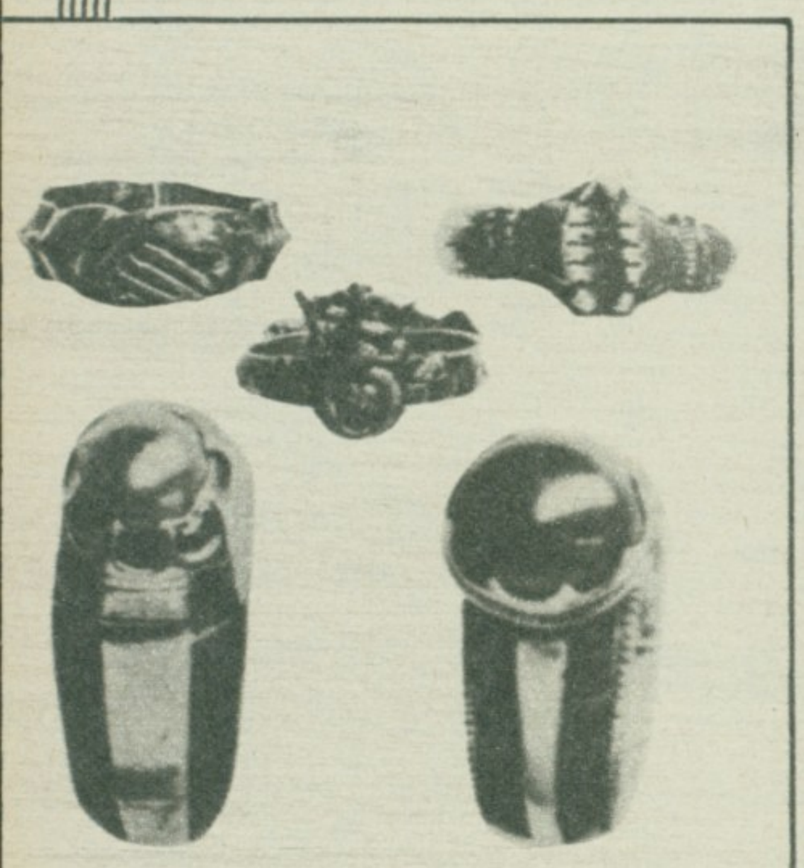
Младожење би требало да пренесу младу преко кућног прага. Ово сујеверје остало је вероватно из времена отмица, кад је мушкарац буквално морао да украде своју драгану. Или је разлог што мора да се избегне могућност да жена посрне на кућном прагу што би био лош знак за будући заједнички живот.

После венчања почиње медени месец. Овај назив потиче из северне Европе кад је била обавеза да младенци месец дана, уместо воде, пију медовину. Обичај се изгубио, назив је остао.

Ако у тренутку кад новопечени супружници напуштају општину (или цркву) наиђу на оџачара, то је добар знак. Оџачари који раде с пепелом и чађи, „срећковићи" су јер се и пепео и чађ сматрају симболима плодности.

Новине су забележиле да је 1947. године, на дан венчања британске краљице Елизабете и принца Филипа, поред њих „случајно" прошао оџачар с којим се младожења и руковао.

У следећем броју говорићемо о сујеверју везаном за различите професије. **В. Софреновић**

Три мања прстена су бурме различитих облика а истог значења. Спојене руке, крунисано срце и ломљење јаца за срећу, симболи јединства и среће за младенце. Два већа прстена су вереничка

Оџачар се сматра срећковићем, још ако „случајно" наиђе после обављене церемоније венчања, то ће значити да ће брачна заједница сигурно успети

ШКОЛСКА САМОПОСЛУГА

И УЧИТЕЉИ НА УЧЕЊЕ!

НАШ ГОСТ:

ФРАНЦИ ПИВЕЦ, председник Републичког комитета за васпитање, образовање и физичку културу СР Словеније

За усмерењаке и њихове родитеље

Од септембра ове године, у првом разреду средње школе, на целом подручју СР Србије радиће се по новим плановима и програмима. Промене су такве да се може говорити о новој средњој школи. Редакцији „Политикиног забавника" већ су почела да стижу писма читалаца-будућих усмерењака и њихових родитеља. У жељи да им помогнемо, увели смо страну, на којој ће наћи све што их занима из ове области.

Промене у образовању, до којих ће доћи у СР Словенији, нису коренште, па се стога не може говорити о „реформи реформе". Намера је да се образовање прилагоди систему дугорочног развоја, заправо, да се школским системом обезбеде кадрови који ће бити потребни у будућности.

– У првом нацрту реформе – каже Франци Пивец – намера нам је била да повећамо техничко образовање ученика према захтевима модерног, технолошког развоја друштва. Али, резултати нису испунили очекивања. Сада је наш задатак да видимо и размотримо шта је учињено, шта направимо идеалне програме, али то неће вредети ако их наставни кадар успешно не остварује. Због тога морамо пре свега да мењамо учитеље. Неопходно је да се стално усавршавају и због тога смо предвидели програме који ће их на то обавезивати.

● **Од приближно 90 школских програма сада ће их бити 60. Шта се хтело тим смањивањем?**

– Трудимо се да што више програма задржимо у једној школи. Наш циљ је и даље јединствена средња школа. Не желимо да се враћамо у класно подвојену нити у школу без слуха за способности и жеље ученика. Кад говоримо о образовању, важно је да имамо на уму универзитет јер смо постигли и да стратегијом малих корака исправимо грешке.

● **Шта, по вашем мишљењу, превасходно, треба мењати у досадашњем систему образовања?**

– Сматрам да је тежина општег дела програма образовања била лоше одмерена. Једнима је било претешко, другима прелако. Зато ћемо сада настојати да програми буду прилагођени способностима и склоностима ученика и што је веома важно, уклопићемо општеобразовни програм у стручни део образовања.

● **Чему се сада даје предност?**

– Природним наукама и техници. Али, то захтева велика материјална средства, улагања у изградњу и проширење лабораторија, кабинета, нову опрему...

● **Да ли остварење ових промена зависи од материјалних улагања у школство?**

– Не. Све углавном зависи од учитеља пошто он на децу преноси своја знања. Можемо ми да

Илустровао: Димитрије Костић

нам је то критеријум за неопходне промене у средњој школи. Захваљујући добром средњошколском образовању могу се стварати врхунски стручњаци, кадар који нам је потребан. Не можемо да се определимо за средње школе које би давале ускостручне људе, без довољно општег знања за настављање образовања на факултету. А ни обратно. Треба постићи и једно и друго. Млади код нас тврде да је то немогуће. Међутим, верујем да би они први били против да се вратимо на школе са радничким занимањима. У томе је тежина и сложеност ове наше ситуације.

Душа Дамјановић

Купон с ликом Паје исеците и залепите на дописницу или коверат. Слободно питајте – стручњаци одговарају

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Чула сам да се уводи нови предмет, мислим да се зове информатика. Занима ме да ли је то тачно и да ли то значи да ћемо поред књига и осталог школског прибора морати да купујемо и компјутере?

САНДРА ТОМИЋ
Шабац

Информатика и рачунарство уводе се као нови предмет, али ученици неће бити обавезни да набављају личне рачунаре. Свака школа имаће кабинет опремљен за извођење наставе из овог предмета.

ЛИКОВНА СТРУКА

Завршавам осми разред и пошто највише волим да цртам желела бих да се упишем у неку школу у којој се учи за дизајнера. Одговорите ми да ли има таквих занимања и да ли постоји ликовна струка?

МАРИЈАНА НОВАКОВИЋ
Гроцка

Ликовна струка постоји и можеш да бираш чиме ћеш да се бавиш: текстилом, амбалажом или нечим шестим. Уосталом, ево тих занимања: техничар дизајна текстила, техничар дизајна амбалаже, техничар дизајна текстила и одевања, техничар дизајна индустријских производа, техничар дизајна графика и ликовни техничар.

НЕСУЂЕНИ ЛЕКАР

Желео сам да студирам медицину и зато сам се уписао на здравствену струку. Међутим, сада у четвртом разреду имам добар успех што значи да немам никаквих шанси да се упишем на медицину. Вероватно постоје још неки факултети, осим медицине и стоматологије, где могу да наставим школовање?

ВЛАДИМИР ЈОВАНОВИЋ
Београд

После завршене здравствене струке, поред медицинског и стоматолошког, школовање се може наставити и на овим факултетима: фармацеутском, ветеринарском, дефектолошком, пољопривредном, на факултету политичких наука и факултету организационих наука.

ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ

НЕПОЗНАТО

Таленат и лепота

САСВИМ НОВО ИМЕ НА СВЕТСКОЈ РОК СЦЕНИ ЈЕ ПРЕЛЕПА ПЕВАЧИЦА РОЗИ ВЕЛА. ДОНЕДАВНО ЈЕ РАДИЛА КАО ВРЛО ЦЕЊЕН ФОТО-МОДЕЛ ЗА МАГАЗИНЕ А ОНДА ЈЕ ОСТВАРИЛА СВОЈУ ДАВНАШЊУ ЖЕЉУ И ПОТПУНО СЕ ПОСВЕТИЛА МУЗИЦИ. ЊЕН ДЕБИ АЛБУМ „ЗУЗУ", НЕДАВНО СЕ ПОЈАВИО И КОД НАС.

Биографија Рози Веле је типична за холивудске звезде. Рођена је у богатом и конзервативном Тексасу, и као клинку су је терали да свира клавир и припремали за оперску певачицу. У средњој школи почео је да је занима рок и убрзо је рекла збогом операма типа „Кармен". Много је више волела музику коју је у то време свирао Џими Хендрикс. Њен пријатељ фотограф је први схватио да она има талента за посао фото-модела. Задивљен њеним стилом, дугом, коврџавом црвеном косом и фотогеничним лицем, предложио јој је да направе пар снимака.

Убрзо потом се преселила у Њујорк и потпуно посветила каријери фото-модела. У следећих десет година постала је једна од врхунских манекенки и модела Америке. Иако је у томе била врло успешна, то је ипак била само успутна делатност. Њена главна амбиција је била да се бави музиком. Уз братовљеву помоћ постепено је опремила мали тонски студио у свом стану на Менхетну. Ту је направила прве демо-снимке које је понудила дискографским кућама. Убрзо је потписала уговор за компанију A&M, што јој је омогућило да сарађује са чувеним продуцентом Геријем Кецом. То јој је било врло битно јер је Гери радио као продуцент са њеном омиљеном групом Steely Dan, чије су плоче доста утицале на њен рад. У исто време, за музичке сараднике добила је два кључна члана овог, некад популарног састава: Доналда Фагена и Волтера Бејкера. Са њима је остварила и свој деби албум „Зузу".

Нисам савршена

Појаву Рози Веле је већи део критике дочекао изузетно повољно. Наравно, сви су приметили њену лепоту али нико јој није оспорио и таленат. У њеној музици се осећа лакоћа и свежина а дугогодишње искуство пред камерама јој даје неопходну лежерност и спонтаност. Иако је сви дочекују комплиментима, она у интервјуима себе приказује сасвим другачије:

– Имам тако много мана. Требало би упорније да вежбам. Креативност је у супротности са лењошћу, а ја по цео дан седим за клавиром. Опуштам се само у редовним шетњама Њујорком.

Њен албум поседује сањив, опуштајући и осећајан звук у коме се препознају различити утицаји. Девет песама су, како она каже „поруке девојкама које се везују за мушкарце који се никада не сете да окрену телефон". Ако музика с времена на време и подсети на плоче састава Steely Dan, то је више зато што је Рози одрасла уз њихове песме, а мање због тога што су на њој радили Фаген и Бејкер.

– У дискографској кући сматрају да је добро што иза себе имам проверене музичаре. Ни ја се тога не стидим иако неко може да по-

ГАРАВЕ ОБРВЕ

Кад се пре пар година појавила, словеначка група Videosex важила је за типичан техно поп састав. Међутим, на свом другом албуму „Lacrimae Christi", који се појавио пре две године, почели су да праве музику све ближу џез стандардима. Сада су се усмерили у новом, али логичном правцу. Недавно се појавио њихов мини ЛП „Свет је опет млад" на коме су се нашле обраде словеначких фестивалских песама из шездесетих година. За ту прилику је певачица Ања Рупел променила фризуру, нагаравила обрве и дречаво накарминисала уста. Остали чланови групе извукли су однекуд старе џемпере, штофане панталоне и старинске сакое покушавајући да дочарају моду шездесетих година.

На плочи се нашло шест обрада старих песама које звуче врло аутентично иако су одсвиране на савременим електронским инструментима. Иако су у питању обраде, чланови Videosexa су се трудили да песме звуче што је могуће више верно оригиналу. И заиста, велики словеначки хитови „Вози ме влак в дальаве", „Земља плеше" и „Орион" звуче као да их у пратњи ревијских оркестара певају звезде из прошлости.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Својевремено сам се веома плашио изласка на сцену. Једини начин да то победим био је да убедим себе како сам најбољи. Мораш веровати да изгледаш одлично, иначе не би на сцени радио све оно што ја чиним. Себе сам довео у стање да верујем како сам божји поклон свету, а девојкама нарочито."

Ричард Батлер (Psychodelic Furs)

мисли како су ми они све смислили. Тачније, може се закључити како сам ја један од продуката Steely Dana што наравно није тачно. На плочи су се нашли исти аранжмани какве сам и код куће смислила. Све је већ било припремљено кад су се Фаген и Бејкер појавили на снимању. Они су уградили неке ситнице, њихове идеје су се само одлично уклопиле.

Магични осмех

Бејкер и Фаген су последњу заједничку плочу, као Steely Dan, издали још 1980. године и тада су се споразумно разишли. Био је то одличан албум „Gaucho" и многи су жалили због тог разлаза. После рада на албуму Рози Веле одлучили су да поново удруже снаге и сниме нешто ново. Многи сматрају да је тој одлуци допринела Рози Вела. Она је по обичају скромна.

- Била сам само копча у целој ствари. Више сам била сведок при њиховом сусрету. Све се то догодило случајно, баш на снимању моје плоче.

Сви заједно су већ планирали да раде на њеном новом албуму. Такође се спремају за концерте, а придружиће им се још један члан групе Steeely Dan, Мајкл Мекдоналд.

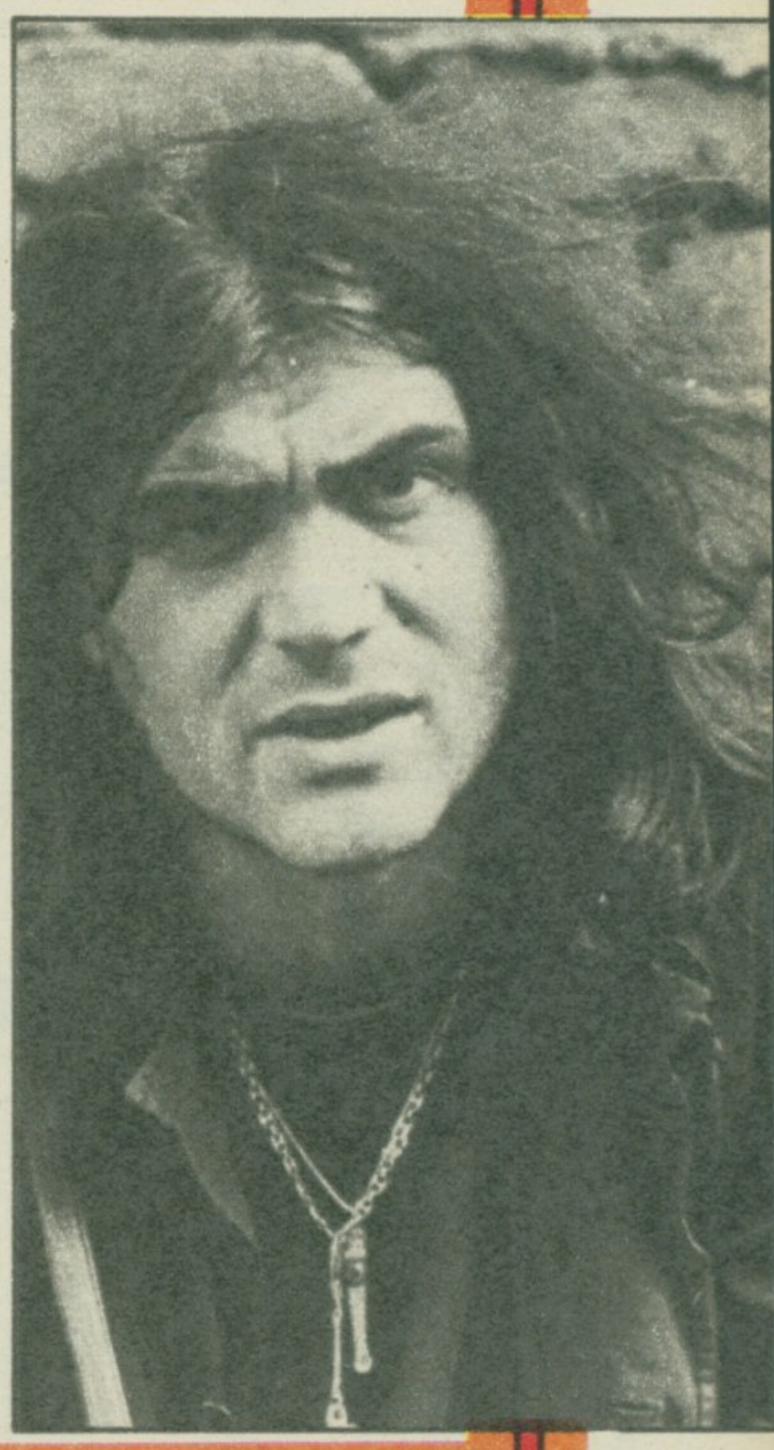
- Он је мој најдражи певач свих времена. Има глас анђела, а песме су му дивне. Са њима је тако једноставно сарађивати. Мене често питају да ли то што сам нагло успела плаши људе око мене. Пре бих рекла да су они више сумњичави него уплашени. Трудим се да око себе ширим мир и доброту. Такође ме питају да ли сам можда пожелела да сам мање лепа па да људи више пажње посвете мојој музици. Ама, ја уопште не мислим да сам лепа. Чиста је срећа што сам постала модел. Увек сам се много више ослањала на интуицију и дух него на изглед и тело.

Рози се још бави послом фото-модела и то највише због новца. Иако је њен хит сингл „Магични осмех" („Magic Smile") доспео прилично високо на топ листе била је приморана да сама финансира снимање видео-спота за њега. Буџет дискографске куће није био довољан за одлазак на Барбадос где је спот снимљен. Самим тим она о послу фото-модела нема никаквих илузија:

- То је само обичан посао који ми даје слободу да компонујем, негујем дугачку косу и свирам клавир. У сваком случају боље је него бити келнерица. Позирање ме ни на један начин не стимулише интелектуално и понекад се осећам као лутка. То једноставно није моја суштина, јер моја суштина су моје емоције, оно о чему пишем - моја музика. То сам права ја.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

„ЗАДЊИ ВОЗ ЗА ЧАЧАК"

Узми задњи воз за Чачак
пут је веома дугачак
исплати се када стигнеш
психички се одма' дигнеш.
О не, не, не...
Са Овчара и Каблара
песма стара!
Морам наћи пут до Чачка
ту је врела крв јуначка,
само жеља да ме мине
после може да се гине.
О не, не, не...
Са Овчара и Каблара
песма стара!
Дај ми барем наде зрачак
кажи где је пут за Чачак,
ја сам Божјом руком вођен
да умирем где сам рођен.
О не, не, не...
Са Овчара и Каблара
песма стара!

музика: Нил Дајмонд
текст: Бора Ђорђевић
изводи: Рибља чорба

МАМА РОК

У свом новом налету на дискографско тржиште Тина Тарнер бележи највеће успехе у каријери. Тренутно се налази на европској турнеји која је потпуно распродата. Светска промоција њеног последњег албума „Укини сва правила"(„Break Every Rule"), који је продат у више од четири милиона примерака, садржаће деведесет концерата. У Европи ће турнеја, која је започета 4. марта са два узастопна концерта у Минхену и бити завршена 20. јуна у Лондону, обухватити тридесет градова. Тина планира чак осам концерата у лондонској „Вембли" арени, што није никаква лудост, јер су карте већ месецима унапред разграбљене. Поред тога. Тина је утврђујући свој статус у Немачкој, поново навратила до Минхена, где је одржала још пет концерата. Из Европе, цела екипа се у другој половини године сели на свирке у Северну Америку. Јануар следеће године резервисан је за Јужну Америку, фебруар за Аустралију и Нови Зеланд а март за Азију и Јапан.

ЛАЖНИ ОТАЦ

Филип Дик

— Вечера је на столу! – довикнула је Џун Волтон. – Иди у гаражу и позови оца!

Чарлс је оклевао. Имао је само осам година, а невоља која га је мучила узнемирила би и самог цара Соломона. – Ја... овај...

– Шта је? Да није отишао код Андерсонових?

– У гаражи је – рекао је Чарлс. – Али... прича са собом.

– Свашта! Твој отац никада не прича сам са собом.

Мајка је изнела супу на сто. – Шта ти је, дете? Иди и зови га!

– Не знам кога од њих двојице да зовем. Исто изгледају! – промуцао је дечак.

– Дечаче... – почела је мајка љутито, али у том тренутку у кухињу је ушао Тед Волтон.

– Охо! – весело је узвикнуо – Пилећи паприкаш! – Тед Волтон је био тридесетогодишњак, пријатног изгледа, природних очију, висок и снажан. Руком је махнуо Чарлсу. – Хајде, седај да почнемо.

Џун Волтон је погледала сина испод ока. Чарлс је укочено седео, блед као крпа. Није се померио, није развио салвету, није ни пипнуо млеко. Усне су му се мицале без гласа.

– Шта ти је? – забринуто га је запитала мајка.

– Онај други – Чарлс је мумлао себи у браду, – онај други је ушао овде.

– Шта говориш, мили? Који други?

Тед се тргао. У једном веома кратком тренутку, лице му је изгубило сваку сличност са Тедом Волтоном. Уобичајени изглед уморног доброћудног оца је нестао, али да се у секунду врати, или готово врати. Затим се насмејао и наставио да прича и шали се. Али, нешто страшно ипак није било у реду.

– Онај други, – шапутао је Чарлс. Руке су почеле да му се тресу. Нагло је скочио и измакао се од стола. – Бежи! – викнуо је. – Губи се одавде! Излетео је из трпезарије и залупио врата.

Мајка је згрануто гледала за њим. – Тај деран и ја морамо озбиљно да попричамо! – рекао је Тед Волтон леденим гласом. Устао је и пошао уз степенице.

Чарлс је хитро затворио врата своје собе. За собом је већ чуо тешке кораке. Иако слеђен од страха, отворио је прозор и успузао се на кров. Одатле се пребацио на гране трешње, скочио на влажну траву и кроз мрак потрчао ка гаражи. Дахћући, једва је нашао батеријску лампу у џепу, тихо отворио врата и опрезно ушао.

У гаражи није било никог. Само алат, косилица, канта бензина. Лево од врата велика канта за смеће. На њој гомила старих новина, убуђалих и влажних. Чарлс је почео да их баца по поду, док није дошао до поклопца. Оклевајући, подига га је... и завриштао. Испустио је батерију и одскочио. Гаражу је прогутао мрак. Јецајући, Чарлс је некако натерао себе да клекне и да у прашини потражи лампу. Напипао ју је, поново упали и уперио сноп светлости у канту.

Ово је заиста бомба

Онај други успео је да га нагура на само дно канте. Међу осушено лишће и старе картонске кутије. Још је довољно личио на оца да га препозна. Позлило му је. Зажмурио је и стегао ивицу канте. Канте у којој су лежали остаци његовог правог оца. Остаци који оном другом нису били потребни.

Крећући се као робот, Чарлс је узео грабуље и њима додирнуо остатке. Били су сасушени. Распадали су се од додира грабуља шуштећи. Личили су на одбачену змијску кожу. Празну кожу. Утроба је нестала. Све што је остало од оца била је само ова сасушена кожа, гомилица на дну канте за отпатке. Оно што је онај други оставио. Остало је прождерао. Узео је утробу и заузео место оца.

Шум.

Испустио је грабуље и полетео ка вратима. Лажни отац долазио је стазом од куће. – Чарли! – љутито је дозивао. – Чекај само да те пропустим кроз шаке...

Чарлс је потрчао као без душе. Прескочио је ограду, пролетео кроз башту Андерсонових и истрчао на улицу Мепл. Куда да бежи? Лажни отац ће га, пре или касније, наћи.

– Шта хоћеш? – набусито га је запитао Тони Перети, стар пуних 14 година, крупан и снажан. Млатио је све клинце у комшилуку.

Чарлс је дрхтао. – Перети, молим те да ми помогнеш... – Гледајући у земљу, Чарлс је муцајући испричао шта се догодило. – Истина је, све је истина! Дођи да ти покажем! Са задње стране пришли су Чарлсовој кући. Башта је била тиха и мрачна, врата затворена. Пришуњали су се кући и провирили кроз прозор дневне собе.

Госпођа Волтон седела је на софи и крпила кошуљу. Изгледала је забринута и тужна. Преко пута је седео Лажни отац. Читао је новине у очевој фотељи и пијуцкао пиво.

– Изгледа баш као твој отац – сумњичаво је поршаптао Перети. – Сигуран си да ме не завитлаваш?

Чарлс га је одвео у гаражу и показао му канту. Перети је завукао руку и пажљиво извукао суве, шушкаве остатке. Распростео их је по поду и наместио тако да су добили обрисе очевог тела. Били су безбојни, готово провидни.

– То је све – Чарлсу су се очи напуниле сузама. – Све што је од њега остало. Онај створ му је узео утробу.

Перети је пребледео. Дрхтавим рукама покупио је остатке и вратио их у канту. – Ово је заиста бомба! Кажеш да си их видео заједно, обојицу?

– Разговарали су. Исто су изгледали. Отац и двојник. – Чарлс је сада гласно ридао. Појео га је. И онда дошао у кућу. И правио се као да је он отац. Убио га је и појео му утробу!

– Слушај, малиша! – Перети је одлучно почео. – Ово је заиста рђава ствар. Морамо да мућнемо главом. Прво треба да смислимо како ћемо да га убијемо. Погледао је у своју ловачку пушку коју је за сваки случај понео са собом. – Не верујем да ће нам ово помоћи. Мора да је много јак кад је могао да среди онакву људескару!

Изашли су из гараже и поново се пришуњали прозору. Џун Волтон је нервозно шетала кроз собу кршећи прсте.

– Никада није остао напољу овако касно! Био је страшно узнемирен, уплашен – од тебе! И не кривим га... Шта је уопште теби? Тако си чудан! – Пошла је у хол. – Идем да зовем суседе!

Лажни отац бесно је гледао за њом. А онда се нешто страшно одиграло.

– За име бога! – изустио је Перети разрогачених очију.

Чим је Џун Волтон изашла из собе, Лажни отац је клонуо у фотељи. Омлитавио је. Уста су му се отромбољила, очи добиле празан поглед. Глава му је пала на груди, као одбачена крпена лутка.

Перети се одмакао од прозора. – То је! – прошаптао је. У томе је ствар!

– Изгледа као да га је неко искључио, Перети!

– Тачно – Перети је климнуо главом узбуђено. – Споља управљају с њим. Чарлс је био ужаснут. – Мислиш ван нашег света?

Перети је нестрпљиво одмахнуо. – Изван куће. Из баште. Какав си ти трагач?

– Никакав. Чарлс је напрегао мозак. – Али, онај Боби Данијелс је одличан...

– Хајде, идемо по Данијелса. Морамо да нађемо то напољу. То га је направило и то управља с њим...

Лажни Чарлс

Три дечка пажљиво су претраживала тле. Данијелс је радио невероватном брзином. Као муња пузао је кроз цвеће, превртао камење, прочешљавао опало лишће. Перети је чувао

Илустровао: Саша Живковић

стражу са ваздушном пушком на готовс. Чарлс је био уморан, сав обамро. Све му се чинило невероватним. Лажни отац и оно што се десило његовом оцу. Само га је ужасан страх терао да тражи. Шта ако се исто деси мајци, или њему самом? Или било коме. Можда целом свету?!

– Нашао сам! Брзо долазите! – довикнуо је Данијелс пискавим гласом.

У влажном тлу, сноп Чарлијеве лампе нашао је метално тело. Зглобасти створ са безброј кривих ножица безумно је копао по тлу. Црвенкасто-смеђа буба, налик на циновског инсекта, дугачког палацавог репа, покушавала је да ископа тунел и побегне у њега.

Перети је улетео у гаражу и за трен се вратио са грабуљама. Успео је да прибоде бубу за тле, пре него што се изгубила у тунелу. Бубетина, дугачка читавих 30 центиметара је зашиштала. Као змија, њихала је главу лево-десно. Увила се и загризла грабуље које су је приковале за земљу. Из буљавих очију севала је мржња. После неколико узалудних напада на грабуље изненада се дивље извила и покушала да се устреми на дечаке.

Нешто је зазујало у Чарлијевом мозгу, као милијарде металних жица које све одједном вибрирају. Нека сила му је бацала мозак лево-десно по лобањи. Метална бука га је оглувела и смутила.

– Пуцај! – дрекнуо је Перети на Данијелса. Метак се само одбио о металну љуштуру.

– Морамо да је удавимо или спалимо – дрхтао је Перети трудећи се да чврсто држи грабуље.

– А, ту си! – Снажна рука Лажног оца шчепала је Чарлса за врат. Другом је одгурнуо Перетија који је и испустио грабуље. Буба се победоносно изгубила у тунелу.

– Не опири се! – безбојан глас, ужасна пародија очевог, шиштала је Чарлсу на уво док га је створ вукао ка гаражи. Одгурнуо је врата гараже и уз леден полусмех наредио: – Улази!

Перети се полако сагнуо и дограбио пушку. Лажни отац је осетио покрет иза себе и, једном руком чврсто држећи Чарлса, окренуо се и пошао према Перетију. – Баци ту пушку! – претећи је узвикнуо. Перети је нанишанио и погодио га у око.

Лажни отац је, као да се ништа није десило, скочио на Перетија, истргао му пушку слободном руком и завитлао је у зид куће.

Чарлс је искористио прилику. Истргао се и полетео у мрак. Где да се сакрије. Створ је између њега и куће. Ево, примиче се... Чарлс је узмицао. Када би само имао где да се сакрије...

Бамбус. Читава шума старог бамбуса иза гараже.

Нечујно се одшуњао у стабљике бамбуса. Затворише су се за њим шуштећи.

– Чарлсе – до њега је допирао глас Лажног оца. – Само одлажеш и отежаваш...

Док му је срце дивљачки лупало, Чарлс је чучнуо и шћућурио се међу бамбусове стабљике. Трулеж, коров, отпаци, стари папир, конзерве, флаше. Инсекти и смеће.

И још нешто.

Облик тих, непокретан – израстао је из пљавштине као поноћна печурка. Бели стуб, маса пулпе која се влажно пресијавала на месечини, обавијена паучинастим велом. Имала је ноге и руке недовршеног облика. Недефинисану, полуформирану главу. Али, Чарлс је препознао

Лажна мајка. Расте овде на отпаду, у влази. Скоро је готова. Још неколико дана и достићи ће зрелост. За сада ларва, бела, мекана, влажна, коју ће сунце загрејати и осушити. Појавиће се из чауре и када мајка дође у гаражу... Иза Лажне мајке било је још меканих, белих ларви које је недавно излегла буба. Мајушних, које су тек дошле на свет. А уз саму ограду још једна. Већ потамнела. Паучина, мекоћа, сочност, нестали су. Била је спремна. Зањихала се и пружила руку. ЛАЖНИ ЧАРЛС!

Бамбусове стабљике су се размакле и Лажни отац је чврсто дограбио Чарлса за зглавак.

– Не мичи се, Чарлсе. Ово је право место за тебе! – Другом руком скинуо је остатке чауре која је омотавала Лажног Чарлса.

Овамо, говорио је Лажни отац тетуровом облику. – Држим га. Кад се наједеш, бићеш снажнији.

Уста Лажног Чарлса немо су се отварала и затварала. Халапљиво је посегао за Чарлсом. Дечак се дивље отимао, али без успеха. – Престани, деране – заустио је Лажни отац, па одједном вриснуо и згрчио се. Пустио је Чарлса и посрнуо. Тело му се дивље увијало и грчило. Пао је стењући, цвилећи, покушавајући да некуда отпузи. Онда се постепено умирио. Лажни Чарлс је такође пао на земљу као гомила крпа, млитав, празног лица.

Чарлс је с муком устао и отетурао се кроз стабљике бамбуса до бетонске стазе. У сусрет су му трчали Перети и Данијелс.

– Шта се десило? Шта сте урадили? – једва је проговорио Чарлс.

– Данијелс је сипао бензин у бубин тунел. Ја сам запалио. Све је његова идеја – објаснио је Перети још ошамућен.

Данијелс је спустио на земљу канту са бензином уз уздах олакшања. – Ми, Данијеслови, користимо бензин против комараца, па сам се сетио.. ово сам нашао код тебе у гаражи...

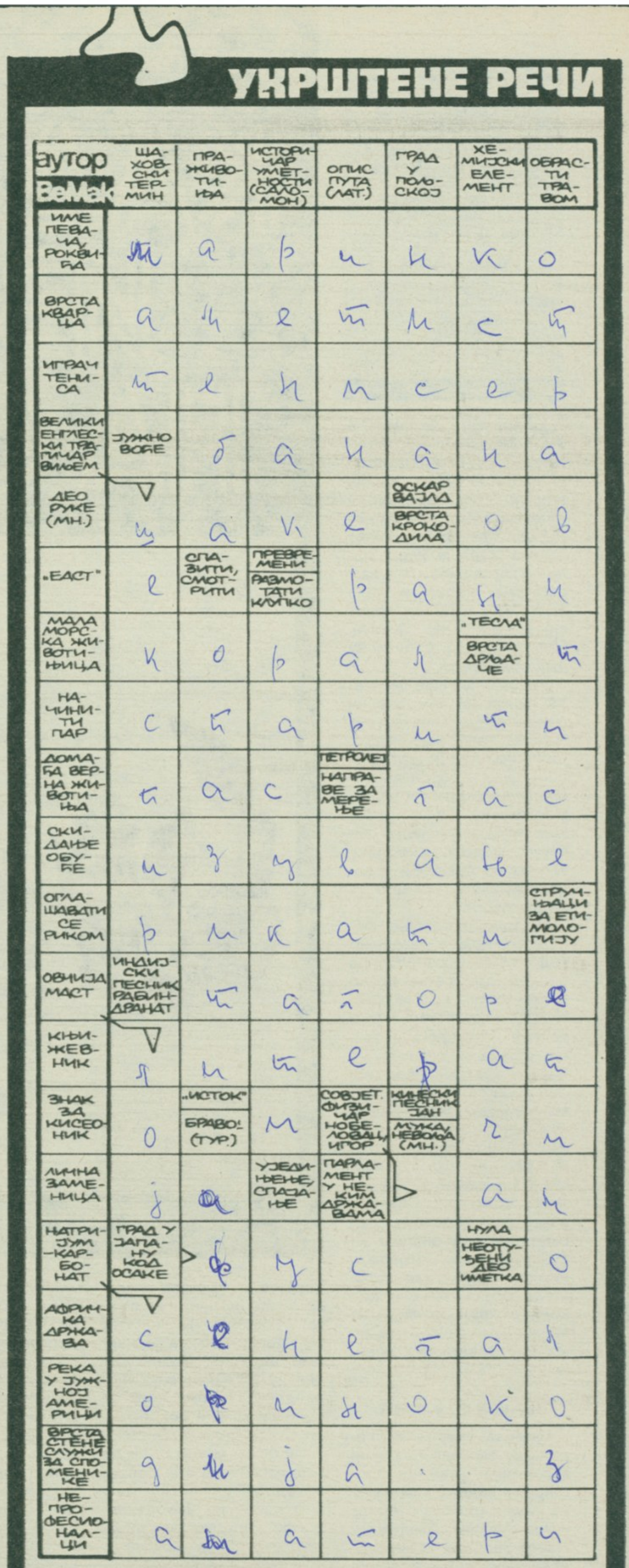
– Мртви су, и Лажни Чарлс – уморно је саопштио Чарлс.

– Наравно, кад смо средили бубу! – самоуверено је рекао Перети. – Сутра ће сигурно и ови други да умру, размакнуо је бамбус и загледао остале ларве.

Загрлили су се и полако пошли кући. Ћутали су, иако је сву тројицу мучило исто питање: одакле је дошла ова монструм-буба, и још важније, да ли је дошла сама?

М. Г.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: поплава, оплећак, статика, минимум, Аким, фп, танин, с, р, ациди, ар, есеј, Чен, кна, Карад, алге, РИ, карабин, омалити, радити, д, иза, п, старке, блиц, вш, Ра, Илок, усијати, стражар.

ЖИВИ ПРЕДАК КОПНЕНИХ ЖИВОТИЊА

КАД РИБА ИЗАЂЕ НА СУВО

ЊЕГОВЕ ДЕДЕ И БАБЕ ПОЈАВИЛИ СУ СЕ НА ЗЕМЉИ ПРЕ 350 МИЛИОНА ГОДИНА И ПРВИ СУ СЕ ОХРАБРИЛИ ДА КРЕНУ У ОСВАЈАЊЕ КОПНА

Живахан, духовит и предузимљив, perioftalmus (род Periophtalmus) је прототип „рибе на сувом" и може нам помоћи да схватимо шта се то догодило пре 350 милиона година, када је једна одлучна група риба кренула у освајање копна и тако омогућила настанак првих кичмењака на Земљи. Много касније добили су име водоземци.

Perioftalmus није био међу њима, па чак није ни близак рођак Crossopterix Ripidisa, првог колонизатора копна. Али, у његовом понашању и борби да макар мало издржи и на сувом, има нечега што је, током еволуције, једну типично морску животињу успело да претвори у водено-копнену, као што су водоземци.

На пример, дисање преко коже које је развијено код жаба, perioftalmus обавља пре свега преко репног пераја које је богато крвним судовима и тако постаје нека врста додатног органа за дисање. Да би било стално влажно, ова риба га сваки час замаче у воду. Онда се нагута ваздуха који меша с водом и све то, затим, смешта у две шкрге које су према спољашњости херметички затворене. Овај невероватан поступак јој омогућава да опстане на сувом не само у изненадним ситуацијама као што је нагла осека, него и кад крене у хватање плена на копну, или чак верања по корењу дрвета мангровије.

Тренутак из живота периофталмуса: напада на супарника приликом освајања територије

Илустровао: Ненад Милићевић

Заљубљен у блато

Његова природна средина су заправо прашуме мангровије, које се простиру хиљадама километара дуж тропских обала Азије, Африке, Америке и Новог Зеланда. Мангровије расту на ушћима где реке после тропских киша наносе тоне блата.

Те необичне биљке уздижу се на мочварном терену, а корење расте и са грана и са стабла и подупире их као штаке. Perioftalmusi се ту најбоље сналазе. Блато им ништа не смета. У таквој мочвари човек би пропао као да је наишао на живи песак, али они су дугачки свега око двадесет центиметара и врло су лаки и покретљиви.

Не би се могло рећи да баш наслепо крећу у своје походе на копно. Пре него што кроче на чврсто тло добро прегледају своју околину. Имају крупне и испупчене очи, које се крећу као код камелеона: у истом тренутку једно може да гледа у једном, а друго у другом правцу. С таквим очима perioftalmus види добро и у води, и на сувом, и далеко и близу.

Може се рећи да ова риба зато о њима прилично води рачуна и цени овај дар природе. Када се одмара и кад не мора да гледа око себе, пушта их да склизну у две шупљине заштићене кожним наборима, којима их покрива и штити.

Ходање по чврстом тлу није нимало лако за животињу навикнуту само да плива. Али, perioftalmus је током своје еволуције ову препреку одлучно превазишао. Грудна пераја су му јако ојачала и под правим углом се извила споља, тако да се њима служи као водоземци предњим ногама. Наравно, ова сличност је само делимична, пошто perioftalmus кривуда по блату као кад би пузао ослањајући се на лактове.

Међутим, ова мала риба уме да се помогне на суву и другим покретима. Када крене у лов на рачића или неку другу малу животињу, онда почне да поскакује. Репно пераје може да га одбаци десет-двадесет центиметара као неку опругу. И тако, поскакујући, зачас стигне плен. Зато га у Африци и зову „скакач по блату". Ову исту тактику примењује, наравно, и када бежи од јачег противника, чак тако добро да и човек тешко успева да га улови.

Када на њега насрне противник из његовог сопственог рода, онда perioftalmus изведе читаву параду неустрашивих покрета. Подиже главу и гледа га застрашујућим погледом из својих крокодилских очију и истовремено кострешши своја велика леђна пераја живих боја. Оваква претња обично постиже свој циљ. Ако се покаже да је противник неустрашив, онда долази до „борбе". У таквим приликама perioftalmusi показују сву своју агресивност, а борећи се за наклоност женке, успостављају строгу хијерархију снага и старешинства. Победници су они који први заузму територију с тачно одређеном границом. Чим се то установи, почињу с копањем „куће" која ће прво служити као гарсоњера за љубавни сусрет, а затим као дечја соба где ће се родити потомство.

Даме, гледајте ме!

Мужјак своје праве способности и вештине исказује тек кад заснује породицу. Наглавце се зарива у блато и копа као да је нека машина. Кад направи рупу конусног облика, устима захвата „залогаје" блата, жваће га и прави стотине лоптица које слаже по ободу рупе, правећи тако заштитни зид. Код врсте која је крупнија и достиже 23 центиметра у дужину (Periophtalmus schlosseri), рупа може да има и метар и по у пречнику.

Кућа се обично прави кад наступи осека и на сувом, а кад наиђе плима, рупа, која има и два подземна ходника вероватно ради сигурности и бежања, пуни се водом и претвара у базен. тај базен постаје спаваћа соба.

Треба још само наћи женку. Мужјак раскалашним копрцањем на све начине покушава да привуче њен поглед. И том приликом је веома важно да рашири своја раскошна леђна пераја посута плавим туфнама.

Али ако на том терену, испресецаном корењем мангровија, ниједна женка не примети његов љубавни зов, онда се perioftalmus пење на реп и почиње да се копрца као да је полудео. Коначно га нека женка запази, у тренутку схвати љубавни позив мужјака, и њих двоје заједно улазе у спаваћу собу.

У тако добро заштићеном базену женка полаже јаја која је мужјак оплодио и из којих ће касније изаћи младунци. Они ће неко време пливати по овом базену све док и сами не науче како да добаве храну користећи лукавства одраслих.

М. И. Ш.

МЕРКАТИ – СРЕЋНЕ ЖИВОТИЊЕ КАЛАХАРИЈЕ

СВИ ЗА ЈЕДНОГ – ЈЕДАН ЗА СВЕ

НЕПРОЦЕЊИВА ВРЕДНОСТ ГЕСЛА ЛЕПО СЕ ВИДИ БАШ НА ПРИМЕРУ ОВИХ ЖИВОТИЊА

Замислите створење у крзненом огртачу, високо свега тридесетак центиметара, како стоји на задњим ногама ослоњено на сопствени реп. На његовој троугластој глави истиче се шпицаста њушка оивичена брковима, док два упечатљива очњака штрче испод горње усне. Његове ситне, округле очи светлуцају испод шаре налик на лоповску маску, а на предњим шапама – дугачки и елегантно повијени нокти... Не, није у питању никакво чудовиште или митско биће. То је меркат, један од најдруштвенијих сисара на нашој планети. И један од најратоборнијих.

Меркати насељавају широко пространство на југу Африке, укључујући и пустињу Калахари. Услови живота у тој области су толико сурови да ова необична бића могу да опстану само у заједници. Зато живе у групама и по тридесетак. Слажу се одлично, а несебичност им је толика да би њихово гесло могло да гласи: „Сви за једног, један за све!"

Ови мајушни сисари се у свему помажу: трагају за храном и иду у лов заједно, штите један другог од грабљивица, негују своје, али и туђе младунце. Деле храну на равне части и сви удруженим снагама наваљују на непријатеља ако жели да им отме плен или запоседне њихову територију.

Једном приликом, ловећи глодаре, шакал је набасао на групу од дванаест мерката који су такође кренули у потрагу за храном. У близини, у земљи, налазило се њихово склониште с неколико младунаца. И, као по команди, меркати су се тако збили, да је изгледало да су им се тела стопила у једно. А онда су заједнички јурнули на испрепаданог шакала испуштајући пискаве гласове налик на ћурликање или режећи из све снаге. Шакал је безуспешно покушавао да се пробије између њих. Јурили су за њим још неко време, а потом се, опет заједно, упутили ка својој јазбини. Два најјача мужјака остају на зачељу и чувају одступницу, и, чим се нађу на сигурном, настаје опште весеље. Њушкају се, лижу и, баш као људи – грле.

Чуварима је најтеже

Меркати су једна од шездесет шест врста које припадају породици Viverridae. Заједно с мунгосима и такозваним цибетима чине посебну групу месождера. Највећи број живи у пустињи Калахари где температура по дану достиже и 40°C. И само зато што тамо годишње падне двадесетак центиметара кише, Калахари се не сматра правом пустињом. Сва вегетација је углавном ниска трава и жбуње: бодљикав црни глог и кржљаве акације. Реке су ту „пролазне" и највећим делом године њихова корита су сува. Има и оних које, између својих прашњавих обала, протекну само једном у десет година. Као река Нособ, на пример.

Сваки меркат је с једне стране похлепни ловац који грозничаво копа по црвеном песку Калахарија трагајући за бубама и геконима (врста гуштера), а с друге стране веома вешт осматрач, главе увек уперене ка небу, не би ли на време приметио птице грабљивице, своје највеће непријатеље. Пошто су веома прождрљиви и стално лове, меркати стражаре на два начина. Или појединачно, на смену, по неколико секунди или по двојица – на сат или дуже. Седну у неки жбун или на грану и стрпљиво осматрају околину и небо иако их немилосрдно пржи сунце и шибају пустињски ветрови. Остали безбрижно лове, сигурни у своје стражаре. И, чим један напусти стражарско место, долазе други да га замене.

Бокс – око подне

Научнике је посебно задивила брига ових животиња за подмладак. Оног тренутка кад се женка добро заокругли, престаје да стражари и све своје време проводи у потрази за храном. На њу, као на чувара, нико више не рачуна. А сви ће се смењивати у чувању беба. Једна смена траје читав дан – што је огромна жртва за меркате који су навикли да једу сваких пет минута. Међу њима се увек нађе неки мужјак који буквално обожава децу, па пристаје да брине о младима и када на њега није ред. Није редак случај да мужјак, који је кренуо с групом у лов, изненада одлучи да се с пола пута врати младима, само да би их помиловао и проверио да ли су безбедни.

Када младунчад први пут изађу из склоништа, старији су пуни зебње – с правом. Истог трена на небу се већ појавио планински соко или нека друга птица грабљивица и чека прилику да се докопа плена. Наравно, старији су у приправности и у трен ока ће својим телима заштити младе. А онда, дреком и показивањем својих опасних очњака, покушаће да одагнају опасност.

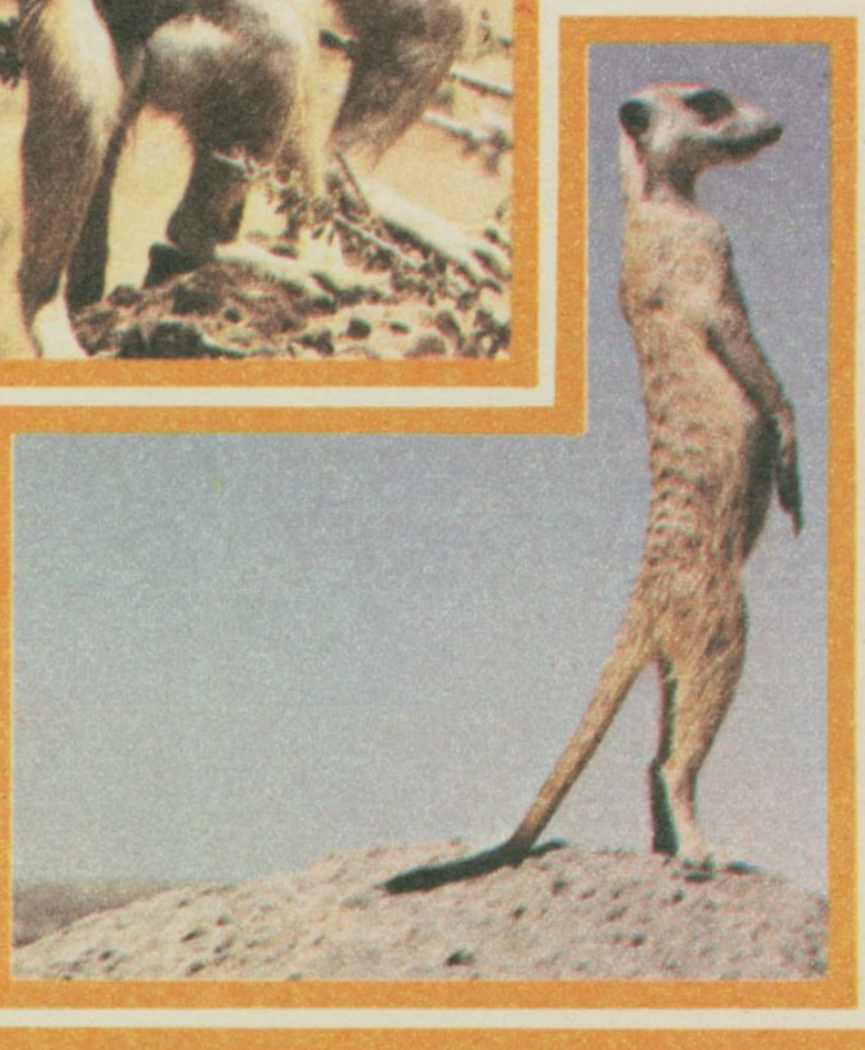
У подне, кад је температура убитачна, повлаче се у хладовину, а ако им је стомак пун, започеће игру. Сви – и стари и млади. Право правцато боксовање им је омиљена забава. Насрташе једни на друге; узмицати, кошкати се, али нико неће бити повређен. На крају ће попадати једно преко другог, баш као деца, и остати тако неколико минута – да предахну.

А кад се спусти ноћ, приљубиће се једно уз друго и тако загрљени утонути у сан.

С. Ивановић

Троугласта глава, шпицаста њушка, округле очи, дугачки и елегантно повијени нокти – то су меркати

Док остали лове, овај осматра, баш као прави стражар

Поређани као у строју. Зора је и они су тек напустили своју јазбину. Загреваће се тако на првим сунчевим зрацима двадесетак минута, а онда кренути у лов

Загреб, Универзијада, највише спортова

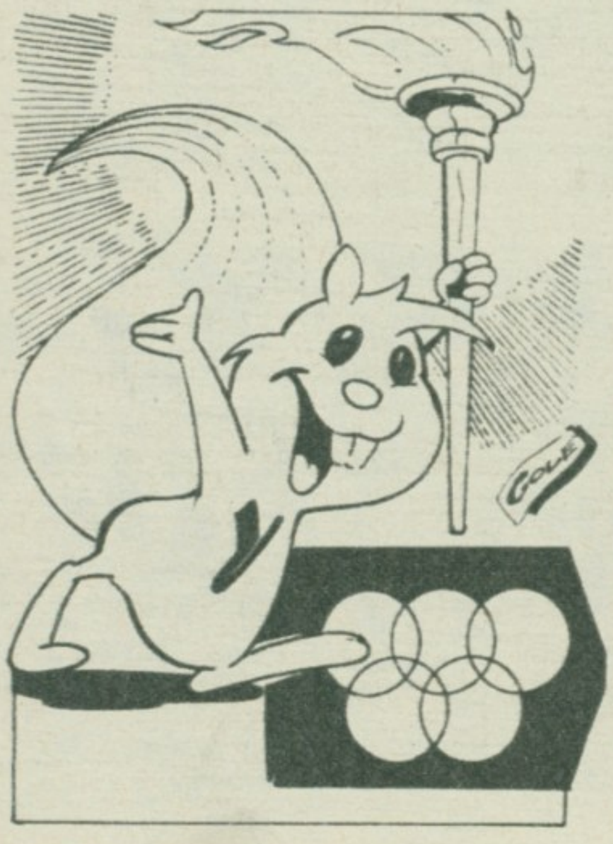
У јеку су припреме за досад највећи спортски догађај код нас, после Зимске олимпијаде у Сарајеву. Дакле, реч је о Универзијади. Посредством телевизије, радија и новина пратио сам многе. Мене, међутим, интересује колико ће спортских дисциплина бити у нашем Загребу.

МАРИО КЕПЕЉ
Титова 18 б
58000 Сплит

Прве светске студентске игре, данас Универзијада, одржане су 1957. у Паризу. Тада је на програму било седам спортова: атлетика, пливање, ватерполо, мачевање, тенис, кошарка и одбојка. У јулу, у нашем Загребу, учесници овогодишње Универзијаде надметаће се у дванаест спортских дисциплина.

Наиме, већ прошла Универзијада – година 1983, јапански град Кобе – на програму је имала десет спортова. Уз оних седам са првих студентских игара, ту су били и гимнастика, скокови у воду и „најважнија споредна ствар на свету", што ће рећи – фудбал.

Наравно, фудбал ће се играти и у Загребу – куд би ми без фудбала – али је Организациони комитет одлучио да „спорт по свом избору" (на шта организатор, по статусу Универзијаде, има право) у вароши под Сљеменом буде веслање у њему сродан кајак и кану на мирним водама, спорт у којем наши такмичари постижу завидне спортске резултате. Тако ће Универзијада у Загребу имати досад највише спортова...

Руне

Дуго сам лутала, прелиставала енциклопедије, проводила сате у библиотекама, гњавила професора историје и латинског и – ништа. Или готово ништа. Зато се обраћам теби јер ми се чини да ти некако све даље видиш и најбоље знаш. Подсећаш ме на старо, тајно скровиште или омиљено дрво из детињства коме се увек враћамо да бисмо обновили сећања. Али, да ти не одузимам драгоцени простор: интересује ме рунско писмо, где могу нешто више о њему да сазнам?

НАДА КОСТИЋ
Шпанских бораца 60/1
11070 Нови Београд

***Старо германско писмо, руне, настало је вероватно крајем старе или почетком нове ере. У сваком случају, најстарији натписи потичу из друге половине првог века. Порекло овог алфабета ни до данас није одгонетнуто: има претпоставки да се развило из северноетрурског односно североиталског писма алпског подручја уз утицај германских симбола познатих још у доба бакра. Најстарији текстови писани рунама нађени су на накиту, културним предметима, оружју. Касније су уклесани и на надгробне споменике, меморијалне крстове. Најстарије рунско писмо има 24 знака: свакој руни одговарао је по један глас али и одређени појам. Тако је рецимо руна која је означавала глас „Ф" уједно коришћена и у значењу „посед", „стока". Број знакова, њихов облик и значење разликује се од једне до друге етничке скупине па тако имамо готске, немачке, англо-фризијске, данске, шведске... У Немачкој, руне су престале да се користе око 700. године а у Енглеској крајем 10. века. У Скандинавији, руне су се одржале много дуже: у неким деловима Шведске сељаци су их урезивали на довратке и забате кућа или предмете које су сами израђивали чак и у 19. веку. Науци је данас познато око 5000 записа од чега је чак 3000 нађено у Шведској. Руне помиње и норвешка књижевница Сигрид Унсет у трилогији „Кристина Лаврансова" али као алфабет*

забрањен од цркве. Посебан тип рунског писма, такозване орхонске руне, нађене су и на споменицима у Монголији и јужном Сибиру. Један рунски запис нађен је и код нас на каменом уломку међу рушевинама цркве сграђене у 6. веку у Брези у Босни.

Иди у... главни град Тунгузије!

Често у игри или онако – кад се нађутимо – кажемо неком да иде у Тунгузију. Е, па ја хоћу да ми кажеш да ли та Тунгузија стварно постоји.

МИРКО МАРКОВИЋ
Хајдук-Вељкова 24
16000 Лесковац

Послати неког у Тунгузију, код нас врло раширен израз, значи пут за неку далеку, непознату земљу, Недођију. Упут, по правилу, нема повратну карту те оно „иди у Тунгузију" у бити означава нешто као „доврага".

А Тунгузија као земља не постоји. Бар не званично, географски и

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Саша Курбалија, Лазара Бибића бб, 22240 Шид – има 10 година, сакупља значке, маркице и оловке, радо слуша музику и бави се карате-ом.

Данијела Ћоза, М. Брајше 2, 51410 Опатија – има 15 година, воли рок музику, жели да се дописује са рокерима.

Zoran i Dušanka Palenik, Gottwalld. nam. 28, 92001 Hlohovec, ČSSR – имају 14 и 15 година, желе се дописивати са вршњацима и децом очевих пријатеља. Матерњи језик им је словачки, у школи уче руски, а путем дописивања би желели научити и српскохрватски.

Мирна Токић, Вој. Г. СУК-а 10, 54000 Осијек – има 13 година, бави се тенисом, радо слуша музику.

Марија Ивановска, Ж. Ј. Шпанца I/19, 91300 Куманово – има 13 година, воли музику, сакупља салвете, постере и значке.

Марија Ненадовић, Мише Дудића 32, 34300 Аранђеловац – има 11 година, воли забавну музику, животиње и путовања, сакупља значке, марке, салвете и постере.

Елвира Ладишић, Кварнерска 9, 51000 Ријека – има 12 година, сакупља салвете и чупаве играчке, воли музику.

Јана Певц, Рункова 4, 61000 Љубљана-Шишка – има 13 година, воли музику, клизање и читање књига.

Драгана Матић, Миодрага Миљковића Зекинца 9/I, 34000 Крагујевац – има 14 година одговара на сва писма.

Весна Живић, Миливоја Живановића 7/7, 34000 Крагујевац – има 14 година, одговара на свако писмо.

Марко Шуман, 58344 Комин – има 13 година, воли музику, дружење, дописивање и спорт, посебно стони тенис.

Јелена Ускоковић, Вука Караџића 1, 26234 Банатски Брестовац – има 13 година, воли да чита књиге, слуша музику и гледа филмове.

Марија Чапко, Владимира Назора 1, 21239 Ђурђево – има 10 година, сакупља папирнате луткице, салвете и сламчице.

Биљана Дракуловска, Димитрија Туцовића 22/II-6, 91000 Скопље – има 12 година, сакупља салвете, књиге и значке, воли музику и спорт.

политички. Постоји народ Тунгузи насељен у источном Сибиру, углавном између реке Јенисеј и Охотског мора, на острву Сахалину и у североисточној Кини. Последњи попис у Руској Совјетској Социјалистичкој Републици, једној од 15 република у Совјетском Савезу, каже да Тунгуза има око 100 хиљада.

Пошто знамо да је Сибир одувек био неко далеко место, откуд повратка углавном није било, то је и разлог што је наш човек, некад и негде, на каквој карти, пронашао Тунгуску област и измислио земљу Тунгузију. А за оне који (не)пријатеље шаљу у Тунгузију дајемо и податак да, кад већ тако нешто уради, онда бар те јаднике пошаљу у главно место те области – Туру – међу петнаестак хиљада мештана. Има леп хотел.

Царски рез

Молим те да ми одговориш на питање зашто је „царски рез" – царски?

АЗРА ЈЕЖ
Првомајска 36 а
71000 Сарајево

Царски рез уопште није царски. До тог, потпуно погрешног назива, дошло је забуном. Реч је о томе

да је назив ове операције која се изводи искључиво у случајевима када је нормалан порођај онемогућен па су живот детета и мајке у опасности, погрешно преведен с латинског. Латински назив за царски рез, sectio caesarea, у 17. веку протумачен је као caesareus у вези са caesar (цар). Ова операција се спомиње још у грчкој митологији а била је позната и Римљанима који су је изводили на мртвој жени. Претпоставља се да су је примењивали и примитивни народи. Према неким подацима царски рез на живој жени први пут је изведен у 16. веку. Услед инфекције и крварења смртност је веома дуго била између 80% и 100%: данас је она много мања и износи око 2%. Занимљиво је да се царски рез примењује и код животиња у случајевима кад је то неопходно.

Горка цена слатке репе

Занима ме кад је у шећерној репи откривен састојак по коме је и добила име?

МОЈЦА СТАНИЧ
68340 Црномељ

После дуготрајних испитивања, немачки хемичар Маркграф открио је у пролеће 1747. године у шећерној репи велики проценат шећера, који омогућава индустријско коришћење. До тада се ова репа није ни звала „шећерна". Јела ју је углавном сиротиња или је служила за исхрану стоке.

Све до Маркграфовог проналаска, шећер се правио искључиво од шећерне трске у тропским крајевима и био је баснословно скуп. Према записима из 16. века, у Лондону се за два килограма шећера плаћало као за велико, добро угојено теле!

Наравно, садашња цена шећера код нас нема никакве везе с његовом вредношћу пре неколико векова...

Како пасти на Марс?

Да ли ће људи ускоро да пошаљу свемирски брод на Марс?

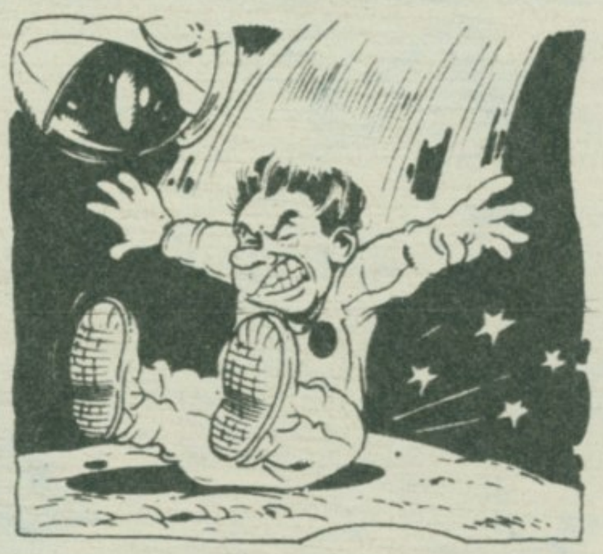
ЗИЈАХ АЛИСПАХИЋ
15324 Врхпоље

Америчка агенција за свемирска истраживања (NASA) размотрила је недавно планове да се крајем овог века на Марс упути свемирски брод без људске посаде.

У првој мисији, планираној за 1998. годину, роботи би прикупили узорке с површине Марса. Истраживала би се природна богатства Марса.

У свемирском центру „Џонсон" већ је основано одељење за припрему прве људске посаде за путовање на „црвену планету".

Своје припреме за упућивање свемирске летелице на Марс не-

давно је убрзао и СССР: прва мисија најављена је за 1992, две године пре него што је било планирано.

ОВЕ НЕДЕЉЕ ЗАБАВНИКУ СУ ПИСАЛИ И:

Ненад Спасић, Бул. 23. октобра 40, Нови Сад, Александар Возаревић из Београда, Александар Сучић, 3. Шарца 100, Сарајево, Тања Режман, Планина 57, Крањ, Борис Јањић, Сердара Јанка Вукотића 20, Београд, Борко Давидовић, Самоборска бб, Фоча, Душан Опачић, Баричка река 29, Барич, Драган Ристановић, Босанска 86, Титово Ужице, Ервин Шалго, М. Остојина 94, Кикинда, Дражен Касаповић, Моше Пијаде 4, Босански Шамац, Момир Костић, Хусинских рудара 45, Београд

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
др Иван Стојановић

В. д. руководиоца ООУР-а и в. д. главног и одговорног уредника „Политикин забавник"
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Неваjдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић, Зора Меденица.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 200 дин.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.656,00 динара, полугодишња 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 3.312,00 динара, полугодишња 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

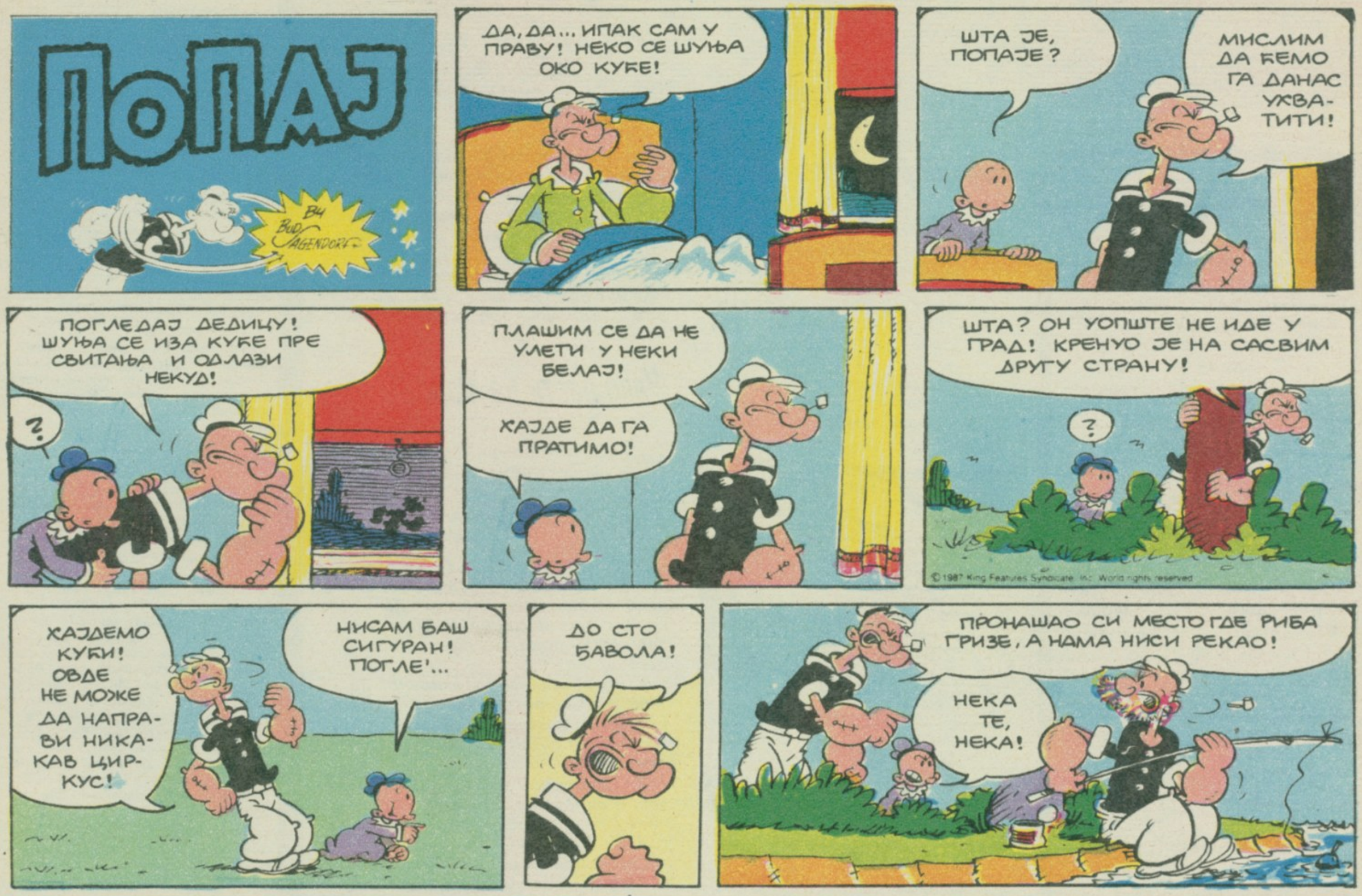
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$ 36.–
СР НЕМАЧКА	ДМ 65.–
ШВЕДСКА	Шкр. 229.–
ФРАНЦУСКА	Ффр. 216.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 55.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТБАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руководилац ООУР-а „Дубока штампа".

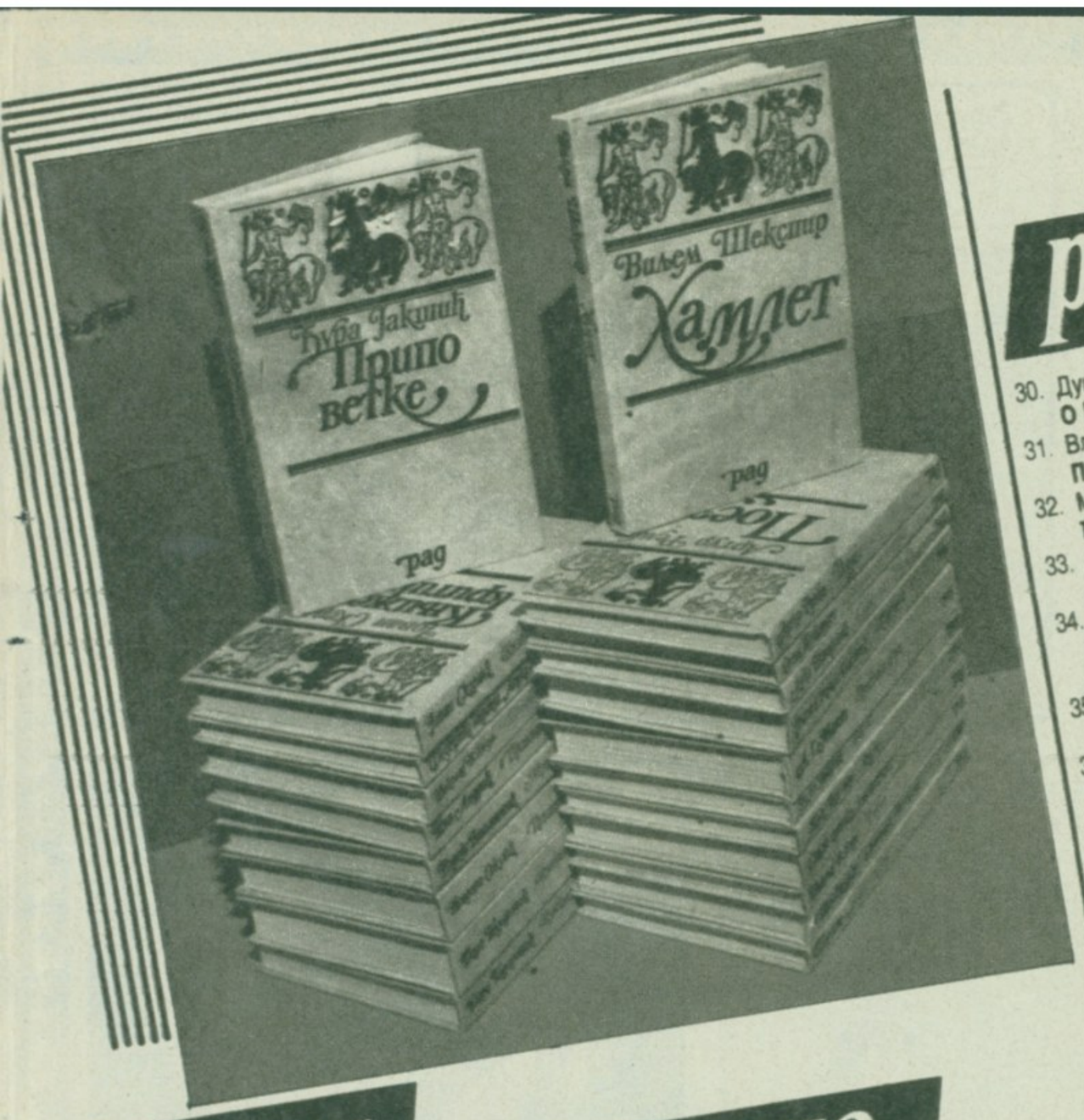
Петар ПЕЗ® награђује своје пријатеље!

Кофершић Петар ПЕЗ добили су чланови ПЕЗ клуба чије чланске карте носе следеће бројеве:

064801 065423 066044 066617 067220 067847 068409 069000 069572 070185
070808 071565 072186 072807 073380 073983 074610 175172 175763 976335
076948 077571 078328 078949 079570 080143 080746 081373 081935 082526
083098 083711 084334 085091 085712 086333 086906 087509 088136 088698
089289 089861 090474 091097 091854 092475 093096 093669 094272 094899

и вама ћемо послати чланску карту ПЕЗ-а, кад нам пошаљете 5 омота ПЕЗ бонбона са својим подацима и годином рођења.
Адреса: ПОЛИТИКА – агенција ПП, 11000 Београд, Македонска 35.

библиотека

ДОМ И ШКОЛА

20 књига домаће и школске лектире у новој опреми и тврдом повезу.

1. Жак Превер: **ПЕСМЕ** 1.800
2. Лорка: **ПЕСМЕ** 1.800
3. Артур Рембо: **ПОЕЗИЈА** 2.100
4. Отон Жупанчич: **ЦИЦИБАН И ДРУГЕ ПЕСМЕ** 1.500
5. Ђура Јакшић: **ПЕСМЕ** 1.800
6. Ђура Јакшић: **ПРИПОВЕТКЕ** 1.800
7. Н. В. Гоголь: **РЕВИЗОР** 1.500
8. Н.В. Гоголь: **ШИЊЕЛ И ДРУГЕ ПРИПОВЕТКЕ** 1.800
9. Светолик Ранковић: **ГОРСКИ ЦАР** 1.800
10. Исидора Секулић: **ПУТОПИСИ, ПРИПОВЕТКЕ, ЕСЕЈИ** 2.100
11. Јован Скерлић: **КЊИЖЕВНЕ КРИТИКЕ** 1.800
12. *** **ШАЉИВЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ** ... 1.800
13. *** **СТАРА СРПСКА КЊИЖЕВНОСТ** 2.100
14. Љуба Ненадовић: **ПИСМА ИЗ ИТАЛИЈЕ** 1.800
15. Стерија Поповић: **КОМЕДИЈЕ** 1.800
16. А. Г. Матош: **ИЗАБРАНА ДЕЛА** 2.100
17. Иво Андрић: **ПРИПОВЕТКЕ** ... 2.100
18. Шекспир: **ХАМЛЕТ** 2.100
19. Радоје Домановић: **САТИРЕ** ... 2.100
20. Пера Тодоровић: **ИЗАБРАНИ СПИСИ (у 2 књиге)** 4.200

Остала издања из ове библиотеке:

21. *** **ЛИРСКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ** 800
22. *** **ЈУНАЧКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ** ... 1.500
23. *** **СРПСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ** 1.200
24. Иван Цанкар: **СЛУГА ЈЕРНЕЈ И ЊЕГОВО ПРАВО, КРАЉ БЕТАЈНОВЕ** 700
25. Јанко Веселиновић: **ХАЈДУК СТАНКО** 1.200
26. Симо Матавуљ: **БАКОЊА ФРА БРНЕ** 600
27. Васо Милинчевић: **СРПСКА ДРАМА ДО НУШИЋА** . 1.100
28. Кочо Рацин: **БЕЛА ПРАСКОЗОРЈА** 450
29. Стеван Сремац: **ИВКОВА СЛАВА – ЗОНА ЗАМФИРОВА** 1.200

Све књиге су штампане ћирилицом у брошираном повезу.

РАД – ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
11000 Београд, Моше Пијаде 12, Тел. 404-765 и 422-517

НАРУЏБЕНИЦА – П3/52

Овим неопозиво, наручујем (упишите бројеве књига које наручујете) _____

ЗА ГОТОВО – Вредност наручених књига уплатићу поузећем (приликом преузимања од поште), **С ПОПУСТОМ од 20% (поруџбине испод 3.000.- динара не испоручујемо)**, или

НА ОТПЛАТУ – Вредност наручених књига уз годишњу камату од 34% отплатићу у _____ редовних месечних рата по пријему књига, рачуна и уплатница, с тим што ћу прву рату уплатити поштару приликом пријема. Књиге се могу отплаћивати највише у 10 месеч. рата, а најмања рата је 2.000 дин. Купци на отплату оверавају наруџбеницу у организацији где раде, а пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије. У случају спора надлежан је Пети општински суд у Београду.

(Презиме и име)

(Име оца) (Место и година рођења)

(Занимање) (Број личне карте и место издавања)

(Број поште, место и адреса стана)

(Радна организација и место где је купац запослен)

(Датум) М.П. (Овера о запослењу и потпис овл. лица) (Потпис купца)

библиотека

реч и мисао

30. Душан Радовић: **О ПЛАКАЊУ** 1.200
31. Владан Десница: **ПРОЉЕЋА ИВАНА ГАЛЕБА** 1.200
32. Миодраг Булатовић: **ЂАВОЛИ ДОЛАЗЕ** 1.200
33. Петре Андреевски: **СКАКАВЦИ** 1.200
34. *** **ЉУБАВНИ РОМАН МЛАДЕ ЕСКИМКЕ** 600
35. Р. Кено: **СТИЛСКЕ ВЕЖБЕ** 600
36. М. М. Зошченко: **АРИСТОКРАТКИЊА** 600
37. Х. Џ. Велс: **НЕВИДЉИВИ ЧОВЕК** 600
38. Роберт Музил: **КОС** 600
39. Марина Цветајева: **ОКТОБАР У ВАГОНУ** 600
40. Ходар Думбадзе: **КУКАРАЧА** 600
41. Џемс Џојс: **ПОРТРЕТ УМЕТНИКА У МЛАДОСТИ** 400
42. Иво Андрић: **СВЕСКЕ – ЗНАКОВИ ПОРЕД ПУТА** 300
43. *** **ИЗ ПЕРСИЈСКЕ ПОЕЗИЈЕ** 300
44. Р. Л. Стивенсон: **Др ЏЕКИЛ И Г. ХАЈД** 300
45. Марсел Пруст: **ЈЕДНА СВАНОВА ЉУБАВ** 200
46. Матија Бећковић: **БОГОЈАВЉЕЊЕ** 300
47. Ернесто Сабато: **ТУНЕЛ** 300
48. Марко Поло: **МИЛИОН** 300
49. Бертолд Брехт: **ПЕСМЕ СИРОТОГ Б.Б.** 300
50. Едгар Алан По: **АРАБЕСКЕ И ГРОТЕСКЕ** 200
51. Маркс – Енгелс: **О УМЈЕТНОСТИ** 240
52. Ф. М. Достојевски: **ОДАБРАНА ПИСМА** 240
53. Исак Бабељ: **ЦРВЕНА КОЊИЦА** 200
54. Борислав Пекић: **УСПЕЊЕ И СУНОВРАТ ИКАРА ГУБЕЛКИЈАНА** 200
55. Оскар Давичо: **ШТО ВОЛИМ РОСУ** 200
56. Бранко Миљковић: **ДОК БУДЕШ ПЕВАО** 200
57. Бранислав Нушић **ПОЛИТИЧКИ ЖИВОТ И СМРТ** . 80
58. Вилијам Саројан: **ЗОВЕМ СЕ АРАМ** 150
59. Омар Хајјам: **РУБАИЈЕ** 150
60. Бернар Маламуд: **ЦРНО ЈЕ МОЈА ОМИЉЕНА БОЈА** 150
61. А. Вознесенски **ЗОВ ЈЕЗЕРА** 150

Књиге су штампане латиницом у брош. повезу.

попуст 20%

62. АТЛАС ЧОВЕЧАНСТВА

Поред осталог, књига даје преглед регионалних етничких заједница и народа света, Европе, Азије, Африке, Северне и Јужне Америке и Аустралије подразумевајући настанак, развој и живот сваког

Формат 25 × 35. Страна 200.
Тврди повез. Латиница.
Цена 22.000.-
С попустом **17.600.-**

63. КЊИГА ЉУБИМИЦА

Споменар за најмлађе

Дневник растења, првих дана, месеци и година живота, у којем остаје записано све о првим сазнањима и сусретима са светом. Књига која памти уместо деце и њихових родитеља, албум који чува прве цртеже, фотографије, догађаје.
С раскошним сликама академског сликара Сафета Зеца.

Издање **за дечаке (а)** и посебно **за девојчице (б)**.

Формат 20 × 23. Тврди повез. **Ћирилица и латиница.** 4.600.-
Цена **3.680.-**
С попустом

ЗБОГ ВИСОКИХ ТРОШКОВА ПОШТАРИНЕ НАЈМАЊА ПОРУЏБИНА 3.000.– динара.

рад

WALT DISNEY

МИКИ

ОДОХ МАЛО ДА СЕ ВОЗИМ, УЈКА МИКИ!

САМО НЕМОЈ ДУГО, МИКО!

ЈЕДВА САМ ЧЕКАО ДА ГРАНЕ ПРОЛЕЋЕ!

ООПС! ЗАБОРАВИО САМ ДРУГУ РОЛШУУ!

УФ! ЗАКЉУЧАНО ЈЕ!

СРЕЋОМ ДА ЈЕ УЈКА МИКИ КОД КУЋЕ!

ЗВРРР!

ЕВО МЕ! ДОЛАЗИМ!

ЈАОООООЈ!

ЦАНГ!

ПЛОП!

ФИЈУУУ

БАШ СИ БРЗ, УЈКА МИКИ!

ИСУВИШЕ, СИНКО... ИСУВИШЕ БРЗ!

© 1987 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate